NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
MAY 29 1978
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B103/E/4/4.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada ◎ Tel. 466-0951
Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h.-5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l.

Tellimishinnad Kanadas: 1. a. $22.00, 6 k. $12.00, 3 k. $8.00. USA-sse: 1 a. $23, 6 k. $12.50, 3 k. $8.50. Ülemeremaadesse: 1 a. $26.00, 6 k. $14.50, 3 k. $9.00.

Kiri- ja lennuposti lisa: Kanadas ja USA-s: 1 a. $13.50, 6 k. $6.75. Ülemeremaadesse: 1 a. $23.50, 6 k. $11.75. Üksiknumber 40¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $3.75, tekstis $3.50, kuulutuste küljel $3.25.

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

„OUR LIFE" — „MEIE ELU" — Estonian Weekly. Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 ◎ Tel. 466-0951

— ☆ —

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum.

Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773

— ☆ —

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas.

Asut. A. Weileri algatusel 1950.

Nr. 20 (1475) 1978 — REEDEL, 19. MAIL — FRIDAY, MAY 19 — XXIX aastakäik

SUURIM BALTIAINELINE TEADUSLIK KONVERENTS

Torontos möödunud nädalal peetud kuues baltiaineline teaduslik konverents kujunes suurimaks seniolnuist. AABS (Association for the Advancement of Baltic Studies) konverents leidis aset Toronto Ülikooli juures 11. kuni 13. maini enam kui 100-a teadlase osavõtul ja enam kui pooletuhande kuulajaga.

Ühekülgset tähelepanu juhtis konverentsile seal käsitatud juutide küsimus, mida avalikkusele esitasid ajakirjandus ja üks TV-saatja.

Tartust pärinev juudisoost dr. Emanuel Nodel soovis konverentsil esineda ettekandega juutide elu ja tegevuse kohta Baltikumis II Maailmasõja ajal ja pärast sõda. Ta oli valinud oma ettekande pealkirjaks „The Role of the Baltics in the Liquidation of Baltic Jewry". Selle peale olevat tulnud leedulastelt proteste. Programmikomitee ettepanekul ja dr. Nodeli nõusolekul prof. R. J. Misiunas muutis pealkirja „The Role of the Baltic Peoples".

Küsimus pidi olema sellega lahendatud, kuid millegi pärast dr. Nodel tundis oma isiku olevat ohustatud Torontos ja andis jutuajamise ajalehe „Globe and Mail'ile", milles väitis, et tema ettekannet võib segada baltlaste demonstratsioon. Järgmisel päeval olid tema ettekande ajal kohal 180 kuulajat, ajalehemehed ja TV-kaamerad. Sama päeva õhtul, järgmisel päeval ja esmaspäeval näitas TV (kanal 6) päevauudiste sarjas dr. Nodeli, Gertrude Schneideri esinemist konverentsil, kus mõlemate kõnedest olid välja nopitud laused kus oli juttu baltlastest koosnenud vahtkondade halvast juutide kohtlemisest. „Globe and Mail" kirjutas oma 13. mai lehes „Latvian SS guards are branded Latvian Jews' worst war threat".

E. Nodeli ja G. Schneideri ettekanded olid nähtavasti ainukesed momendid kolmepäevasest laiahaardelisest Balti konverentsist mis Toronto ajalehti ja TV-d huvitas. Jutuajamises „Meie Elu" esindajaga dr. Nodel ütles, et Tartus elanud 800 juudist 450 saadeti 3. juulil rongiga Venemaale, 50 läks lahingutesse väeosade koosseisus ja

ülejäänud 300-st enamik langes hävituspataljonide koosseisus võidelles.

Tartus elanud juutidest on tema üksinda Ameerika kontinendil. Miks ta pidas vajalikuks võtta ühendus ajalehega, see täpsemalt ei selgunud.

POOLSADA EESTLAST

Ettevalmistused AABS 6. konverentsiks algasid 2 aastat tagasi. Moodustati konverentsi organiseeriv komitee (33 liiget) ja programmi komitee (13 liiget). Konverentsist huvitatud teadlaste selgitamiseks programmi komitee saatis küsimuslehed paljudele ülikoolidele üle maailma. Selgitati isikud ja teemad, millega keegi soovis esineda konverentsil. Teatud tähtajaks kõigil esinejatel tuli saata programmi komiteele oma ettekande kirjalik tekst. Komitee omalt poolt määras igale ettekandele diskussandi. Kokku esines konverentsil üle 100 teadlase, rohkem kui 150 sõnavõtuga. Eestlaste seast osavõtjaid oli üle 50-ne. Ettekannetega esinesid: Ilmar Arens, Olavi Arens, Endel Aruja, Karl Aun, Ivar Ivask, Elmar Järvesoo, Juta Kitching, Hilja Kukk, Maire Kurrik, Ilse Lehiste, Merike Lepasaar-Beecher, Arno Liivak, Kersti Luhaäär-Linask, Marjo-Liis Martin, Toivo Miljan, Feliks Oinas, Tõnu Onu, Tõnu Parming, Jaan Pennar, Toivo U. Raun, Hain Rebas, Peeter Rebane, Marjo Rink-Parming, Eda Sepp, Peeter Sepp, Vello Sermat, Heino Susi, Rein Taagepera, Heino Taremäe, Viktor Terras ja Henn Jüri Uibopuu. Kaugemalt tulnuiks olid Rootsist: Ilmar ja Hain Rebas, Saksamaalt Jaan Pennar ja Maire Liis Kangro. Austriast Heino Jüri Uibopuu.

AVAMINE

Konverentsi avas neljapäeval organiseeriva komitee esimees dr. Ilze Kalnins (lät.). Tervituseks Toronto Ülikooli nimel sai sõna dr. J. Spelt, kes ühtlasi tutvustas konverentsist osavõtjatele Toronto linna ja kuidas sellest, puht anglo-saksi linnast sai pärast II Maailmasõda paljudest rahvastest koosnev suurlinn, mida võib tõega pidada mitmekultuuri keskuseks. Edasi tervitasid konverentsi Rootsist dr. Gunnar Larsson Balti Instituudi nimel ja dr. Elmar Arens, Eesti Teadusliku Seltsi nimel. Saksamaalt tõi tervitusi Balti Ajabo Komisjoni nimel dr. von Pistohlkors.

AABS president dr. Valters Nollendorfs (läti) märkis, et balti rahvaste elu ja elukorra uurimisel on suur tähtsus nende rahvaste elu edaspidisele arengule ja soovis konverentsile edu. Ta ühtlasi märkis, et

järgmiseks AABS presidendiks on **dr. Ivar Ivask.**

Programmi komitee esimees dr. Juris Dreifelds (läti) nimetas maid, kust kongressist osavõtjad on kohale tulnud. Enamik neist oli Ühendriikidest, siis Kanadast, Rootsist, Saksamaalt, Austriast ja Iisraelist.

ETNILINE KONFLIKT

Sissejuhatava kõne pidas dr. Te-

(Järg lk. 3)

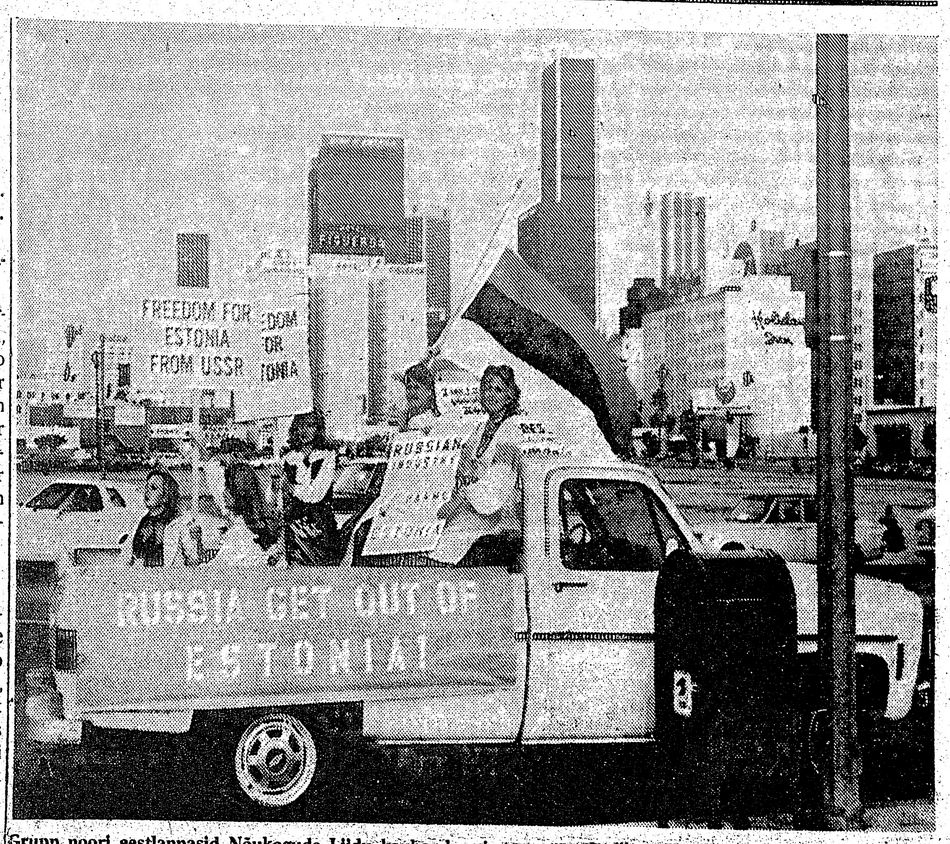

Grupp noori eestlannasid Nõukogude Liidu kaubandus- ja propagandanäituse vastasel demonstratsioonil Los Angelese Convention Center'i ees möödunud aasta novembris. (Lähemalt kaasmaalaste elust Inglite linnas lhk. 5)

Leinateenistused Aldo Moro mälestuseks

Roomas toimusid suured leinateenistused Itaalia kommunistlikke punabrigaadi poolt küüditatud, piinatud ja mõravtud endise pehmekäelise peaministri Aldo Moro mälestuseks, millest 200 riigi ametlikud esindajad osa võtsid. Paavst Paul tegi erandi ja lahkus Vatikanist, et juhatada leinateenistust. Teda toetasid leinateenistusele minnes kaks preestrit.

Suures Toronto itaalia ühiskonnas toimus samuti leinateenistus, millest Ontario tööminister Stephenson ja mitmekultuuriminister N. Cafik osavõtsid.

Palju kõmu tekitab asjaolu, et Wintario loterii summadest toetatud Toronto „Art House" levitab Kanadas Itaalia punabrigaadi ja terrorismi ülistavat kirjandust. Aldo Morot peeti peaministrina meheks, kes taotles kompromisse kommunistidega, mille tulemuseks kasvas terrorism Itaalias. Nüüd süüdistatakse valitsust, et ta ei annud A. Morole soomusautot ja ei täitnud terroristide nõudmisi 14 terroristi vabastamiseks A. Moro vastu.

L. Brezhnevi tervis takistab Salt lepingu sõlmimist

Washingtonis leitakse, et N. Liidu presidendi ja teiste suurte tjitlitekandja N. Liidu praeguse diktaatori L. Brezhnevi kehv tervislik olukord takistab SALT lepete allakirjutamist. Arvatakse, et Kremlis käib võimuvõitlus, kus üks osa Poliitbüroo liikmetest ei poolda L. Brezhnevi praegust detente poliitikat ja nõuavad rangemat joont USA vastu. Arvatakse, et L. Brezhnevi kohale on kolm kandidaati. Poliitbürooliikmed F. Kulakov, A. Kirilenko ja KGB juht Y. Andropov. Kuid ka Punaarmee võib võtta võimu oma kätte.

Victoria Day puhul „Meie Elu" toimetus ja talitus on suletud laupäeval, 20. mail ja esmaspäeval, 22. mail.

EKN VALIMISED

3.–12. juunini 1978

KÕIK VALIMA!

KANADA EESTI TEATER

PILLERKAAR

ETENDUS ja TEATRIBALL

Eesti Majas laupäeval, 10. juunil algusega kell 6 õhtul

A. Kitzberg'i „RÄTSEP ÕHK"

Lavastus: HARRI MÜRK ◎ Lavakujundus: LINDA SAALISTE ◎ Näitejuhid: RITA SUI ja TIIU KASK ◎ Tegelased: REIN TAMMISTO, KULDAR PALO, TOOMAS KLAMAS, MERIKE TEENE, ANDRES TRUUVERT, ALAN TEDER, PEETER MEHISTO, MEERI LEHESALU, LEMBITU RISTSOO ja RAIMONDO ILLISON Chilea Teatrist j.t.

Pääsmed: (koos balliga) $6.00, $7.00

Eelmüügil E. Abistamiskomitees tel. 461-1344, „Meie Elus" 466-0951 ja Poko's Mt. Pleasant tel. 488-2078.

K. L. Marley

MAALIDE NÄITUS

27. maist – 3. juunini

T. E. Baptisti kiriku kõrvalsaalis,
883 Broadview Ave., Toronto.

Avatud: laup. kl. 3—9, neljap., ja reedel kl. 6—9.

Näituse avamine laup., 27. mail kl. 5 p.l.

NÜÜD ON MEIE KORD KÄED KÜLGE PANNA!
korraldame

NOORTE TALGUD SEEDRIORUL

laupäeval, 27. mail 1978
kogunemine saalis kell 9 hommikul.
Tööriistad kaasa kui võimalik.
Küsimustega pöörduda: Leena Kalm (519) 648-2074
Andres Teene (519) 884-3281

Lõuna Ontario Üliõpilaste Koondis

Emakeele eksam Tartu Instituudi esikus

Üheks omapärasemaks sündmuseks oli reede õhtul Tartu Instituudi ja Metsaülikooli ühiskorraldusel toimunud, hästiõnnestunud vastuvõtul, kui kaks noort sooritasid Tartu Instituudi esikus oma emakeele eksami. Indiana Ülikooli professor Feliks J. Oinas lahkesti nõustus ja korraldas Kadi Liina Käis'ele ja Harri Mürk'ile eesti keele lugemise oskuse eksami, mida nad vajavad Toronto Ülikooli juures lingvistika magistrikraadi saamiseks. Kuna Toronto Ülikooli juures ei ole praegu võimalik seda eksamit ametlikult sooritada, siis mõnedki noored Torontost ja USA ülikoolidest on seda professor Oinase kaasabil Indiana Ülikooli juures sooritanud, et selle kohta ametlikku tõendit saada.

Kuna professor Oinas esines AABS-i konverentsil Torontos ja kohtus eksamineeritavatega Tartu College'is, siis lasti neil lugeda katkendeid käepärast olnud näidendi „Rätsep Õhk" tekstist ja neid osasid inglise keelde tõlkida. Eksamineeritavad said mõlemad hea hinde ja vastav tõend saadetakse neile Indiana Ülikoolist lähemal ajal.

USUTEADUSE INSTITUUT

I KURSUS ÕPETAJA ABILISTE ETTEVALMISTAMISEKS

16.—29. juulini Toronto Peetri Koguduse ruumes.

Korraldajad: Piiskop K. Raudsepp ja ass. O. Puhm. Juhataja: Prof. dr. ass. A. Vööbus.
Lektorid: Dr. Vööbus, Piiskop Raudsepp, ass. O. Puhm, Mag. Kiviranna, Dr. Toi.
Osavõtu maks $30.00 isikult.

Osavõtta soovijail registreerida piiskop K. Raudsepp'ale aadressil: Box 291, Jordan Station, Ont. L0R 1S0, esitades lühikese eluloo kirjelduse, hariduse käigu ja oma kog. õpetaja kirjaliku soovituse.

REGISTREERIDA ENNE JUUNI KUU LÕPPU

„EESTI KODU" KORTERIMAJADE ÕNNISTAMINE JA PIDULIK KORTERIÜHINGULE ÜLEANDMINE toimub

laup., 3. juunil 1978. a. kell 5 p.l. Torontos, 50 Old Kingston Road, Scarborough, Ontario

Kavas: „Hoia, Jumal, Eestit!" — Eesti Kodu Segakoor, juhatab Karl Karuks. ◎ Avasõna — EAK esimees Alfred Sepa ◎ Vaimulik talitus — õpetajad Elmar Pähn ja Andres Taul ◎ Aktuse kõne — praost Emanuel Lepik ◎ „Eesti Kodu" juhtimise ja õiguste üleandmine — Rein Künnapuu — EAK, Konstantin Reissaar — „Eesti Kodu" ◎ Tervitused — EV Aupeakonsul Kanadas, Ilmar Heinsoo, EKN esimees, Udo Petersoo, j.t. ◎ Lõppsõna — abipraost Tõnis Nõmmik ◎ „Isamaale" — Eesti Kodu Segakoor, juhatab Karl Karuks ◎ Eesti hümn ◎ KOHVILAUD

Eesti Abistamiskomitee, majade ehitaja, kutsub kõiki ajaloolisele sündmusele kaasaelama.

EAK JUHATUS

ALDO MORO ÕPPETUND

Itaalia endise peaministri Aldo Moro mõrv n.n. „punase brigaadi" poolt Roomas on toonud terroristliku tegevuse maailma tähelepanu tullpunkti. Kuigi terrormõrvade ohvrite arv on viimasel aastakümnel ületanud 800 piiri, seisab maailm endiselt müsteeriumi ees, mis on käimasoleva terrori eesmärk.

Vastuse leidmine on seda raskem, et terrorgruppe on mitmesuguste nimede all ja paljudes maades. Küsimusse ei ole suutnud selgust tuua ka asjaolu, et terve rida terroriste on trellide taga ja karistust kandmas. Väliselt näib, et mitmed grupid tegutsevad iseseisvalt ja neil puudub omavaheline side. Sisuliselt võib arvata, et neil gruppidel on oma süsteem koos tugeva konspiratsiooniga.

Eesmärgiks näib olevat demokraatiate hävitamine ja ühiskondliku korra õõnestamine, et järgnevalt segaduses võimu juurde asuda. Kuuekümnendate aastate üliõpilaskondade rahutused Põhja-Ameerika mandril ja Euroopa maades oli nagu eelkäijaks sellele, kuid vaibus suuremat tuld võtmata. Võitlus senise ja vana korra vastu asus siitpeale põranda alla, haaras relvad ja teostab terrorit poliitiliste ja majanduslike isiksuste hõivamise, reisilennukite kaaperdamiste ja pommitamistega peamiselt selleks, et terrorit külvata.

Tabatud terroristide eesmärgilised väljendused, nagu Aldo Moro puhul, kaasterroristide vabastamiseks, ei ole põhjus vaid motiiv. Ja poliitiliste eesmärkide saavutamiseks on iga motiiv sama hea kui teine. Nii siis ongi terroristide nõudmistest keelduvate valitsuste seisukoht ainuõige, sest järgides motiivi ei lahendata põhjust.

Organiseeritud terrorism tänapäeval on omanud eelkäijad varem. See õitses samasuguselt sajandi vahetusel mitmel pool Euroopas ja eriti Venemaal. Tsaari Venemaa nihilistlikud-anarhistlikud voolud olid samuti eksisteeriva korra likvideerimiseks ja isevalitsuse lõpetamiseks. Siit kasvas välja 1905. a. revolutsioonikatse ja sellega kaasuv terror ja vastuterror. Meie teame, kuidas selle vooluga olid kaasa tõmmatud ka õigustatud nõudmiste esindajad.

Kui sajandi vahendi ja tänapäeva meetodid on samad, sest mõlemad kasutavad terrorit, siis eesmärgid näikse olevat uued. Vahepeal on likvideeritud tsaar, on minevikku läinud diktaatorid Hitler, Mussolini ja Stalin kui loomulikud terroristide eesmärgid. Asemele on loodud demokraatiad vaid ühe erandiga ja on kehtestatud rahvavalitsuslik tahe.

Aldo Moro ja üle kaheksasaja inimese terrorimõrvad näitavad aga, et terror on suunatud demokraatiate vastu.

Nagu üks kohtualuseid „punase brigaadi" juhte Alberto Franceschini väljendas Lenini sõnadega: „Õigustus tuleneb proletariaadi klassivõitlusest. Moraalne on see, mis teenib ekspluateeriva ühiskonna hävitamist". See väljendus viib tagasi poliitilise võitluse ja Lenini võitlusmeetodite võimalike allikate juure.

On ilmne, et pärast Vene revolutsiooni ei ole nõukogud kaugeltki välja jõudnud tõotatud maailmarevolutsiooni juure. Aatomrelvastuse tasakaalus olles puuduvad väljavaated karelva jõul demokraatlikele maadele „proletariaadi võitu" peale sundida. Nii on võetud käsitusele uued meetodid ,nagu juudi sportlaste mõrvamine Saksamaal toimunud Olümpiaadil, Quebeci FLQ liikumisega seostunud mõrvad ja paljud teised.

Kuid selle konspiratiivse terroritegevuse üheks põhjuseks on ka asjaolu, et Lääne-Euroopa ametlikud kommunistlikud parteid loobunult Moskva sõnakuulelikkusest, ei kasuta vägivalla taktikat, kuid teevad tööd võidu suunas demokraatliku protsessi kaudu. See ei rahulda noori radikaale, kes on astunud võitluse salajaste ja põlastusväärsete vahenditega. Nad ei vali poliitilisi vastaseid, vaid otsivad silmapaistvamaid, kuigi süütuid ohvreid.

Silmapilgu arengus on vähe usutav, et üle maailma laialipaisatud terrorigrupid oma eesmärke suudavad saavutada, vaatamata ohvreile. Kuid ometi ei tohi unustada ajaloo käike, kus sajandi alguse terroriaktid ja vägivald sai uued tuuled oma purjeisse ja arenes nõukogude suureks revolutsiooniks, mis kummitab maailma üha edasi.

Otsest vastukaitset on paljud maad juba korraldanud n.n. erikomandode abil ja see on mõõdapääsematult vajalik. Ühiskondlikuks kohustuseks erasektoris jääb aga närvide hoidmine ja omapoolse vahenduse pakkumine seal, kus asi kahtlane on. Sest just elanikkonna kaasabil on varjus olevate terroristide lokaliseerimine mõnigikord kergem, kui palju kära tegevate ametlike haarangute abil. Aldo Moro mõrvati Rooma südalinnas ja südalinnas pidid end ka terroristid varjama. Et nende suhtes kohalikel elanikel kahtlust ei tekkinud, see näitab ainult publiku apaatsust ja huvipuudust antud ülimalt tõsise küsimuse kohta.

V.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
Tel. (416) 466-1951
466-1502
362 Danforth Ave.,
Toronto, Ont. M4K 1N8

Teatame, et meie äri on erakorraliselt avatud
LEERILASTE ÕNNISTAMISE PÜHADEL:
4. JUUNIL — kl. 9. h.—kl. 11 e.l.
kõigiks äritehinguiks.

AKTUAALSEL TEEMAL

KOMMUNISTLIK TERROR SUURENEB

Itaalia endise peaministri mõrv vapustas kogu vaba ja demokraatlikku maailma. 61-aastane endine Itaalia peaminister Aldo Moro küüditati 16. märtsil Itaalia kommunistlike punase terroribrigaadi liikmete poolt. Ligi kaks kuud lanseeriti ähvardusi ja avaldati väljapressimisi valitsusele, et tema vastu saada vabaks vanglasistuvaid Punase Brigaadi roimareid. Mööda dunud kolmapäeval leiti lõpuks Aldo Moro kuulidest läbilastud ja kätest ja jalgadest ketistatud laip Roomast, kommunistliku partei hoone tagant, ainult üks tänavavahe Itaalias võimuloleva Kristlike Demokraatide partei peakorterist. Vaba maailma shokeerib asjaolu, et Itaalia valitsus, kes seisab võimul ainult kommunistliku partei toetusel, ei ole võimeline kindlustama maal rahu ja korda. Kuid samal ajal antakse Kanadas seadust, mis kindlustab vabaduse sellistele terroristidele, kui need Kanadas varjupaika otsivad.

Aldo Moro, 61-aastane Itaalias 30 aastat võimul olnud Kristliku Demokraatliku partei juhtiv poliitik ja mitmekordne minister ja peaminister küüditati Punase Brigaadi nimelise kommunistliku terroristide grupi liikmete poolt 16. märtsil päevaajal, kusjuures tema 5 ihukaitsjat tulistati püstolkuulipildujatest enne surnuks, kui nad oleks jõudnud ise tuld avada. See sündmus leidis aset Rooma eeslinnas A. Moro maja ees, just siis kui ta asus teele parlamendi koosolekule. Tema leidmiseks peeti maailma üht suuremat inimjahti, milleks oli rakendatud vähemalt 50.000 politseinikku ja sõjaväelast, kuid ta kinnipidamiskoht jäi avastamata.

Ligi kahe kuu jooksul esitasid Punase Brigaadi liikmed kogu aeg surveavaldusi valitsusele. Nad ütlesid, et Aldo Moro on mõistetud surma, kui kapitalist surveavaldamiste pärast kommunistidele ja terroristidele. Kuid see ei olnud õige. Tegelikult armastas A. Moro, kes korduvalt oli külastanud ka Kanadat, pidada läbirääkimisi terroristidega ja suhtus neisse pehmelt ja liberaalselt, mille tõttu Itaalia ongi läinud terroristide võimusesse. Terroristid nõudsid, et A. Moro vastu tuleb valitsusel vabastada 14 Punase Brigaadi liiget, kes istuvad kinni Turini vanglas mõrvade, röövimiste ja terroriaktide sooritamise pärast. Valitsus keeldus neid nõudmisi täitmast, sest ei olnud mingit garantiid, et pärast nende nõudmiste täitmist A. Moro tõesti vabastatakse. Ei teatud isegi, et ta on veel elus, sest kõik tema kirjad võisid olla juba varem valmiskirjutatud.

See kohutav surveavalduste kampaania, millele Itaalia liberaalne ja otse kommunistlik ajakirjandus andis omalt poolt hoogu ja jumet juurde lõppes möödunud kolmapäeval jubeda leiuga, kui avastati Aldo Moro laip.

See piinamis-väljapressimis- ja mõrvalugu tuntud poliitiku elu kallal shokeerib mitte ainult Itaaliat, mis on alati olnud raskete kuritegude maaks, vaid kogu vaba ja demokraatlikku maailma. Suured rahvamassid kogunesid Rooma tänavatele ja demonstreerisid ning nõudsid rangemaid karistusi mõrvaritele. Avalikkuse petmiseks marssisid nendega kaasa ka kommunistid. Kuid Itaalia praegune valitsus ei ole võimeline midagi tegema olukorra lahendamiseks, sest Kristlikud Demokraadid vajavad võimulpüsimiseks kommunistliku partei toetust. Nad keelduvad koostööst parempoolsete parteidega, sõimavad neid fashistideks ja töötavad koos pahempoolsetega.

Aldo Moro laiba leidmine kommunistliku parteihoone tagant ja ainult üks tänavavahe Kristliku Demokraatliku partei asukohast, Rooma kesklinnast asetab peaminister Andriatti valitsuse väga raskesse olukorda. Üks osa nende oma partei liikmeid, A. Moro abikaasa ja sõbrad avaldasid valitsusele survet ja nõudsid, et Aldo Moro elu tuleb päästa ja Punase Brigaadi nõudmistele tuleb vastutulla. Valitsus aga asus teisele seisukohale, et terroristide nõudmiste täitmine soodustab uusi terroriakte ja näitab valitsuse jõuetust. Aldo Moro laip leiti just pärast seda, kui oli publitseeritud tema viimane kiri oma vangistusest, kus ta palus, et valitsus päästaks ta elu ja vabastaks Punase Brigaadi poolt nõutud 14 terroristi ning ühtlasi jättis jumalaga oma naise ja perekonnaga.

Punase Brigaadi nime kandvasse terroristide gruppi, kes teotsevad kommunistlikkude loosungite all, arvatakse kuuluvat mitusada pahempoolsete ja keskklassi kommunistlikku terroristi. Selle terroriorganisatsiooni asutaja on Renato Curcio, kes istub koos oma 13 kaasterroristiga kinni Turini vanglas, kuna Turinis peetakse kohut nende terroriaktide üle. Kirjades Punane Brigaad nõudis nende 14 terroristi vabastamist ja lubas siis A. Moro lasta vabaks. R. Curcio pidas ennast kohtus väga väljakutsuvalt üleval. Nad ähvardasid mõrvata kohtuniku, kes neid karistab ja ütlesid, et Aldo Moro on mõistetud surma töötava rahva vastu sooritatud tegude pärast. Nende kohtuistungit peeti sõjaväega piiratud kohtuhoones, mille ees demonstreerisid kommunistid.

Arvatakse, et Aldo Morot piinati enne surmamist. Ta oli ka juba varem haavatud, mis võis toimuda tema vangistamise ajal. Temalt võidi väljapressida kõik NATO ja Itaalia riigi ja Kristliku Demokraatliku partei saladused, milles ta kui viiekordne peaminister ja välisminister oli teadlik.

Selle mõrva tõttu võetakse Itaalias vastu rangemaid karistusi terroristidele. Kuid see on toonud lainetusi ka Kanada poliitilisse ellu. Sõjaminister B. Danson nõudis surmanuhtluse sisseseadmist poliitiliste terroristide suhtes, mille vastu on tema liberaalide partei. Kuid veelgi tõsisem on asjaolu, et Kanadas ettevalmistati seadust, mis ei luba kuritegijate väljaandmist maadele, kus on surmanuhtlus. Nii pääseks Aldo Moro mõrvarid Kanadas vabadusse. Toronto „Art Housis" riikliku toetusega publitseeritakse Punase Brigaadi propaganda kirjandust. Selles olukorras pole ime, et terror laieneb.

Euroopa näib olevat uue terroriliikumise võimuses, mis õpetab, et kõik vana tuleb hävitada. Põletatakse ja hävitatakse tööstusi ja kaubamaju, vangistatakse küüditatakse ja mõrvatakse poliitikuid, pankureid ja tööstureväljapressimise eesmärgil. Seda toetavad eriti sotsialistid Lääne-Saksamaal, Itaalias ja Prantsusmaal. Selle tulemuseks on kohutavad mõrvad Lääne-Saksamaal ja A. Moro mõrv on üks iseloomulikumaid. Nende soosijad haletsevad neid ja toetavad kõigiti.

Sellel terrorismiliikumisel on tihedad sidemed KGB Moskvas, kuid seda ei juleta nende kuritegude puhul kusagil märkida. Aldo Moro mõrvateol on tihe suhe Kanadaga, sest Itaalia pahempoolsed poliitikud käivad pidevalt ässitustööl Toronto mitmesajatuhandelises Itaalia ühiskonnas. Ükski poliitik ei julge selle vastu midagi ütelda.

AJK

Kas suudame majandada?

„Meie Elu" 31. märtsi esiküljel kaht kõrvuti asuvat kirjutust vaadeldes ja lugedes, tekkis spontaanne tarvidus küsida, kas meil on tõeliselt tarvidust Eesti Kunsti Muuseumi järele praegusel majanduslikul kriiside ajastul? Kas meie ei taha lennata kõrgemalt, kui tiivad kannavad? Kas oleme reaalsed? Kas suudame kõiki maju majandada?

Kui 1950. aastates Toronto eestlaskond algas oma elu organiseerimist, siis suurem osa meie elujõulisest ja tahtelisest ühiskonnast oli 30. aasta piirides täis tööjõudu ja rahvuslikku vaimu, kuigi ingliskeel oli vilets, maju ja autosid vähestel. Siis igaüks mõtles oma kodu loomisele ja laste koolitamisele, kuid siiski jatkus veel aega, tahet ja julgust ehitada kirikud, suvekodud, rajada skautliku noorusele laagri väljakud, osta võlakohustustega Eesti Maja, püstitada Tartu College ja lõpuks Eesti Kodu.

Seda kõiki tegid need kaasmaalased, kes oma uneajast andsid osa eesti ühiskonnale. Nüüd on osa neist julgeist, elujõulistest tegijatest jõudnud pensioni ikka, mõned isegi manalasse varisenud. Paljud on oma tervise kaotanud, peavad päevi veetma haiglates või puhkekodudes. Kurb on teadmine, et osa neist ei valda inglise keelt ja paljudel puuduvad omaksed.

Kes meist tahaks oma viimased aastad veeta võõraste hulgas, rääkides võõrast keelt? Meie keegi ei tahaks olla sarnases olukorras, aga ometi seda esineb. Kas meie ei leia, et on aeg saabunud nendele mõtlemiseks, kes julgelt aitasid Toronto eesti ühiskonda rajada, ülesehitada ja kindlustada rahvuslikku edasielamist. Kas peale kasvanud generatsioonid ei peaks nüüd rohkem oma vanematele mõtlema, et nad oma viimased eluaastad päiksepaistelisemas olukorras saaksid veeta, selle asemele, et hakata ehitama Kunstimuuseumi? Üks tee selleks on ehitada puhkekodu nendele, kes väsinud raskest tööst, vajavad abi ja moraalset tuge meie ühiskonnalt. Peaksime rajama koha, kus valitseks eesti keel ja eesti meel! Eesti arstid, õed ja ühiskond aitaks muretseda nende tervise ja heaolu eest. See peaks meile rohkem südamelähedasem olema, kui mingi teine üritus. Koos majandustegelaste, kirikute, noorte organisatsioonide, kooride, sportlaste, seltside ja kultuuritegelaste ühisel nõul ja jõul peaksime hoopis kodu looma oma vanematele. Meid kõiki kord ootab see aeg ees! Õeldakse, kes ei austa oma vanemaid, on unustanud oma rahvuse!

Kui meil on tarvidust Kunstimuuseumi järele, siis see tuleks luua Eesti Majja. See oleks palju ekonoomsem ja kõigile kättesaadavam. Meie ei jaksa mitmes kohas korraga käia! Siis jääks ka ära ürituste kokkusattumised, mis eriti viimasel ajal on ilmunud. Kui Eesti Majas on ruumist puudu, siis juurde ehitada, aga mitte uut kohta ja maja osta!

Julgen loota, et Abistamiskomitee poolt algatatud mõte leiab Toronto Eesti ühiskonna täieliku poolehoiu ja toetuse ning peatselt kerkib ühisel jõul meie vanadele ühine Kodu, kus paljudel avaneks võimalus ilusate päevade veetmiseks oma rahva keskel!

N.R.

Ottawa raport:

UUS MITMEKULTUURILISUSE PROGRAMM

JOHN BEST,
Canadian Scene'i parlamentaarne korrespondent

Äsja teatas valitsus uue laialdase programmi käikulaskmisest, mille sihiks on abi anda mitmesugustele mitmekultuurilistele üritustele Kanadas.

Opositsiooni erakonnad panid sellele uuele mitmekultuurilisuse programmile kiire diagnoosi ja nimetasid seda silmade tegemiseks ja häälte norimiseks liberaalidele uute eelolevate valimiste puhul. Et valimised lähedal on, kinnitab niisuguse programmi järjekordne ülessoojendamine.

Mitmekultuurilisuse minister Norman Cafik tegi valitsuse uue mitmekultuurilisuse programmi alamkojas teatavaks. Ta teatas, et valitsus on määranud 50 miljonit dollarit järgmise viie aasta jooksul selle programmi rakendamiseks, mille eesmärgiks on „anda ühtseid võimalusi mitmesugustele eri kultuuridele Kanadas oma kultuuri ja traditsioonide tutvustamiseks kõikidele kanadlastele. Rõhtsus on „ühendus vastastikuse arusaamise läbi", ütles minister Cafik. „Kanada etno-kultuurilised organisatsioonid hakkavad saama majanduslikku abi oma tegevuse korralikuks läbiviimiseks," ütles minister. „Peale selle pannakse erilist rõhku projektidele, mis tegelevad immigrantide integreerimisega. Kõik kanada eri kultuuride rühmitused hakkavad saama senisest suuremat toetust oma kultuuriprojektide läbiviimisel, nagu seda on kujutavkunst, teater, kirjandus ja kirjastamine ja kanada etnilised teaduslikud uurimustööd."

Riigieelarve seisukohast kulutati eelmisel aastal 8.4 miljonit dollarit mitmekultuurilisuse peale, selle summa sisse on arvatud ka toetused National Film Board'i ja Riigiarhiivi poolt mitmesugustele mitmekultuurilistele ettevõtetele. Käesoleval aastal oleks see summa 10.2 miljonit dollarit. „See fakt näitab ilmekalt valitsuse sügavat huvi uue programmi toetamisel," ütles minister Cafik. Valitsus jatkab etniliste gruppide kultuuriliste projektide toetamist vastavalt nende gruppide algatusvõimele.

Parlamendiliige Gus Mitges, kes esindab Ontario Grey-Simcoe valimisringkonda ja kes on konservatiivide partei mitmekultuurilisuse eestkostja, mainis et 50 miljonit viie aasta kohta teeb kümme miljonit dollasit aastas. Seega oleks praegune eelarve vähem kui kahe miljoni dollariga ületatud. Neli aastat tagasi andis valitsus lubaduse mitmekultuurilisuse eelarvet tõsta kümne miljoni dollarini aastas. „Selle lubaduse täitmiseks kulus neli aastat ja selleks oli vaja uusi valimisi."

Gus Mitges süüdistas valitsust mitmekultuurilisuse ärakasutamises „et võita populaarsust etniliste gruppide hulgas üle kogu maa just enne üldvalimisi." „Kuid Kanada etnilised ühiskonnad tunnevad valitsuse võtteid ega lase ennast järjekordselt alt vedada."

Umbes samas toonis võttis sõna ka uusdemokraatide esindaja Lorne Nyström (Yorkton-Mellville, Saskatchewan). Tema arvates on ajaline moment, millal minister Cafik oma uue programmi avalikkusele esitas, eriti tähelepandav. „Minu arvates mõeldakse Kanadas mitmekultuurilisuse peale ainult siis kui valimised seisavad ukse ees." Lorne Nyström mainis edasi, et kui 1974. aasta valimised olid läbi ja valitsus oli oma vahepeal äralibisenud enamuse kätte saanud, siis „löödi ametist lahti" tolleaegne mitmekultuurilisuse minister Stanley Haidasz. „Järgneva kolme aasta jooksul polnud mitmekultuurilisusest midagi kuulda, aga niipea kui uued valimised ees seisavad, pandi ametisse uus mitmekultuurilisuse minister."

Moskva vabandas Pekingi ees

Ainult 2 nädalat pärast seda, kui N. Liidu piiritülidelahendamise komisjon jõudis Pekingisse, leidis Vene-Hiina piiril, Khabarovski linnast lõunapool, Ussuri harujõe Wusulil aset üks tõsisem piirivahejuhtum aastast 1969.

Oli tegemist puhtakujulise N. Liidu provokatsiooniga, sest vene suurtükilaevad ja helikopterid tungisid Hiina vetesse ja vene piiripatrull isegi kuni 4 miili Hiina territooriumile, vangistasid ja peksid hiinlasi ja tapsid mitu hiinlasest tsiviilisikut. Pekingi protestide peale tõmbusid venelased lõpuks tagasi ja lasksid vangid vabaks. Hiina uudisteagentuur teatas, et sündmus ei arenenud siiski sõjaliseks konfliktiks.

See sündmus kinnitab, et Moskva norib hiinlastega tüli. Möödunud kevadtalvel toimusid Punaarmee tohutu suured sõjalised manöövrid rohkem, kui 4500 miilipikkusel Vene-Hiina piiril, millest selle tähtsuse rõhutamiseks ka haige N. Liidu president L. Brezhnev osa võttis. Vahejuhtum üllatas ka Moskvat ja N. Liidu valitsus vabandas Pekingis, kuid hiinlased ei lugenud seda vabandust küllaldaseks. See vahejuhtum kinnitab, et kaks kommunistlikku hiiglast pole omavahelisi vahekordi suutnud lahendada. Uus-Hiina teadete agentuur teatas, et Hiina valitsus algas Hiina armee ülesehitamist sõjaks N. Liidu vastu.

J. Carter toetab terroriste

Lõuna-Aafrika välisminister R. Botha süüdistas avalikult USA presidenti J. Carterit, et USA toetab avalikult Lõuna-Aafrika ülemvalitsuse all olevas Namibias kommunistlikke terroriste ja mõrvareid. Ta ütles, et USA esitab Lõuna-Aafrika mitmerassi valitsusele selliseid tingimusi, mis tähendavad enesetappu Lõuna-Aafrika mustadele ja valgetele kodanikele. Ta märkis, et USA, Briti, Lääne-Saksamaa valitsustel ei ole mingisugust õigust nõuda, et üks demokraatlik riik peaks sooritama enesetapmise. Teatavasti oli see just Kanada välisminister Don Jamieson, kes esitas Namibia uue administratsiooni plaani LRO täiskogus.

Konflikt tekkis sellest, et L.-Aafrika peaminister John Vorster teatas, et ta nõustub LRO kavaga võimu üleminekuks Namibia mitmerassi valitsuselt mustade enamusvalitsusele. Kuid 9 päeva pärast seda sündmust Lõuna-Aafrika väed sooritasid löögi 150 miili Angoola territooriumile ja hävitasid ühe Moskvast toetatud mustade nn. SWAPO terroristide laagri. Namibias areneb sama konflikt, mis toimub Rodeesias. Valged on nõus koostöötama mustade tasakaalukama enamusega, kuid keelduvad võimu loovutama Moskvast juhitud relvastatud terroristidele, mida USA jt. riigid taotlevad.

Printses Margaret lahutab

Printsess Margaret on annud kohtule avalduse oma 48-aastasest abikaasast lord Snowdonist lahutamiseks põhjusel, et nad on rohkem, kui 2 aastat elanud lahus. Nende abielu sõlmiti 18 aastat tagasi ja neil on 2 last. Kohus teatas, et abielulahutus on tsiviiltoimik ja võtab ainult 2 nädalat aega.

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

Tõlgendused olid siirad

August Nõmmik reageerib ärritatult minu õiendusе suhtes tema varem ilmunud lugejakirja osas, milles ta ebatäpselt edasi andis minu Torontos peetava kõne sisu ja mõttekäigu. Kui hra Nõmmik nüüd selgitab (5. mail), et ta tutvus loengu kirjaliku materjaliga, jääb veel sügavam küsimus, et mille üle siis õige õiendada jääb. Sest Eesti Arhiivi deponeeritud essees lhk. 60—62 tegelevad Eesti—N. Liidu vahekorraga ja piirisündmustega, kui ühe teguriga mis sundis peale Eestile valiku poolte suhtes tõusvas rajus. Lisaks aga pidi Eesti tegema mingi valiku peale selle, kui Suur Britannia 1935. aastal laevastikulepinguga enam-vähem tagas, et Balti Meri saab olema Saksa meri, ja kui 1937/8. aa. nii Suur Britannia kui ka Prantsusmaa demokraatlike riigi tugedena ei suutnud Saksa kasvavat laiutamist seisma panna. Kuid, et Eesti valitsus kõigi selle juures valis Saksa poole, polnud sugugi tulenev eelnevast, vaid siin tuleb arvestada ka asjaolusid sisepoliitilisel pinnal, millega ettekanne tegeles.

Oleks ebakohane loota, et tunniajaline loeng saaks ära tuua sõnasõnaliselt 60 lhk. essee. Just sellele mõeldes otsustasingi jätta käsikirjast kaks eksemplari Torontosse asjahuvilistele tutvumiseks. Võiks ka põgusalt ülesse tõsta Nõmmiku kestvat seisukohta, et Eesti riigijuhtide arvamised, mis avaldati peale baasidе lepingut, polnud siirad vaid tehtud olukorra sunnil. Kuid koguteoses Johan Laidoner (Villem Saarseni toimetet, 1953), lhk. 212—213 on tähendet järgnevalt. Peale seda kui Laidoner naasus N. Liidust 1939. a. dets. visiidilt, „pühapäeval, 17. detsembril kõneles kindral Laidoner oma Moskva reisust Tallinna raadios. Suure selgusega märkis kindral abistamise lepingu tähtsust meie riigi elus nüüdsel raskel ja segasel ajal. Ma võin kinnitada, et minu külaskäik Moskvasse mulle andis tõendusi, kui õieti Eesti valitsus toimis vastastikuse abistamise pakti sõlmimisega. Meie kõrvaldasime sellega sõjalise kokkupõrke ohu Nõukogude Liiduga ja võime elada rahus oma idanaabriga, ütles kindral lõpuks... Teame, et kindral Laidoner kunagi ei kõnelnud seda, mida ta ei pidanud õigeks."

Sama aasta vana-aasta õhtul tähendas Laidoner ohvitseride kasiinos Tallinnas järgnevat nagu seda kirja pannud kol. Saarsen: „Ülemjuhataja arvas võivat kinnitada Moskva head tahet respekteerida Eesti Vabariigi rippumatust ja mittesegamist meie majandussüsteemi, meie siseasjadesse." Et sõnavõttu lõpetada, olgu lisatud, et Eesti diplomaatide poolt on kirja pandud teisal, et need tõlgendused juhtkonnas, mida ma oma loengus esile tõin, olid avaldet ka nelja silma all. Nii siiski vist paistab, et tõlgendused ja avalikud ülestähendused tollal olid siirad, vaatamata kas nad ajaloolises perspektiivis olid õiged või valed tõlgendused olukordadest, sündmustest ja võimalustest.

Tõnu Parming
College Park, Maryland

Esto Mutual Fund Ltd.
12. mail aktsia hind $6.58
145 King Street West, Suite 1900,
Toronto M5H 3M1 — tel. 364-1131
Õhtul tel. 925-6812

Kõikideks kindlustusteks
H. LATER & CO. LTD.
„Insurance"
1482 Bathurst St.,
Toronto, M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

ÜHISKONNATEADUSTE SARI

Ühiskonnateaduste (social sciences) ettekannete sarjas esitasid eestlastest professorid ja eriteadlased AABS'i konverentsil hulga loenguid.

Prof. Olavi Arens (Armstrong State College'i USA-s õppejõud), esitas loengu „Bolshevike poliitika Eestis, 1917—1918". Prof. Toivo Miljan, (Wilfried Laurier University, Waterloost, Ontario), rääkis rootslaste olukorrast vähemusrahvusena Soomes. Dr. Rein Taagepera ettekanne oli eestlaste segaabieludest eelmistel sajanditel, iseseisvuse ajal ja eriti Nõuk. Liidu osana. Ta väitis, et kuni 1978. a. alguseni Nõuk. Eestis eestlaste arv on vaid 63% rahvastikust. Segaabielude arv on üha suurenenud. Ettekande teksti juures oli rida tabeleid, mis illustreerisid ja võrdlesid uute teaduslike meetoditega tendentse tuleviku perspektiivis.

Prof. Tõnu Parming esitas kaks ettekannet. „Sotsioökonoomiline profiil Eesti juutide kohta 1918—1940" ja „Eestlaste töölis-liikumine Ameerikas 1906—1919".

Toivo U. Raun'i ettekanne käsitas eestlaste kirjaoskust 18. sajandist kuni I Maailmasõjani. Heino Taremäe (Eesti arhiivi juhatuse esimees Ühendriikides, Lakewoodis), teemal „Balti materjalid USA saadiku Eestis ja Lätis (1938—40) John W. Wiley dokumentides" sisaldas hulga olulisi andmeid 1939 ja 1940 aastate sündmustest.

Professor Hain Rebas (Rootsist), andis ülevaate olukorra kohta Nõuk. Eestis teemal „Sõltuvus ja opositsioon: probleeme Nõukogude Eesti ajaloo kirjutamisel 1945—1960". Kersti Luhaäär-Linask (Connecticut'i Ülikoolist), käsitas „Eestlaste täienduskoolid Ameerika mandril", raskusi USA-s lastele eesti keele õpetamisel. Eestlased USA-s on enamuses hajutatud vähemates keskustes, mis raskendab koolitööd ja võrdles erinevaid probleeme suuremate keskustega.

Prof. Vello Sermat'i loeng käsitas „Metsaülikooli mõju noorte eestlaste ühiskondlikule ja kultuurilisele arengule." Prof. Heino Susi andis ülevaate „Eesti vastupanuliikumine Saksa okupatsioonile II Maailmasõja ajal." Noor juura doktor prof. Arno Liivak (Wisconsin'i Ülikoolist), käsitas fakte kuidas eestlased kasutasid 1917—1918 legaalseid protseduure revolutsiooni ajal Eesti Vabariigi loomiseks.

Prof. Olaf Millert'i loeng oli pagulaseestlaste isiksuse arengust Ameerika mandril.

Loengute sarjad toimusid ka ajaloo (vana-, kesk- ja uusaeg kaasaarvatud), rahvusvahelise õiguse ning poliitika, keeleteaduse, kirjanduse, rahvaluule, kunsti, muusika, bibliograafia, arheoloogia j.t. aladelt.

Marju Rink Parming (Washington, D.C., USA kesksest arveametist), esitas loengu Balti riikide arhiiv-materjalide süsteemi kohta Washingtonis. Prof. Elmar Järvesoo, Massachusetts Ülikoolist, loeng käsitas põllumajanduslikku haridust Tartu Ülikoolis. E. Järvesoo esines ka diskussioonis tänapäeva majanduslikud probleemid nõukogude Balti riikides, koos läti ja leedu päritoluga professoritega.

Prof. Roman Toi (Toronto Kuningliku Konservatooriumi õppejõud), loeng „Rahvalaulude meloodilistest variatsioonidest" selgitas eestlaste rahvalaulude omapära. Dr. Endel Aruja andis ülevaate Eesti raamatukogude ja arhiivide kohta Põhja-Ameerikas. Dr. Ilmar Arens Rootsist esitas „Uusi andmeid Taani ajastust Saaremaal". Dr. Fanny DeSivers'i (Pariisist), loengu teema oli: „Asendi väljendamise grammatilised võimalused eesti kirjakeeles."

Prof. Ilse Lehiste loeng käsitas Ilmar Laaban'i luulet. Prof. Juta Kõvamees-Kitching (Laurentian Ülikoolist, Ontarios), rääkis tõlkimisest kui reproduktsioonist. Eda Sepp esitas ülevaate tänapäeva säutndadest Eesti kunstis ja prof. Feliks J. Oinas andis ülevaate fantaasia-müütikast Oskar Lutsu näidendites. Merike Lepasaar-Beecher'i loeng oli teemal „Libahut aja peeglis". Viktor Terras'e loeng tutvustas professor Ivar Ivaskit kui poeeti, kes luuletab eesti ja inglise keeles.

Neile lisaks esines konverentsil rida tuntud professoreid ja eriteadlasi istungite juhatajatena, kommentaatoritena ja sümpoosionide osalistena, näiteks: Ivar Ivask, Karl Aun, Peep Peeter Rebane, Maire Kurrik, Jaan Terasmäe, Matti Kaups, Peeter Sepp, Hilja Kukk, Tõnu Onu, Eva A. Neumann j.t.

EDWIN K. KARVONEN B.A., C.A.
Chartered Accountant
UUS AADRESS:
4900 Sheppard Ave. East, Scarboro, Ont. M1S 4A7
Tel. 293-7513

VAJALIK BALTI MATERJALIDE KOORDINEERIV KESKUS

Tänapäeval eriti uurimisalad akadeemilisel pinnal vajavad kogutud, korraldatud ja bibliografeeritud materjaale.

Globaalses ulatuses ilmub tohutult eri publikatsioone ning neile lisanduvad teatmeteosed, ulatusliku sisuga ajakirjad, bülletäänid, aastaraamatut jt., milledes sageli seal leiduv uurimus jääb varjatult kaante vahele. Eelpool toodule on kõigi nende juures veel eri keelte rohkus. Trükis ilmunud materjali kõrvale on tänapäeva paljundamistehnika omakorda juurendanud väljaannete hulka, mis ilmunud väiksemas tiraazhis ja sageli ei sattu laia tsirkulatsiooni. Teine liik uurimisalaseid allikaid, n.o. mittetrükitud või mittepaljundatud, on veelgi raskemini jälgitavad ja kasutatavad. Sageli tundmatud ning uurijatelegi suletud, nagu diplomaatilised arhiivid.

Nii siis ka äsjalõppenud, seekord Torontos peetud, Balti teaduste AABS kuuenda konverentsi neli päeva kestva tiheda kava juures oli tähelepandavalt esile tõstetud arhiivid, raamatukogud ja bibliograafia, seoses uurimistöödega.

Nelja sarja grupeeritult vaadeldi ja arutati 15 ettekande piirides arhiive ja raamatukogusid kui materjaale vahendajaid ja hoiustajaid.

Märgiti ja põhjendati, et Balti riigid ei ole olnud huvipunktiks läänesuurvõimudele ja poliitikutele alles alates 1939. aastast. Õige märgatavalt juba 1930-dail algaastail on Londonis ja Pariisis kardetud kommunismi ohtu Ida-Euroopas, millele kaasusid anglo-prantsuse seisukohad hitlerismile ja USA hoiak. N. Vene oli küll garanteerinud rahulepinguis Balti riikidele iseseisvuse ja puutumatuse, kuid see paistis olevat mitte ausega veenev. „Balti riikide staatus ja küsimus on mänginud suuremat osa Euroopa poliitilises elus, enam kui meie võiksime arvata, ning

Balti riikide materjalid ja uurimistöö ei ole üksi nende maade küsimuseks, vaid rahvusvaheliseks,

milles ka Lääne-Euroopa teadlik. USA ülikoolides Balti alade uurimisele on avatud samad ressursid nagu teistelegi uurimisaladele.

Seni on siiski vähe publikatsioone avaldatud. Riiklikud arhiivid seisid kaua uurijaile suletuna ning seda veelgi mõnes osas. Küllalt tähtsust omavad etniliste gruppide arhiivid oma dokumentatsioonidega, nendes leidub individuaalseid ülestähendusi ja mälestusi ning pressi väljaanded on kõrgelt hinnatud, samuti raamatukogude osa.

Esimene sari loenguist vaatles arhiive, raamatukogusid ja bibliograafiat kui teadusliku uurimise allikaid ja materjale, kogud uurimistöö vahendajatena ja hoiustajatena ning metoodika. Edasi vaadeldi juba arhiive ja raamatukogusid, milles leidub baltikat ning järgnevalt etniliste gruppide oma algatusi ja tulemusi. Viimastest eesti osas rääkis Endel Aruja — Eesti arhiivid Kanadas, Austraalias, Rootsis ja Lakewoodis. Järgnes sari loenguist „Archivalia Baltica", mille piirides oli huvitav kuulda Harwardi Ukraina Uurimisinstituudi tegevust seal leiduvate arhivaalide ja käsikirjadega. Edw. Laine vaatles Kanada avalikke arhiive ja neis leiduvat dokumentatsioone soomlastest Kanadas. Mitmekultuurisuse Ajaloo Seltsi direktor Ilze Petersons-Taylor rääkis etnilistest arhiividest Ontarios.

USA saadik Tallinnas ja Riias John C. Willey arhiivipabereist kõneles Heino Taremäe.

J. C. Willey (1898—1967) oli USA viimaseks saadikuks Riias ja Tallinnas. Tema diplomaadi tegevuse kaustad sisaldavad hulk ärakirju kirjavahetusest Riiast ja Tallinnast enamuses aastaist 1939—1940. Materjalid, sisaldavusega 14 arhiivikastis, umbes viis jooksvat jalga, leiduvad Franklin Roosevelti raamatukogus. Neis leidub ka mitteametlikku kirjavahetust mitmete USA saadikute, riigi-department asutistele ning isikutele väljaspool diplomaatlikku koosseisu. Veel leidub kogus Willey enese kirjutisi ja väljalõikeid mitmeist publikatsiooneist. Kogu sisaldab huvitavat balti uurijatele nende maade traagilisemaist aastatest.

Kõigist ettekandeist koorus välja

Balti materjalide koordineeriva keskuse vajadus.

Ettekande selles küsimuses pidas Karlis Ozolins, leides, et koordinatsioon on tarvilik uurimiste hõlbustamiseks ja ülevaateks. Ükski senistest kogudest pole suuteline ressurside puudumisel seda tegema. Ta rõhutas vajadust, et üksikkogud peaksid jõudma oma korraldusis ja kataloogidega vajaliku tasemele, kusjuures tuleb luua ühtlustatud alused. Nii oleks üldnimestikkude ja bibliograafia koostamine vaid tehniist laadi. Selle ilmumine praeguse komputersüsteemi, mikrofilmimise juures ei tohiks heidutada.

Üldiselt on USA-s Balti-, ida- ja lääne-Euroopa rahvuste noorem teadlaste põlvkond kaunis tugevalt esindatud teadusliku töö juures ja positsioonidel. USA näeb kaugemale, Kanada vaid oma õueaeda. See mentaliteet ei soodusta siin ka humanitaarteadlaste tekkimist. Nii võis sel konverentsil loendada eestlasi ettekandeid esitamas väljaspoolt 20-mne piirides, Kanadast võisime vastu seada vaid üksikuid, kuigi konverents toimus siin. Ka teiste baltlaste suhe oli sama. Etniliste arhiivide edutamine leiab vähest toetust materjalide korrastamiseks ja nimekirjadeks, niipalju kuivõrd need seoses Kanadaga. Konverentsil viibisid ka mitmed multikultuursuse asutuste esindajad. Võimalik, et saadi siit mõni tõuge.

R. A.

KONVERENTSI TASE KESKPÄRANE

AABS-i kuuendast teaduslikust konverentsist osavõtt oli rekordiline. Eelmistest viiest AABS-i konverentsist oli kõige suurema osavõtjate arvuga Torontos 1972. a. toimunud kolmas konverents. See näitab, et Torontos korraldatud Balti teadlaste konverentsid olid kõige edukamad ja suurema osavõtjate arvuga kui Ühendriikides korraldatud samasugused üritused.

Konverentsi korraldajatelt saadud andmetele oli äsjase 6.-da konverentsi loengute akadeemiline keskmine tase keskpärane. Esitati hulga kõrgetasemelisi loenguid, kuid mõnedki ettekanded olid oodatust madalamal tasemel ja enamus loenguid ja paljundatud ja müügil olnud loengute tekste ja vihikuna osavõtjatele levitatud tööde esialgselt korraldavale toimkonnale saadetud ettekannete kavandid „Abstracts", kannatasid pealiskaudsuse all. Jäi kohati mulje, et loengute hulgas oli üsna ohtrasti „liigliha" ja kiiresti „kokkuvisatud" töid ja viletsalt esitatud ettekandeid, mis paaril korral põhjustas loengusaalist pooleit ettekandeit suurema osa kuulajate lahkumist. Paar korraldajat mainisid, et esinejate hulgas oli arvukalt nooremaid õppejõude ja muudel aladel töötavaid ametkandjaid Ontario, Ottawa ja USA arhiividest ja teaduslikest instituutidest, kellel oli raskusi oma loengu või ailikmaterjali selgitamisel.

Eestlaste professorite ja eriteadlaste ettekannete tase oli üldiselt palju parem kui meie lõunanaabrite riikide päritoluga või Balti riikide küsimustega tegelevate juhuslike muudest rahvustest pärinevate isikute osa.

Taolised ulatuslikud teaduslikud konverentsid täidavad tervet rida erinevaid ülesandeid. Kogenud ja suuremate võimetega professorid ja eriteadlased kohtuvad, arendavad oma kontakte ja tutvustavad oma uurimusi, ka nooremate kolleegidele ja üliõpilastele ning magistri kraadi taotlejatele ja ergutavad laiemat huvi Balti-aineiste uurimiste jatkamiseks.

Konverentsil esinesid istungite juhatajatena ja käisid kuulamas ka terve rida angio-saksi ja teiste hulgas ka juudi päritoluga teadlasi, mitmest riigist.

Nõukogude Balti riikide teadlasi oli ka konverentsile kutsutud, kuid ühtegi neist ei olnud kohale ilmunud, ilmselt Nõukogude võimude poolt keelatult.

Konverentsi üldjuhiks ja pea-organiseerijaks oli lätlanna dr. Ilze Kalnins, kes oma ülesannetega hästi sai hakkama vaatamata sellele, et tema abidena kavas märgitud kaks eestlast Vice-Chairman'i prof. Jüri Daniel ja dr. Hans Sepp, Torontost, oma ülesandeid kergesti võtsid ja konverentsile üldse ei ilmunud.

Konverentsi ühe majandusjuhi ülesanded olid Antoni Truuvert'i õlgadel. Eriürituste (ball jne.) peakorraldajaks oli Ingrid Saar. Reklaami üheks korraldajaks oli dr. Endel Aruja. Registratsiooni ja informatsiooni juhatajateks olid Laine Pant ja Inga Eichenbaum. Neid abistasid Helge Kurm, Aino ja Asta Lokk, Trükiste ja posti teel levitamise abilistena oli kavas nimetatud Kadi Käis ja Käbi Lokk.

Raamatute näite-müüki korraldas dr. Endel Aruja ja kunstinäituse peakorraldajaks oli Mall Puhm.

Konverentsi kava lõpus oli toodud programmi komitee liikmete hulgas järgmiste eestlaste nimed: Modern History: Toivo Raun, California State University; Social Sciences I: (Economics, Sociology, Demography.) Tõnu Parming, University of Maryland: Social Sciences II: (Political Science, Geography, Law) Toivo Miljan, Wilfrid Laurier University ja Special Topics: Baltic Art, Eda Sepp, Toronto.

AABS-i uueks presidendiks valiti professor Ivar Ivask, Oklahoma Ülikooli õppejõud. Direktorite nimestikus on veel prof. Ilse Lehiste, Ohio State Ülikoolist, prof. Mardi Valgemäe, City University of New York, Lehman College, publikatsioonide alal ja abidirektorina Herbert Valdsaar, USA-st.

Konverentsi majanduslike toetajatena oli kava-voldikus väheste läti ja leedu organisatsioonide hulgas loendatud: Estonian Learned Society of America, Estonian (Toronto) Credit Union, Tartu College, Tartu College Institute, Akadeemiline Kodu, Artistic Woodwork Company Ltd. ja Varamäe Construction Ltd.

J. K.

YOUR Independent Insurance AGENT "SERVES YOU FIRST"
H. KIRIK INSURANCE AGENCY
23 WESTMORE DR.
SUITE 404, REXDALE,
Ont. M9V 3Y7 — Tel. 745-4622

JUUDID BALTIKUMIS

Seoses juutidega oli AABS konverentsi raamides 9 tunni kestel 11 ettekannet ja mitmed sõnavõtud 16 teadlase poolt. Käsitati juutide elu Baltikumis enne 2. Maailmasõda, nende kohtlemist ja likvideerimist sõja kestel ja uut elu pärast sõda.

Dr. Tõnu Parming andis ülevaate varajasemast juutide asumisest Eestis, alates 1840. a. mil juute oli Eestis võrdlemisi vähe. Aastaks 1940 nende arv oli kasvanud 4% rahva arvust või 4500 isikut. Nendel olid oma algkoolid, keskkoolid ja kultuur-autonoomia, 1934. a. asutati Tartu Ülikooli juurde juuditeaduse õppetool ja 1938. a. oli nendel ülikoolis 207 regulaarset üliõpilast. Juutide poolt Eesti oli tõstetud esile kui ainukene riik maailmas, kus juudid nautisid suhteliselt suuri vabadusi ja kus ei esinenud antisemitismi. Nad elasid enamikus suuremates linnades ja umbes 7% nendest abiellus teistesse rahvastesse.

Sõja algul 3000 juuti põgenes Venemaale. Umbes 1000 likvideeriti saksa okupatsiooni ajal. 1959. a. statistiliste andmete kohaselt oli Eestis 5600 juuti. Nende seas arvati olevat 2500 Eestist Venemaale põgenenud juuti. Ülejäänud olid juurde tulnud teistelt maadelt, peamiselt Venemaalt.

Lätis oli enne sõda 90,000 juuti ja Leedus 150,000 juuti. Sõja alguses, kui sakslased vallutasid Poola, põgenes sealt Leedusse umbes 90,000 juuti ja poolakat. Enamik nendest juutidest likvideeriti sõja kestel või saadeti töölaagritesse, kas kohapealt või Saksamaalt.

Kuidas elasid juudid töölaagrites ja kuidas neid likvideeriti, selle kohta peeti 12. mail 6 loengut 5 tunni kestel.

Dr. Gertrude Schneider, pärit Riiast, kirjeldas juutide elu ühes sellises laagris, Riia eeslinnas Moskva. Sinna oli kokku aetud 15,000 juuti keda rakendati koristamise ja linna puhastamise töödele. 300 juuti oli vanglas. Ruumid olid elamiseks kitsad ja elamiseks vaevalt kõlbulikud. Elamine muutus veel kitsamaks kui juurde toodi uusi vange ja nende arv tõusis 27,000 peale. Laagri valvuriteks olid saksa ja läti SS-mehed ja juudi oma politsei 23 mehelises koosseisus. Sõja kestel toodi juurde juute Saksamaalt ja Austriast. Nemad pidasid endid paremateks ida juutidest ja hoidsid vahet.

Tööst vabal ajal, oma vaimu alalhoidmiseks juudid korraldasid koosolekuid, ühislaulu ja vaidlusi. Nad hellitasid lootust, et Saksamaa variseb kokku ja nemad pääsevad Palestiinasse. Kord põgenesid laagrist 2 poissi. Karistuseks selle eest valiti välja 10 juuti ja lasti maha. Samal viisil suruti maha kõik nurisemised ja vastuhakkamised.

1943. a. enamik laagri koosseisust saadeti Saksamaale, arvatavasti Austvitshi. Elu laagris jäi vaikseks ja tunnetati lõpu lähedust.

Dr. Emanuel Nodel rääkis Balti rahvaste osast juutide likvideerimisel.

Seda ei tehtud suuremal ega vähemal määral kui teiste Euroopa rahvaste juures. Sakslastega töötas koos, võiks ütelda 0.1% elanikkonnast. Sellega ei saa ühtegi rahvast lugeda vastutavaks juutide likvideerimisel ja juudid ise ei olnud ka süütud. Nürnbergi kohtu aktide kohaselt mõrvati Eestis 2000, Lätis 10,000 ja Leedus 20,000 juuti. Nendes arvudes on ka tööletoodud ja kohapeal mõrvatud juudid. Sõjale järgnevatel aastatel püüdsid juudid tulla Baltikumi teistela maadelt eriti Venemaalt, kuna seal olid elamistingimused soodsamad ja töökohti sai eelistatud korras. Üldiselt oli juutidel soov pääseda Palestiinasse.

Dr. B. Curevitz märkis, et väljarändamine Baltikumist oli kergem kui Venemaalt. Kohalik valitsus andis kergemini väljarändamise loa, et juudid lahkuks ja oma inimesed saaks nende töökohad. Sõjale järgnevatel aastatel lahkus Baltikumist 150,000 juuti. Pärast seda tuli kitsendus väljarändamise lubade saamisel. Alles 1976. a. see muutus jälle vabamaks, kui N. Liidu ja Ühendriikide vahel sõlmiti vastav leping. Väljarändamise peamiseks põhjuseks loetakse viimasel ajal antisemitismi kasvamist N. Liidus.

Ettekannete viimases osas

selgitati juutide ühiskondliku elu aluseid enne sõda, nende kokkuhoidu ja üksteise abistamist sõja kestel

ja töökohtade leidmisel pärast emigreerimist kas Palestiinasse või Ameerikasse. Dr. W. Green andis ülevaate „karaite" juutide elust. Need olid juutide järeltulijad, kes 6. sajandil eK. Baabeli vangistusest ei läinud tagasi Palestiinasse vaid liikusid põhjapoole ja moodustasid oma riigi praegusel Lõuna-Venemaal. Kui see hävitati teiste rändrahvaste poolt nad läksid laiali teiste rahvaste sekka. Leedus oli elanud 8000 karaiti. Nendel on väga kinnine ühiskond ja peetakse kinni Torah õpetusest. Venemaal anti neile kodaniku õigused. Nad võisid omada kinnisvara ja teenida sõjaväes. Ka Hitler ei pidanud neid päris juutideks ja nad ei kuulunud likvideeritavate juutide hulka.

Juutide ühiskondliku elu alustest Leedus andis ülevaate dr. M. Friedman. Selle kohaselt sionistid korraldasid nende elu ja see oli rajatud sotsialistlikele alustele palju varem kui Marx ja Lenin hakkasid seda propageerima. Sionistide õpetuse kohaselt on organiseeritud juutide elu ka Iisraelis, eriti nende kolhoosides või kibutsites. Selle tõttu sotsialistlik ja kommunistlik elulaad on juutidele palju omasem kui teistele rahvastele ja neid on suhteliselt rohkem kommunistlikes parteides kui teiste rahvaste liikmeid. N. Liidu kommunistlikus parteis arvatakse olevat veel praegu 10% juute. Balti riikide kommunistlikes parteides see protsent pidi olema veel suurem.

A. N.

Suurim . . .

(Algus esiküljel)

resa Rakovska-Harmstone (leedu) teemal „Nationalism and the Politics of Resource Allocation". Sissejuhatuseks ta märkis, et töö mida teeb AABS on ainulaadne ja äärmiselt oluline: et saada ülevaadet etniliste gruppide elust ja vajadustest Nõukogude Liidus, mida valitseb uus eliit. Ta analüüsis põhimõtet — kõigile ühesugused võimalused ja leidis, et seda on võimalik teha vaid paberi peal. Tegelikult oleneb ühiskondlike hüvituste kasutamine ja nautimine paljudest asjaoludest, nagu elukohast, kas linnas või maal. Koolide ja kultuurikeskuste lähedusest ja ülekõige uue eliidi soosingust hariduse saamisel ja töökoha leidmisel. Edasi ta märkis, et N. Liidus vähemusrahvaste esinduse osatähtsus keskvalitsuses on null ja eksisteerib ainult paberi peal. Kohalike rahvaste huvid, väljaarvatud ukrainlaste omad, ei ole üldse esile toodud liidu tasemel. Etniliste gruppide sooviks on vähendada keskvalitsuse võimu kohtadel, majanduslikul ja kultuurilisel alal. Eriti ollakse vastu venekeele pealesurumisele. Rohkem vabadusi nõutakse kohalikule keelele ja kultuurile. Kõigest sellest tingituna eksisteerib N. Liidus etniline konflikt. Nõutakse suuremat vabadust ja inimõiguste respekteerimist. Nõudmine on kujunenud viimasel ajal küllalt laialdaseks ning jõuliseks liikumiseks, nii et kesvalitsus on sunnitud järelandmisi tegema, nagu näitab hiljutine lubadus Gruusias oma keele ja kultuuri kasutamiseks liiduriigi piirides.

KOORDINEERITI ÜLESANDED

Administratiiv koosolekutel tehti kokkuvõtteid seni tehtud uurimis- ja selgitustööst Balti riikides toimunud sündmuste ja olukorra kohta. Analüseeriti Nõuk. Liidu okupatsiooni ja sellest tulenevaid okupatsioonivõimude poolt rakendatud muudatusi ja raskusi Balti Nõuk. Liiduriikides.

Kavandati ja koordineeriti tuleviku ülesandeid, et teadlaste ja paljude ülikoolide kaudu Balti riikide õigust iseseisvusele akadeemilisel foorumil üha laiemalt käsitada.

Konverentsi üheks kandvamaks ülesandeks oli Balti rahvaste kultuuri arendamine vabas maailmas, rahvuste ja keelte säilitamiseks.

BALTI MAALIDE JA SKULPTUURIDE NÄITUS

Kuuenda Balti teaduste AABS konverentsi avataktina avati kolmapäeva õhtul, 10. mail Toronto ülikooli Hart House'i galeriis Balti päritoluga kunstnike maalide ja skulptuuride näitus. Selle organiseerimine ja korraldamine on lasunud Eesti Kunstide Keskusel (EKK) ning peakorraldajaks on olnud meie noor kunstiteadlane Mall Puhm, abideks Edgar Krumins (läti) ja Algimantas Banelis (leedu). See on esmakordne, kus Balti teaduste konverentsiga koos toimub seesugune „seinast-seina" näitus, zhüriinäitusena.

35 maali (resp. graafika jt.) ning 18 skulptuuri on esitatud, peagu samaarvu kunstnike poolt (üksikuil vaid 2 tööd). Enamikus Toronto kunstnike tööd, kuid ka kaugemalt on osavõtjaid — Argentiinast, Prantsusmaalt, Rootsist ja USA-st. Silmapaistvalt rohke skuptuuride hulk on mõeldud tervitusena Rahvusvahelise Skulptorite Konverentsile, mis samaaegselt toimub Torontos. Väljapanekud on hästi valitud ja tervikuna tasakaalus, olgugi stiile ja käsitlusviise mitmeid. Värviõõmu on palju ja individuaalne loominguline pinge nähtav. Koordineerija käsi ja vaist on olnud ilmselt dirigeeriv näituse kujundamisel.

Näituse avaja, Robert McLaughlin Galerii direktor Joan Murray, mainis muuhulgas, et Balti tagapõhjaga kunstnikud on tänuväärt rikastanud Kanada kunsti ja kultuuri mosaiiki.

Eesti kunstnikke esineb 13, neist maalidega 9: Andres Kingissepp, Endel Kõks, Abel Lee, Margus Lee, Mai Onno, Tiiu Põder, Jaan Põldaas, Endel Ruberg ja Agate Veeber; skulptuuridega 4: Vello Hubel, Maire Männik, Rudolf Saaring ja Astrid Liis Taim. Esimese auhinna omandas Endel Kõks „Huronian Stones" eest ning n.n. „honourable mention" Mai Onno ja Jaan Põldaas. Skulptoritest Rud. Saaring. Teistest Modris Broze esimene auhind puuskulptuuri „Hiaku" eest, ning „honourable mention": Dzintars Mezulis (skulpt.), Ilse Lapsa ja George Rackus maalide eest.

Vello Hubel, kellelt oli tellitud suur (10 x 10 x 10 jalga) skulpturaalne töö Hart House'i tagaaeda ei võistelnud. Tema „The Baltic Rig" (Balti taglas) teemaks on kolm purje rahvuslippudega, mis pingutatud nööride ja poltidega ühisele mastile, sümboolselt kujutades ühendust, pingerikast võitlust tormides ja raskustes.

Enamjagu meie väljapandud maalidest on varem näitustel nähtud, skulptuurid aga esmakordselt väljas.

Kahtlematult on Eesti Kunstide Keskus sellé näitusega saanud ühe väärika tunnustuse oma tegevuse kestvuse vältel. Kunstiteadlase Mall Puhmi juurdekutsumine näib olevat õnnelik samm. Ruum ja korraldus on ülimalt vajalik ja tähtis kunstinäitusele.

Näituse avamise järele oli prof. Norton Dodge loeng Eesti, Läti ja Leedu uuemast kunstist neis maades hulgaliste valguspiltide ja asjaliku seletusega nende juurde. Ettekanne oli huvitav ning kõneleja delikaatselt ei esitanud propagandalist kunsti ega teemasid. Näitus jääb avatuks 4. juunini.

R. A.

TOETAGE MEIE VABADUSVÕITLUST OMA PANUSEGA EKN-ule KANADAS!
958 Broadview Ave., Toronto, Ont.
M4K 2R6

NELJAKÜMNELE HELISES VIIMAST KORDA KOOLIKELL

Toronto Eesti Seltsi Täienduskeskkooli lõpuaktus

Toronto Eesti Majja oli reedel, 12. mail kogunenud lastevanemaid, vanavanemaid, tädisid, onusid ja noortesõpru, et jälgida meie keskkooli nooruse viimast koolipäeva. Neljakümnele õpilasele helises sel õhtul viimast korda eesti koolikell.

Külalised istusid juba suures saalis, kui korralikus rivis sammusid lõpetajad lava ette auistmeile. Publiku aplaus võttis vastu nägusates rahvarõivais tüdrukuid ja nõelasilmist tulnud ülikondades poisse. Helises kell. Keskkooli õpilane, Richard Laanvere, teadustajana palus avapalvuseks Vivian Oderi, kes Kõigekõrgemalt palus juhtimist, et meie noored alati kalliks peaksid emakeelt ja eesti vaimu. Peale Meie Isa palvet järgnes ühislaul: „Kaunistagem eesti kojad".

Avasõnas koolijuhataja E. Marten nimetas, et tänavu keskkool saadab välja oma 12. lennu. Keskkooli on lõpetanud 285 õpilast, mis on siinse ühiskonna raames küllaltki suur arv. See kolmas generatsioon, milline on meie keskkoolist läbi käinud, on andnud lisajõudu eesti ühiskonnale. Kahju, ühtlasi ka heameel on neist, kes koolist lahkuvad. Oleme neid kasvatanud korralikkudeks eesti ühiskonna liikmeteks. Need noored on saanud eesti kodust ja eesti koolist midagi erilist, mida neil on rohkem kui teistel, kes eesti koolis käinud pole. Jatkame seda võitlust, mis algas II Maailmasõja ajal. Noortest oleneb, et veel kaua säiliks eesti ühiskond ja eesti kool.

Noor laulutäht Evi Valge esines meloodilise ja õrna soololauluga „Kodunõmm".

Suurepärase eestikeele ja sõnastusega aktusekõne pidas keskkooli vilistlane Aime Nurmse. Ta ütles, et ei ole tõsi see kuuldus, nagu puuduks eesti noortel huvi emakeele vastu ja nad on eestlusele külmad. Noored õpivad vabal tahtel ja innuga eesti koolis. Ta ise oli kord kahelnud, kas minna keskkooli. Tulemus oli, et kõneleja tegi selle kooli läbi ja nüüd leiab, kui tarvilik see oli. Küllap teisedki ja hilisemad tulijad leiavad seda ja mõtlevad samuti. Koolist pärite veel omavahelised püsivad sõprusesidemed.

Hõbedase koolisõrmuse ja -tunnistusega tõendavad lõpetajad, et hoiate eesti keelt ja -kultuuri. Eesti noorte hulgas on iga noor sõdur, kes seisab me vabaduse kaitsel. Teie noored olete eesti rahva süda! Oma südant peate hästi hoidma, et eestlus püsiks. Lugege alati eestikeelset kirjandust ja ajalehti, mis on abiks emakeelsele sõnavarale ja enesearendamiseks. Peame selleks ohverdama oma vaba aja.

Võitlus Eesti iseseisvuse eest peab jatkuma!

Igaüks tegutsegu eesti organisatsioones, kus hoiame oma keele, meele ja vaimu värskena ning elavana. Noorte Aasta tõmmaku kõik me noored tegevusse eestluse juurde. Olgem väärikad Kanada kodanikud, kuid südames jäägem eestlasteks! Tugev aplaus.

Keskkooli lõpetaja, noor luuletaja, Helen Sadul, luges oma luuletuse „Noorusaeg". Kokkuvõtlikult oli sisu: kuigi su välimus muutub, hoia süda noor, siis oled ise alati noor.

Järgnes lõputunnistuste, lõpusõrmuste ja muude kingituste üleandmine. Eesti Ühispank annetas neljakümnele lõpetajale koolisõrmused, millised andis edasi panga esindaja Juhan Künnapuu sõnadega: „Need sõrmused sisaldavad mõtet: ühenduses on jõud, sidugu see sõrmus ka noori Eesti Ühispangaga."

Koolijuhataja E. Marten teatas, et Soomepoiste Klubi poolt on annetatud igale lõpetajale ingliskeelne Evald Uustalu raamat „For Freedom Only". Soomepoiste Klubi esimees Boris Bockfeld mainis oma sõnavõtus: „Kui teie vanaisad ja nende isad ei oleks vabadust saavutanud Vabadussõjas, ei oleks teie täna siin olnud — võibolla et Siberis. Mina sooviksin, et teie ei pruugiks relva kätte võtta. Võidelge sõna ja kirjaga me vabaduse eest!"

Lõputunnistuste jagamisel andis koolijuhataja esimesena tunnistuse cum laude (kiitusega) parimale lõpetajale Tiina Haamerile. Järgnesid Anu Jaanus cum laude; Peeter Jeeger, Karin Ilves, Kalle Lüdig cum laude, Maia Lenk, Anita Niitenberg, Hanno Niidas, Debbie Paju, Erik Pahapill, Martin Pede, Reet Pruvli cum laude, Henry Raud, Linda Roosipuu, Erik Runge cum laude, Martin Toomes cum laude, Kai Tüll cum laude, Martin Vahtra, Markus Alliksaar, Rein Andre, Kristina Greenbaum cum laude, Kai Kirsiväli cum laude, Linda Kivi, Ingrid Kütt cum laude, Hillar Lauri, Ralf Leis cum laude, Hedda Leppik, Peeter Leppik, Toivo Makk cum laude, Mikk Mölder, Anita Nippak cum laude, Sirje Järvel cum laude, Arvo Reitav, Erik Reitav, Margus Rüdmik, Helen Sadul cum laude, Peeter Spirka, Evi Valge cum laude, Kristina Valter cum laude, Kennet Valvur. Ühiselt aplodeeris neile tugevalt publik. Rahvatantsu õpetajaile Anne ja Ellen Tüllile kingiti sõrmused.

Kooli lõpetajate nimel kõneles Sirje Järvel.

Humoorikalt mainis ta, kuidas tema kolmteist aastat (lasteaed kaasa arvatud) samas saalis on inimeste ees seisnud, kuidas isa-ema on ikka head tunnistust oodanud... Tänas oma vanemaid, et nad on teda kindlalt eesti kooli saatnud, nüüd teab ja tunneb ta, et ta on osa eesti ühiskonnast. Kuid mida teha nüüd reede õhtutel? Kahju seda kooli maha jätta! Kahju õpetajaist, kes arvavad, et oli me head lapsed. Kust nad enam nii häid lapsi saavd? Sirje Järvel avaldas lootust, et koolisõrmus ühendab kõiki keskkooli lendude lõpetajaid ja nende kätte on usaldatud Eesti tulevik.

Keskkooli tütarlaste koor laulis Lydia Aruvalla juhatusel kõlavalt „Mööduvad päeval...", „Naljalaul" ja „Päike veereb."

Lõppsõnas koolikomitee esimees Hans Lupp tänas lastevanemaid ja kodusid, kellele kuulub kooli- ja õpilaspere. Tänas õpetajaskonda, kelle kätes on vastutusrikas töö. Õpetajaskonna oskusest ja armastusest oleneb, et võime näha lõpetajates tublisid eesti noori.

Koolikomitee esimees kutsus publiku ette koolijuhataja E. Marteni ja järgmised õpetajad: L. Aruvald, E. Komi, A. Liik, E. Lüdig, L. Marley, A. Müllerbeck, J. Puhm, H. Ründva, I. Tork, A. Tüll, E. Tüll, Hugo Valter.

Neile kinnitati koosviibijate heakskiidu saatel rinda sini-valgeid õisi. Samad õied kinnitati ka Hans Lupile tänuks. Hans Lupp teatas edasi, et

tänavune lend on suurim arvult keskkooli ajaloos.

Teades, et õpilaskond on hästi õppinud, tegi eesti ühiskond preemiafondi annetusi. Annetajad on järgmised eesti organisatsioonid ja isikud: Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, Eesti Ühispank, Toronto Eesti Selts, Eesti Rahvuslaste Kogu, korporatsioon „Rotalia", Eesti Korporatsioonide Liit, Eesti Üliõpilaste Selts, Spordiselts Kalev ja Elsa Vellner Nendest annetustest määras keskkooli õppenõukogu igale õpilasele rahalise preemia, mis anti ümbrikutes üle õpilastele. Õpetajaid tunnustati roosade nelkide ja kenade kinkepakkidega. Samuti ei unustanud lastevanemad koolikomitee esimeest ja sekretäri.

Koolikomitee esimees tänas veel noori: Aime Nurmset ja Sirje Järvelit sisukate ja hästi ettevalmistatud kõnede eest ning Richard Laanveret, kes oli teadustaja. Tänu pälvisid organisatsioonid, kes on kooli materjaalselt ja moraalselt toetanud. Lõpuks luges Hans Lupp lõputestilt ühe tänavuse lõpetaja kirjutise:

„Ma olen eestlaseks kasvatatud ja seda ma hindan. Olen uhke eestlusele! Noored, kes ei ole eesti koolis käinud, ei ole läbi eestlased, vaid alnult eestlaste lapsed.

Minu kohus on eestlasega abiellu da ja oma lapsed ka eestlasteks kasvatada, et eestlus ei kaoks!" Aktus lõppes hümniga.

Järgnes lõbus seltskondlik õhtu kohvilauaga, kus tantsupõrandale tõid silmarõõmu me noored rahvatantsijad keskkoolist.

H. L.

Ei
MINGIT
KOMPROMISSI
KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

EESTI KINNISVARADE VAHENDUS
UNO MANKIN
Toronto Real Estate Board'i liige
Oleme kolinud UUS AADRESS ON:
2670 A. YONGE ST.
Sissekäik Lytton Blvd-ilt.
Tel. 487-4477.
Kodus Tel. HI 7-2017
Sõbralik ja õiglane teenimine.

LEE FURS võtab suveks karusnahkesemeid külmutusruumi hoiule
Tasuta toomine ja viimine
LEE FURS
707 Mt. Pleasant Rd., Toronto, Canada M4S 2N4
Telefon 483-6851
Omanik L. LEE

EMADEPÄEVAL RÄÄGITAGU EMAKEELT

Täienduskooli õnnestunud aktus

Torontos oli Emadepäeval külm ja sadas kui oavarrest. Inimesi oli siiski oma noorte poolt emadele pühendatud üritust Eesti Majas jälgima tulnud sama hulk, kui eelmiseil aastail.

Koolijuhataja Henn Ründva tervitas lugupidamise avaldusega eesti emasid.

Kava noortelt algas õpilaskoori lauluga. Nähes laval meie noort generatsiooni, tervitasid saalisviibijad neid plaksutusega. Koori juhatasid Lydia Aruvald ja Leena Norheim.

„Kuus lille emale" — ema puhta, valge armastuse, kodu, pisarate eest tänades ja lilli tõstes deklameerisid Lisa Abe, Kristi Laansoo, Lisa Lambur, Linda Norheim, Ingrid Silm ja Anne Vahi. Tütarlapsed seisid lilledega ümber klaveri, kui nende kaaslane, Linda Norheim, mängis klaveril meeldiva Ludwig v. Beethoveni „Sonatina in G".

Aktusekõnes esitas, noor eesti seltskonnategelane, Linda Valter otsekoheselt julgeid ja nii mõndagi mõtlemapanevaid mõtteid.

Ta ütles: „Austame emasid traditsiooni kohaselt, avaldame emadele häid soove, kiitust ja tänu. Jääme ikka oma emadele lasteks, ükskõik kui vanad me oleme. Avaldame küll südamest tänu ja kiitust, aga millistе sõnadega tänapäeva eesti lapsed seda ütlevad? Kas on need pähe tuubitud: palju õnne emadepäevaks — ehk lihtsam, lillekimbu ulatus, kallistus ja aitäh ema! Vast on see läinud — Happy Mothers Day — peale? See on ju emadepäev, räägiksin siis ka emakeelest!

Kas tänapäeva noored eesti emad, need keda praegu tuntakse meie „kadunud generatsioonina" on samad nagu olid nende emad ja vanaemad? Olen kindel, et läbi aegade emad on armastanud oma lapsi sama palju, nende eest hoolt kannud ja neid püüdnud kõigis aidata. Küsimuses on, kas nendel noortel emadel on alles ka oma eesti ema keel emakeelena.

Olen puutunud kokku noorte emadega, kes püüavad oma eesti keelt arendada, huvitavaid lastejutte leida ja muud teha, et saaksid oma lastele vabalt eesti emakeelt edasi anda. On ka neid kes tunnevad häbi, et nende eesti keel on puudulik või raske ja sellepärast libisevad kergemale keelele — siin on see ikka ingliskeel.

On ka neid emasid, kes ei ole võimelised oma lapsi aitama eesti kooli koolitöödes. Lapsed leiavad, et tööd on liiga rasked, abi ei ole käepärast ja on jäänud ära eesti koolist. Keele rääkimine, kuigi see on küllalt selgesti suus, ei tähenda alati, et emad suudavad seda edasi õpetada loomuliku koduse keelena.

Mõtleme. Miks olukord on sarnane? Need vanemad, keda nimetame „kadunud generatsiooniks", olid kord need, kes istusid siin eesti koolis, käisid koos pühapäevakoolides, suvelaagrites, gaidide ja teistes organisatsioonides. Kui palju neist praegu veel käivad omavahel läbi, kuuluvad aktiivselt eesti organisatsioonidesse, on eestlastega abielus ja räägivad vabalt eesti keelt? On nad suutnud olla tublid inimesed oma töös ja samaaegselt head eestlased? Kui paljud räägivad puudulikult eesti keelt ja kasutavad paratamatult ingliskeelt kodus?

Oleks aeg vaadata, kuhu meie keeleoskus suundub!

Kui vanematel on juba loomulikum ingliskeel, aga tahaksid oma lastele õpetada eestikeelt, siis peavad nad väljaspoolt perekonna ühikut abi otsima. Loomulik on eesti kooli poole pöörduda. Eesti kool peaks positiivselt kaasa minema muudatustega õppekavas, et abistada õpilasi, kellele eestikeel on vaid algeliselt arusaadav.

Nendele noortele, kes on lõpetanud eesti keskkooli, ja keel vabalt suus, võiks pakkuda huvitavat kava, mis hõlmaks rikkaliku sõnavara, uusi ideid ja kirjandust. Võiksid lugeda eesti klassikuid. Kanada koolides seda tehakse selles vanuses, Shakespeare ja teised suuremad nimed on ammu tuttavad. Ka kõneoskus vajab viimistlemist, julgust ja voolavat sõnade mängu. Meie keele püsivus ja kogu me eestlaskond oleneb noorte keelest ja meelsusest. Iga eesti perekond pangu rõhku EESTI-KEELE OSKUSELE, KASUTAMISELE ja ARENDAMISELE."

Kõne lõpul soovis kõneleja emadele eesti keele õpetamisel oma lastele palju jõudu ja edu. Linda Valter on eesti keskkooli vilistlane. Publikult tuli kiitev aplaus. Mitmed vahetasid mõtteid selle kõne üle.

Püsti seistes kõlas ühislaul „Ema süda".

II kl. õpilased Sandra Kasturi, Lisa Kald ja Sarina Westerblom deklameerisid ladusalt „Olen ema sarnane".

Südantsoendavalt ja õrnalt laulis III kl. õpilane Rutt Küng „Lilleaed" ja „Tänu sulle, emakene". Leena Norheimi klaverisaatel. Deklamatsiooni „Rõõmu emale" ütlesid täienduskooli noorimad: Andrus Küng, Liisa Pilvet ja Victor Härm, lubades end ja kõiki oma mänguasju emale tõhusaks abiks. Toredad väikesed mehed: Heiki Altosaar, Toomas Olvet, Alar Petersoo, Ivar Soeveer ja Markus Tamm olid hästi ära õppinud luuletuse „Aasta-ajad".

Omapärane oli eriklassi ettekanne „Söögilaul". Lauldes Helgi Nippaku klaverisaatel esitasid nad koos lauluga sobivaid toiduaineid: värsket võid, saia-leiba, pränikuid, kapsaid, kurke, kaalikaid... Väike õpilane Monica Roose deklameeris selgelt „Emale emadepäevaks". Oskuslikult ja nauditavalt esitas VI kl. õpilane Eve Teder klaveril Court Stone „Oru laul".

Pärast lühikest vaheaega **rullus eesriie lavalt ja publikule esitati „Emadepäev metsas".** Nimetaksin etendust mini-operetiks. Olid toredad dekoratsioonid, lilii ja elaraid kuldvitsapõõsaid, kõigil tegelasil värviküllased kostüümid, viiulimängu, laule ning tantse. Pea kogu etendust saatis sobiv muusika klaverilt. Lavastajaks oli Ene Lüdig. Kostüümid ja tõlge Laine Loorannalt. Dekor. — M. Meiusi. Laulud — Anu Sõrra. Muusikaline saade — Lydia Aruvald ja Ruth Veskimets. Tantsud — Reet Altosaar.

Tegelased olid kõik loomariigist ja loodusest. Jäneseema — Kristi Lüdig. Tuttsaba — Ingrid Jürman. Kikkkõrv — Indrek Esken. Nõbinina — Peeter Sõrra. Põlluhiir — Hillar Sõrra. Hiirepojad: Mikk Altosaar, Toivo Laineovol, Erik Valter. Kägu Kuku — Kalli Hubel. Käod — Karin Jürman, Anita Kivi, Lee Metsalo. Lepatriinu Täpi — Tiina Hubel. Lepatriinud: Tarmo Ainsaar, Moira Kurm, Pia Metsala, Monica Roose, Peeter Roose. Õrav — Mait Ainsaar. Päike — Rita Lees. Päikesekiired — Lisa Lambur, Linda Norheim, Ingrid Silm. Liblikas — Karina Tamm. Rohutirts — Sarah Pihel. Tuul — Ingi Mai Loorand. Õitsevad puud: Kalli Hubel, Karin Jürman, Monika Kask, Selina Reiman, Marika Tamm. Oli tore vaadata ja kuulda seda kirevat ja kõlavat etendust.

Aktuse lõppsõnas tänas koolikomitee esimees Hans Lupp kõiki eesti emasid, siin ja kodumaal, kes kasvatavad meie noori ja hoiavad eesti vaimu. Eesti ema põlletaskus on rahva tuleviku võti!

Ta tänas Linda Valterit sisuka kõne eest. Kõnelejale ulatati kimp roosasid nelke. Tänu kinnitati kevadõitega Ene Lüdigile, Laine Loorannale, Ruth Veskimetsale, Lydia Aruvallale, Anu Sõrrale, Reet Altosaarele ja Manivald Meiusile.

Edasi teatas H. Lupp Port. Oregoni noorte lauluansambli külastamisest Noorte Aasta raames 20. 5. Toronto Eesti Majas.

Lahkudes aktuselt, viisid emad ja külalised emadepäevast kaasa koju kaunid ja elavad muljed.

H. L.

KAASMAALASED!
Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. —
Hel. Erik Lokbik 447-9834

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

KARAVANI „TALLINN PAVILJONIL" AVARAM PROGRAMM

Eestlaste muinasmaailm ja rahvakultuur esikohal

Kesksuvine elevus Torontos populaarse Karavaniga on jõudmas sel suvel oma kümnenda teetulbani. Karavan hakkas liikuma Torontos 1968. a. suvel tagasihoidlikult, peatudes vaid vähestes linnades. Varsti peatuti juba poolessajas linnas ning tänavu on avatud Karavanile 58 linna väravad. Eestlased oma pealinna, „Tallinn Paviljoniga", on algusest peale selle üritusega kaasas olnud, saades mitmeid auhindu ja kiituskirju nii oma eeskava kui dekoratsioonide osas.

Tänavu, kaua aega seisti aga teelahkmel. Sama ajale oli kavandatud lisaks meil uue üritusena Killamängud. Küsiti ja kaaluti, kas suudame seekord minna koos Karavaniga. Nüüd, mil selgunud Killamängude viimine ühe hilisema aja peale, on Tallinn Paviljoni juhtkond agaras tööhoos.

Viimasel nõupidamisel oldi täis optimismi. Arutati praktilisi alasid, nagu einelaua ja kohviku küsimusi jne. Karavani passide eelmüügile pühendati eriti tähelepanu. Võeti sihiks levitada eelmüügil 4500 passi, kuna ainult eelmüügist üks osa tulust langeb paviljonile. Kalju Jõgi märkis, et eelmistel aastatel meie oleme olnud passide eellevitamises esikohal ning oleme sellega saanud mitmeid preemiaid. Praegu on passide levitamist oma peale võtnud 150 kaasmaalast. Passi hind on eelmüügil 5 doll. ning Karavani ajal 6 dollarit.

Ka on kavandatud uus kavaraamat, milles ülevaade esinejaist ja programm. Lisaks tutvustavaid ülevaateid Eestist ja eestlasist, Tallinnast ja Eesti Majast ning samuti meie poliitilisest ja kultuurilisest olukorrast ja tegevusest.

Eeskava on senisest koostatud erinevalt. Esinevad küll ka rahvatantsijad, võimlejad ja laulu-muusika ansamblid, kuid koordineeritult ja lülitatud ühte keskseşse programmi, milles esitatakse vanu rahvakombeid, muinaslugu Kalevipojast ja vaimse elu avaldusi.

Suures saalis toimub 40—45 minutiline eeskava „Legendide maa", milles Andres Raudsepale kaasa aitavad Toomas Metsala rahvatantsijate, Evelyn Koop võimlejatega ning muusikalises osas Roman Toi. Valgustust ja diapositiivide osas on kaasaaitajateks Maie Liiv ja H. Westerbom. „Legendide maa" kordub õhtu jooksul kahel korral. On ka lühemaid programme vaheaegade täiteks — rahvakommetest, rahvarõivast, mütoloogiast, pulmakombeid, näitused jne. Eeskavalise programmi koostajaks ja juhiks on Andres Raudsepp keda abistab Anne Tüll ning kunstiliseks nõuandjaks arhitekt Eneri Taul.

Keskmises saalis asetseks restoraan „Silver Birch" ja väikeses saalis öölokaali meenutav „Singing Seagull". Viimases toimuvad ka ettekanded ansamblite poolt. Tallinn Paviljoni Missi valimine lükati edasi. Kõne all olid mitmed nimed, kuid nende poole tuleb pöörduda neilt nõusoleku saamiseks. Klassiruumidesse tulevad mitmed näitused.

RAHVATANTSIJATE TRADITSIOONILINE MAIBALL

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm Kungla traditsiooniline maiball, seekord 24-as, peeti laupäeva õhtul Harbour Castle hotelli Frontenac ballisaalis.

Igaaastastel pidudel ja ballidel on omad plussid ja ka miinused. Üheks väga oluliseks plussiks on enamvähem kindla külalisringi kujunemine, mis tagab kõrgete kulude katmise. Ka kujuneb plussiks sama koht, sama ruum, tihtipeale ka sama hea orkester ja Harbour Castle puhul ka sama head koogid.

Miinuseks kujuneb aga igaaastane eeskava, kuna see on esitatud alati sama huviringi, käesoleval juhul rahvatantsu grupi, poolt enamvähem samalaadse kavaga.

„Kungla" poolt esitatud eeskava on oma kvaliteedilt alati hea olnud, esinejad on nägusad eesti noored ilusais rahvarõivais, pillimehed on esmaklassilised ning tantsujuhid on oma töö alati hästi teinud. Aga ometi sarnaneb igaaastane eeskava eelmistega ja tantsu asemel jälgid tihti vaid esinejaid, isikuid, nende ilmeid, liikumist, sujuvust või kohmetust, sammu pikkust või kingapaari sobivust. Sellelaadseid väljendusi kuuldus mitmete ballikülaliste suust.

On selge, et eesti rahvatants peab jääma ikka vaid õigeks eesti rahvatantsuks. Vaevalt keegi sooviks näha ukraina kasatshokki või ungari tshaardashi eesti rahvarõivais. Tantsude vahele saab aga põimida ka erinevaid esinemisi, nagu „Kungla" on seda edukalt teinud oma suuresinemistel auditooriumide lavadel — ja võibolla enamgi.

Järgmisel aastal, mil „Kungla" pühitseb oma 30-aasta juubelit ja 25-t mai-balli, on neil haruldane võimalus näidata oma eeskavalisi võimeid, ja nagu kuulda, on selleks salaplaanid juba planeerimisel.

Üks igaaastane eelis kujunes seekord miinuseks. Ballisaal, kuigi samas hotellis, oli keerulisi käike pidi hoopis mujal ning paljudel külalistel kulus aega ja kirumist selle leidmiseks.

Miinuseks nimetaksin veel olukorda, kus alkoholi mittetarvitaja pidi maksma 80 senti klaasi tühipalja soodavee, või teise segujoogi, eest (jääga pooleks). See on muidugi luksushotellide iseloomustav viga, mida on ehk raske parandada.

Eeskava eel „Kungla" esimees Jaanus Marley tervitas ballikülalisi, soovides kõigile head ballituju ja loteriiõnne.

Eeskava, heas esituses ja teenitud tugeva applausi innustusel, koosnes alljärgnevatest tantsudest: paigalejäämispolka, marupolka, eideratas, vanaisa polka (Helju Mikkel'i seades), puuratas, jakk, hiiu valss, labajalavalss (Anna Raudkats'i seades) ja „Kungla" polka Toomas Metsala seades. Kava üldjuhiks oli Reet Marley, pillimeesteks akkordeonidel Allan Liik ja Lembit Nieländer.

Mõnede tantsuduuride järele pakuti kohvi ja maitsvaid kooke.

Pidulisi oli koos üle 400, neist enamus nooremast ja keskmisest vanuse klassist, mis rõhutab „Kungla" populaarsust meie järelkasvu keskel. Noorte piduliste arvuline kasv maiballil on toimunud aastate jooksul vaevalt märgatavalt, kuid pidevalt, kuni nüüd on saavutatud kindel ülekaal eakamate üle.

Oli ilus nooruslik pidu ballimeeleolus.

-m

Kalev Estienne Kaug-Idas

Kolmapäeval, 10. mail sõitis 16. liikmeline Kalev-Estienne grupp Jaapani, et läbi viia kaua kavandatud reis Kaug-Idas. Tokios peatuti kolm päeva. Lennuväljal ootasid meie tüdrukuid Jaapani Võimlemisliidu esindajad. Näidati linna ja anti kasutada Liidu võimla, kus tüdrukud saavad veel viimased viimistlused anda programmile, mis tuleb läbi viia Hiinas, Hongkongis ja Jaapanis.

Hiinas ollakse Spordiliidu külalised ja arvata võib, et meie noortele avaneb seal suurepärane võimalus näha seda vana-kultuuriga maad, külastada kuulsat Hiina Müüri ja palju teisi ajaloolisi kohti. Reis on mõeldud Kanada esindamiseks ja moodsa võimlemise tutvustamiseks. Esinetakse võimlemisega ja korraldatakse seminare. Reisu juhib neljaliikmeline juhtkond, Esko Luksepp, Doren Chang, Valve Kivilo ja Eha Kuutan. Evelyn Koop ei sõitnud kaasa rühma majanduslikkude raskuste tõttu. Ei laekunud küllaldaselt toetusi. Kui peaks aga reisul tüdrukutel probleeme tekkima, siis on Evelyn Koop kohe valmis järele sõitma. Grupp peaks tagasi jõudma 30. mail.

Kalev Estienne avaldab suurimat tänu järgmistele firmadele, organisatsioonidele ja üksikisikutele, kes andsid oma toetuse reisu läbiviimiseks: Aqua-Mar Motells — O. Riisma Florida, õpetaja Eduard Soosaar — Münchenist, Ilmar Heinsoo — Insurance, Toronto Eesti Ühispank, Hugo Later — Insurance, J. Ratas — Optik, H. Kasak — Technograph, dr. Toomas Kalm, Hiidlaste Selts, Rooneems Bakery, Lee Furs, Taimo Kuhlberg, S. Veidenbaum, U. Mällo, Avo Kittask ja N. Virro. Ära on toodud nimed mis kirjutajale olid kättesaadavad. Tänu kuulub kõigile, kes osa võtsid Kalev Estienne toetusüritustest ja ostsid loterii pileteid.

elna

Piiskop Raudsepa vaimulik kõne Killamängudel

Piiskop Karl Raudsepp, on nõustunud pidama vaimuliku kõne ja palvuse Killamängudel Moonstone'is, laup., 29. juulil.

ONTARIO ON REFORMEERINUD OMA PEREKONNASEADUSED.

MEIE ARVAME, ET TEIE JA TEIE PEREKOND PEAKSITE NENDEST TEADLIKUD OLEMA.

Uue seaduse eesmärgiks on tugevdada ja julgustada perekonna osa ning viia aegunud ja ebaõiglased seadused kooskõlla moodsa perekonnaeluga. Koos muude probleemidega käsitatakse:

- Abieluline varandus — perekonna hüviste jagamine, kaasaarvatud perekonna kodu.
- Toetus — abielupoolte vastastikune kohustus endi ja laste ülevalpidamiseks.
- Kodused kokkulepped — mida need endist kujutavad ja kuidas neid sõlmida.
- Illegitiimsete laste staatuse kaotamine — võrdsed õigused kõigile lastele.
- Abielud — sobimuse vanus ja kodanlikud tseremooniad.
- Pärimisõigused — eeskirjad testamendi tegemiseks ning elusolevate perekonnaliikmete õigused.

Uus seadus muudab tunduvalt iga Ontario elaniku õigusi ja kohustusi.

Ministry of the Attorney General on koostanud kergelt arusaadava broshüüri uue seaduse kohta. Tasuta eksemplari saamiseks kirjutage:

Family Law
Ministry of the
Attorney General
18 King Street East
Toronto, Ontario
M5C 1C5

R. Roy McMurtry,
Attorney General

William Davis, Premier

Province of Ontario

Min. Aideen Nicholson kõneles Balti Naiste Nõukogule

Igal kevadel kogunevad kolme Balti Naiste Nõukogu liikmed oma traditsioonilisele keskpäeva-einele. Tänavu toimus see 6. mail „Old Mills'i" mugavates ruumides. Osavõtjaid sellest einest oli umbes 50 koos külalistega.

Oma avasõnas Balti Naiste Nõukogu Kanadas esinaine, Henny Aruja tervitas kokkutulijaid ja mainis, et see kokkutulek on ilus traditsioon, kus Balti rahvusest naised saavad oma mõtteid vahetada poliitiliste kui ka rahvuslikkude probleemide üle.

Kõnelejaks seekordselt einel oli Aideen Nicholson (MP Trinity — kes on ka ühtlasi Parlamentary Secretary to Minister of Supplies and Services). Oma kõnes kõneleja mainis, et ta on alati huvi tundnud Balti Rahvaste kultuuri saavutustest ja selle kõrgest tasemest, mida me siin saame vabalt arendada. Kõneleja soovitas ka Balti naistele, kuna praegusel ajal on naistele suured võimalused avanenud, astuda vastavatesse demokraatilistesse poliitilistesse parteidesse, igal oma südametunnistuse järele, et sellega paremini oma huvisid taotleda.

Oma kõne lõpus mainis kõneleja, et meie, olles oma vabaduse kaotanud omas riigis, tunneme ja oskame hinnata demokraatiat seda enam.

Hubane koosviibimine lõppes omavaheliste probleemide arutledes.

JAAN ALMER KATUSETÖÖD

Teeme uusi ja parandame vanu, samuti suvilate katuseid.

Helistada tel. 699-5295

Moskva saavutas kolm suurt võitu

Kõige suuremaks Moskva poliitiliseks võiduks peetakse Afganistani massmõrva, kus rohkem kui 10.000 inimest mõrvati ja selle tulemusena tuli võimule kommunistlik valitsus. Kuid kõige imestamisväärsemaks asjaoluks on, et selle kommunistlik-annektsiooni juures ei ole üldse tõusnud üles küsimus, et siin oli tegemist puhtakujulise N. Liidu poolt kavandatud ja plaanitsetud võimuhaaramisega.

Moskva ja ka USA on juba uut kommunistlikku valitsust tunnustanud. Mõrvatud endine peaminister ja riigijuht M. Daoud oli kommunismisõbralik, ja ta sai välisabi nii Moskvast, kui ka USA-st. Ta sõjavägi omas vene relvi ja lennu ja tankiväe ohvitserid viisidki massmõrva läbi. Selle tulemuseks on kohutav surve Pärsiale, kuid eriti Pakistanile, sest seal elab „Pathan" suguharu, mille liikmeid asub ka Afganistani piirides.

Teine Moskva suur võit on 25-e aastase majandusliku koostöölepingu sõlmimine Bonni Saksamaa sotsialistliku valitsuse ja N. Liidu vahel, milleks raskesti haige L. Brezhnev tuli Bonni. Selle lepinguga on Bonni valitsus kohustatud andma Moskvale tohutut majanduslikku abi.

Kolmas Moskva suur võit on Itaalia endise peaministri Aldo Moro mõrvamine.

Heldia Naelapea Estam

EESTLASED „INGLITE LINNAS"

3.

Jatkates Los Angelese ja siinsete eestlaste tutvustamist, on veelkord põhjust meenutada, et 1.—7. juulini 1979 toimuvad Los Angeleses XIV Lääneranniku Eesti Päevad. Need pakuvad head võimalust, tutvuneda ka selle suurlinnaga, mille „õitseaeg seisab veel ees", nagu ütles hiljuti Martin Workman, üks linna nimekas kultuuritegelane Music Center'ist.

Veel enam aga oleks põhjust seda sõitu ette võtta, et leida, mis imevormel on olnud suuteline ikka veel nii intensiivselt tegutsema panna seda niivõrd laialipillatud, tegelikult vaid mõnesajalist innustunud eestlaste gruppi, — nüüd juba ligi kolm ja pool aastakümmet kodumullast lahti rebituna. Need read ei taha vähendada sama ime suurust teistes vabade eestlaste keskustes, kui pidagem silmas Los Angelese kaasmaalaste ülimalt hajutatud asendit ja sealseid veel alles soovida jätvaid kiirtranspordi-olusid (busside võrk on küllaltki hästi arendatud, kuid kaugusi arvesse võttes aegaviitev). Seda arvestades on erilist põhjust, LA eestlaste tegevust hinnata. Ühtlasi kinnitagem ka kohe, et XIV Lääneranniku Eesti Päevade külastajate transpordiküsimuste eest hoolitsevad Päevade korraldajad koostöös kogu rahvusgrupiga, nii et igaühel „jalad all" oleksid. Lisaks toimuvad Päevade üritused võrdlemisi majutuskohtade lähedal.

Lääneranniku Eesti Päevad, aset leides roteerivas korras iga kahe aasta tagant Los Angelese — San Francisco — Portlandi — Seattle — Vancouveri vahet, on järjekordselt „inglite linna" eestlasperet õhutamas tavaliselt veel hoogsamale tegevusele, ent ka muidu on see intensiivne: reede õhtuti toimuvad Los Angelese Eesti Segakoori kui ka Los Angelese Eesti Seltsi rahvatantsutrupi „Kivikasukas" harjutused, laupäeviti on Eesti Maja noorte päralt (täienduskool, skaudid-gaidid, noorte rahvatantsu- ja laulugrupp, leerilapsed), aga laupäeva õhtuti ja pühapäeviti on niikuinii midagi Eesti Majas lahti.

Segakoori lauljad on õnnelikus olukorras, sest neil on kaks koorijuhti. Jaak Kukke ja Rein Neggo taktikepi all toimub kooril vilgas tegevus. Parajasti on käsil ettevalmistused 20. mail toimuvaks igakevadiseks kontsertpeoks, samuti õpitakse juba Eesti Päevade laule. Koorivanemaks on Ülo Kaskla ja esimeheks Sally Mets, energiline organiseerija ja koordinaator, kelle vahendusel toimus ka parajasti Segakoori allorganisatsioonina Noorte Aasta raames noorte laulugrupi elluastumine.

Rahvatantsijate pere „Kivikasukas" Virve Lillipuu juhtimisel koosneb kogenud ja ülemaailmselt tuntud rahvatantsijaist, kes parajasti järjekordselt ka ameeriklaste ees esinesid — seekord aprilli lõpul sõjaveteranidele. Ka „Kivikasuka" rahvale toimus just mõne kuu eest juurdekasvu, nimelt Tiina Repnau juhatusel tegevust alustanud noorte „Maaväristajate" näol. Kuivõrd dünaamiline see noorte rahvatantsijate rühm on, järeldub juba ainuüksi definitsioonist!

Noored

Noored Los Angeleses moodustavad omaette peatüki, väärides omaette artiklit, — ei, raamatut! Piirdugem siinkohal siiski kokkuvõtliku ülevaatega. Los Angeleses tegutseb aastate jooksul juba kolmandat korda Noorteklubi, seekord 20-aastase Robert Andersoni organiseerimisel. Robert on ka XIV Lääneranniku Eesti Päevade noortetoimkonna juhataja, organiseerides noorte üritusi. Juba aastaid on Robert olnud „Kivikasukas" rahvatantsutrupi liige, samuti on ta aga ka vastse „Maaväristajad" vanem ning organiseerija. Samad ülesanded on tal ka värskelt asutatud noorte laulugrupis. Lisaks on Robert ka suusaklubi „Estonia" abiesimeheks (suusaklubi esimees on Boris Auksmann, sekretär on Helle Kalm). Roberti kõrval on samuti üheks üliaktiivseks eesti nooreks 15-aastane Olav Padjus, üks noori tegelasi 1975. a. raamatuaasta puhul Eduard Kikase loodud programmis „Elav Raamat", kus ta ühe „elava leheküljena" luges ette Joosep Tootsi lugusid. Olav on tubli kotka-skaut Los Angelese eesti skautideperes „Tulehoidjad", samuti on ta talgulise Eesti Maja korrastus- ja ehitustöödel koos teistegi noortega vanema generatsiooni talguliste seas. Olav on ka üks „Maaväristajaist", samuti on ta uue noorte laulugrupi liige... Selliseid noori on Los Angelese eestlasperes veel pikk rida, nagu kolm noort Piibe perest, kolm Taageperat, kolm Taela, kaks Kasklat, kaks Laant, kaks Lille, kaugelt Carlsbadist vennad Palm-Leisid ja veel palju teisi.

„Vanemad noored" kahekümnendais ning kolmekümnendais aastais omavad kasvavat osatähtsust Los Angelese eesti organisatsioonide struktuuris (eespool oli juba juttu Los Angelese Eesti Seltsi esimehest, õieti küll esinaisest Ulme Mullast ja Los Angelese Eesti Naisklubi esinaisest Aita Sooverest).

Selliste nooremapõlve eestlaste tegevus keskendub põhiliselt kahele alale, esiteks, aktiivseina eesti rahvusgrupis tegutsedes garanteerivad nad sellega praegu veel jõuliselt edasipüsivat eestlaspere organisatoorset-kultuurset kontinuiteeti, teiseks, ameeriklaste ning välismaailma silmade avajaina poliitilistes küsimustes ja oma rahva eluvõitluse jatkajaina üha enam aktiivsust osutades, ei kõnele nad mitte ainult eneste, vaid ka oma kaugete rahvuskaaslaste nimel, nende eest, kes osana välismaailma nooremapõlve eestlaste eneste lihast ja verest, oma suletud suude ja seotud käte-jalgadega ei saa enestele nõuda ei vabadust, enesemääramisevõimalust ega algelisigi inimõigusi, isegi mitte mingisuguse isikliku initsiatiivi või tõesti vaba eneseväljenduse näol.

(Järgneb)

Eesti Sõjainvalilidide Koondise juhatus. Istuvad, vasakult — A. Kokk, A. Rõivas, seisavad K. Niit ja Y. Nassar. Foto — A. Kokk

Eesti Sõjainvaliidide koondis Saksamaal valis

GEISLINGEN (M.E.) — Saksamaal tegutsev Eesti Sõjainvaliidide Koondis, mis asutati 1954. a. aprillis, pidas oma järjekordse peakoosoleku Geislingenis. Uude juhatusse valiti Arnold Kokk (esimees), Karl Niit (abiesimees, Johannes Nassar (sekretär) ja Alfred Rõivas (laekur). Revisjonikomisjoni valiti Kaarel Metvaveski, Artur Keedis ja Erich Õun.

Eesti Sõjainvaliidide Koondis Saksamaal on koostöös Eestlaste Keskkomiteega Saksamaal püüdnud jõudumööda kaitsta nende eesti sõjavigastatute huvisid, kes pole mõnesugustel põhjustel tahtnud astuda Vigastatud Eesti Sõjameeste Ühingu liikmeskonda.

Kuna koondise kauaaegne esimees Alfred Rõivas keeldus kandideerimast esimehe kohale, on muutunud ka koondise postiaadress. See on nüüd järgmine: Eesti Sõjainvaliidide Koondis Saksamaal c/o Arnold Kokk, Schlosshalde 55, D-7340 Geislingen (Steige), W. Germany.

Vastavalt põhikirjale on nim. koondis karitatiivne organisatsioon, kes taotleb head koostööd kõigi Eesti Vabariigi põhiseadust tunnustavate organisatsioonidega.

Moskva süüdistab Kanada parlamendiliikmeid

Moskvast lanseeriti süüdistused parlamendiliikme Tom Cossitti, kes kuulub konservatiivide parteisse ja peatoimetaja P. Worthingtoni vastu, et need moodustavad Kanada-Vene vahekordade mürgitamise grupi. „Liternaja Gazeta" kirjutas, et sellesse gruppi kuulub ka veel Otto Jelinek, Torontost pärit parlamendiliige.

Nad süüdistavad, et nende süüdistuste põhjal saadeti 13 vene diplomaati Kanadast välja. Samal ajal taotlevad venelased, et Kanada Atlandi ranniku linnadesse St. Johni, Halifaxi jt. Kanada valitsus ehitaks suured laevade remonttehased, kus hakatakse parandama N. Liidu Atlandil asuvaid suuri kalalaevi. Kui see teostub, siis muutub Kanada Atlandi rannik N. Liidu sõjaliseks baasiks.

„MEIE ELU" esindaja Kalifornias

Heldia Naelapea Estam

10723 Sherman Way, Sun Walley, 91352. Tel. (213) 765-3228.

Eesti-ainelisi saateid Am. Hääles

Washingtonis tegutsev Ameerika Hääl annab oma eestikeelsetes saadetes korrapäraselt sõnumeid ja vaatlusi sündmustest eesti kultuuririndel. Nii näiteks retsenseeriti noore Urmas Kärneri Tammsaare „Vargamäe" uuslavastust N. Y. Eesti Teatris, samuti on esitatud Tammsaare elu ja töö kohta materjale, mis N. Eestis ei ole kättesaadavad. Tammsaare-sarjas on seni olnud panuste andjaiks prof. Vootele Vaska, mag. Mall Jürma, dotsent Herbert Salu, kirjanik Pedro Krusten ja toimetaja Harri Kiisk. Sari jätkub, kuna tänavu tähistanuks suurkirjanik oma sajandat sünnipäeva.

Muudes kultuuri-programmides on peatutud dr. Herbert Salu uuel, Underi-ainelisel esseede-kogul „Porkuni preili" ja usutletud Rootsi Eesti Teadusliku Seltsi uut esmeest dr. Ervin Pütseppa seltsi tegevuse kohta. Tunnustatud soome-ugri keeleteadlase prof. Julius Mägiste surma puhul kõneles tema elutööst eesti kuulajaile Indiana ülikooli õppejõud dr. Felix Oinas. Muide teatas Am. Hääl koheselt ka riigitegelase Johan Holbergi surmast sõnumiga, milles anti ülevaade J. Holbergi panusest riigimehena kuni tema osani O. Tiefi valitsuses a. 1944.

EUROOPA EESTLASTE LAULUPEO KAVA

GEISLINGEN (M. E.) — Saksamaal Münsteris korraldatava Euroopa eestlaste II laulupeo kava on nüüd selgunud. Vahepeal on tehtud olude sunnil muudatus pidustuste kavas.

Nimelt jääb ära 9. juuni õhtul ettenähtud solistide kontsert, kuna esialgselt kavas olnud solistid prof. N. Põld ja dots. Eva Wilson-Märtson on samal päeval laulupedagoogidena seotud oma õiplaste eksamineerimisega. Solistide kontserdi asemel toimub samal ajal Halle Münsterlandis sõduriteõhtu, mille kontsertosas esinevad Taani Kuningliku Ooperi juures tegutsev metsosopran Eva Tamulenas, Linda Michel ja Edgar Pent. Sõduriteõhtust võivad osa võtta ka teised laulupeo külalised.

Järgmisel päeval, 10. juunil toimub samas algusega kell 15.00 ühend-, mees-, nais- ja noortekooride kontsert. Samas algab kell 20.00 rahvatantsijate esinemine ja kell 21.00 rahvapidu.

Pühapäeval algusega kell 12.00 on Münsteri Ülikooli kirikus kontsert-jumalateenistus. Jutlustab peapiiskop K. Veem, liturgias ja palvuses on kaastegevad kõik Saksamaal tegutsevad eesti vaimulikud. Jumalateenistuse kontsertosas on kaastegevateks prof. Naan Põld, tenor, prof. Carl-Otto Märtson, orel, laulukoor „Leelo" Saksamaalt ja segakoor „Vanemuine" Belgiast. Kõik teised laulukoorid kavatsevad asuda juba pühapäeva hommikul tagasiteele.

Laulupeost võtavad osa 14 eestlaste laulukoori — Rootsist, Inglismaalt, Belgiast, Prantsusmaalt ja Saksamaalt. Külaliskooridest on andnud nõusoleku esinemiseks lätlaste segakoor Kölnist ja saksa politsei meisterkoor Münsterist.

Euroopa eestlaste laulupeo aupatrooniks on Saksa liidupäeva liige Olaf von Wrangel, kes omas kirjas Keskkomiteele lubas esineda lühikese sõnavõtuga. Olaf von Wrangel on pärit Eestist ning tuntud eestlaste sõbrana ja Eesti Vabariigi austajana, nagu ta seda kinnitas läinud aastal Vaba Pressiliidu 30. aastapäeva puhul peetud kõnes Münchenis.

Pidustuste kavas on ka eesti kunsti- ja rakenduskunstinäitus, mille peakorraldajaks Marika Blossfeldt Berliinist.

Laulupeo majutustoimkond juhib eestlaste tähelepanu hotellitubade õigeaegsele reserveerimisele. Reserveerimisi palutakse teha aadressil: Estnisches Zentralkomitee, Hoffschultestr. 21, 4400 Münster (Westfalen), W. Germany.

-kk

Kiri Inglismaalt

RASSIKÜSIMUS KEERUTAB TOLMU

COVENTRY („Meie Elu" kaastööliselt) — Rassiküsimuse orki läks Adolf Hitler oma võimupäevil (1933—1945). Tema n.n. tuhandeaastane rauriik kestis selle tõttu ainult kaksteist aastat. Rassipuhtuse pisik on võtnas maad ka tänapäeva Inglismaal. See leegitseb nagu tuli tuha all.

Kui Hitler suunas enne sõda oma poliitilised nooled juutide vastu, keda Inglismaal matkis Sir Oswald Mosley (elab nüüd kõrges vanuses Prantsusmaal) Londonis, East Endi vaeses linnaosas, siis tänapäeva inglise natsid (Tyndall, Webster ja Ko) tahavad lüüa poliitilist profiiti värvilise rassi (neegrid, hindud, pakistaanid jt.) vastu võitlemisega, keda siin saarel arvatakse juba olevat 1.8 miljoni piires. Tumedanahaliste rahvusgruppide iive, juurdekasv siin saarel ületab tunduvalt valgete pärismaalaste (inglased, shotlased, iirlased ja waleslased) protsendi, vähemalt kahekordselt. Teiseks, paljud pruuninahalised (hindud etc.), eriti naispere, ei räägi inglise keelt ja tavaliselt elavad suurlinnade (London, Birmingham jne.) vaesemates rajoonides, tekitades n.n. geto-õhkkonna nagu omal ajal juudid Varssavis. Samuti idamaalaste kultuur, usundid, riietus ja n.n. mitmenaisepidamine on kõik võõrastavad tegurid, mis ei lase asiaate (võõraid rassielemente) seguneda inglastega, kes valgenahalistena on euroopaliku kultuuri päitoluga. See veel ei ütle seda, et suurlinnade töölisrajoonides valged i seguneks neegritega ega saaks endelt lapsi, kes segaverelistena ünnivad maailma shokolaadi-pruuni nahavärviga. — Pole siis ime, et siinsete natside (n.n. Rahvusfront) poliitilised ideoloogid, kes püüavad imponeerida oma rongkäikudega (küll väga harva!) massidele Union Jacki (Briti rahvuslipu) kandmisega. Varematel aegadel, s.o. nooruspäevil olid siinsed marurahvuslased Hitleri andekad õpilased, kuid see poliitiline trump tekitas rahvahulkades ainult meelepaha, sest möödunud sõjas inglased sõdisid Hitleri vastu. Nüüd, uue poliitilise lipukirja all („Hoidke Inglismaa valgetele!") siinsed marurahvuslased tulevastel Briti Alamkoja valimistel loodavad saavutada töölispartei ja konservatiivide kõrval tulla kolmandale kohale (kandidaadid on juba valmis mõeldud!), surudes liberaalid (kes omavad parlamendis ainult 13 saadikut) neljandaks. Hitler algas kunagi oma poliitilist võidukäiku Münchenis 7-liikmeise bandena.

Värvilise rassi pideva juurdevoolu õttu siia saarele, nii seaduslikult kui illegaalselt, on kogu aeg teinud vastupropagandat konservatiivide partei egotsentrik Enoch Powell, kuid tema filosoofilised kõned mõjuvad ainult hüüdja häälena kõrbes. Võimulolev Briti Tööerakond on aga marksistlikult häälestatud, eriti selle vasem tiib ja nende poliitiline käitumine on „internatsionaalne" — ei tohi teha vahet rasside vahel, s.o. hoiduda diskrimineerimast, mis nendegi arvates kõlab surmapatuna. Inglismaale saabub viimase statistika alusel iga aasta vähemalt 50.000 värvilise rassi esindajat. Konservatiivide partei juht Margaret Thatcher ühes hiljutises televisiooni-intervjuus rõhutas, et aeg oleks värvilise sissevoolu arvu piirata. Selline võõra rassielemendi sisseränd ülerahvustatud saarele ütleb vaid seda, et igal aastal tuleks chitada juurde kaks ta sünnilinna (Grantham), kus nooruspäevil linnaelanike arv piirdus 25.000-de elanikuga.

Margaret Thatcheri „mõistushäälele" tulid tugevad vastuhääled: tööerakondlasest peaminister J. Gallaghan soovis kokku kutsuda parteidevahelist koosolekut, et kokku leppida rassiküsimuse „inimlikul" lahendamisel. Töölisparlamendi „tagapingis" istujad parlamendiliikmed nimetasid pr. Thatcheri „rassivaenu õhutajaks". Ka venelased ei jäänud siin oma kommentaariga hiljaks — „Pravda" oli talle juba varem andnud „raudse leedi" tiitli. Nüüd nimetasid nad pr. Thatcherit rasside ja rahvuste diskrimineerijaks! — Kõige iroonilisem lugu oli see, et endine konservatiivide peaminister Edward Heath leidis, et proua Thatcheri rassipoliitika ei ole üldiselt vastuvõetav. See takistavat värvilise rassi esindajate abiellumist, nende pruutide saabumist Aasiast. Selline tegu iis sarnanevat „inimõiguste rikkumisele", mida tihti heidetakse ette Venemaale. Sellest hoolimata konservatiivide partei gallupi-instituudi statistika näitab, et Alamkoja valimistel pr. Thatcher juhib 9-protsendilise ülekaaluga. Kuid valimiste tähtpäeva kohta tehakse ainult ennustusi — oktoobris jne.

☆

Ühel Inglismaa Eestlaste Ühingu juhatuse koosolekul Londonis arutati muu hulgas ka kirjanik Arved Viirlaiu ingliskeelse raamatu „Graves without Crosses" taaslevitamist. Selle probleemi tõstis seekord üles IEÜ Nottinghami osakonna esimehe (August Kokk) kirjavahetus kirjanikuga Kanadas. Nimetatud romaani levitamist tahetakse teha tähtsamatele ülikoolidele kui ka avalikele raamatukogudele Inglismaal. Kuigi see omaaegne aktsioon ei andnud tulemusi, arvas Nottinghami osakonna esimees, et hea tahtmise juures saab siin midagi ära teha, kui pöördutaks Ühingu osakondade, liikmesorganisatsioonide ja üksikisikute poole palvega, vastavate summade annetamiseks, kui ka ostmiseks.

Omaaegset esimest aktsiooni korraldasid V. Pärtel ja A. Helbemäe. Esimene neist pöördus kõigi Briti Euroopa Vabadusliidu rahvaste esindajate (resp. juhatuse liikmete) poole, palvega romaani müümiseks oma rahvusgruppide hulgas. Ühtlasi said nad ühe eksemplari tutvumiseks ja oma ajakirjanduses vastava üleskutse avaldamiseks. Vastused pärast raamatuga tutvumist olid aga negatiivsed. Peamiselt leiti, et teos olevat juba ajast maha jäänud, ja ei pakkuvat enam mingit akuutset huvi. Samuti ei leitud inglaste juures romaani vastu huvi. Ka hinda peeti kalliks.

A. Helbemäe müügi-tsentrum ei annud samuti tulemusi. Tellijaid oli ainult mõni üksik ja lehe teadaandele ei reageeritud. Juhatus arvas, et võiks anda Nottinghami ühingu esimehele vabad käed kontakti astumiseks meie organisatsioonidega ning katsuma lejda annetuste ja tellimiste korraldamiseks, sest kinkimiseks inglastele sobib raamat siiski. Võibolla saab Arved Viirlaid saata ka tasuta aksemplare mõnede ülikoolide ja raamatukogude varustamiseks? Raamatu hinnaks Inglismaal £5.30.

☆

Tuntud eestlasest filminäitleja Mary Tamm, kes sai populaarseks filmiga „The Odessa File", on taas siinses pressis päevakorral. Nii tõi tõsisesisuline konservatiivide päevaleht „The Daily Telegraph" ära hiljuti Mary Tamme foto rubriigis „Uudiste ringis". Lühisõnumi pealkirjaks: „Dr. Who roheliste silmadega tütarlaps". Sõnumis kirjutatakse, et dr. Who (Kes?) — populaarse kriminaaldraama, õieti n.n. scientific fiction BBC televisioonisaates, uus tütarlapsest assistent Romana, valiti välja 800 näitleja hulgast, 27-aastane Mary Tamm, roheliste silmadega iludus Yorki krahvkonnast.

Romana debüteerib BBC-l septembris. Ta on „elukogenud, väga moodne, tõeliselt ajakohane Leedi", nagu märgib Graham Williams, show produtsent.

Märkigem siinkohal, et filminäitleja Mary Tamm pärineb eestlastest vanemate lapsena. Ta on sündinud Bradfordis, Yorki krahvkonnas. Ta vanemad on eestlased: ema Raissa Tamm oli pikemat aega tuntud amatöör-laulja kontsertidel, eriti kirikus. Tema isa on endine sõdurpoiss. Ka on Mary Tammel poolõde, ema esimesest abielust. Mary Tamm on käinud Bradfordi Eesti Täienduskoolis ja valitseb eesti keelt. Inglise Draamakoolis Londonis oli ta andekas õpilane ja tuli katsetel tihti esikohale. Näitleja elab nüüd Londonis ja ta vanemad Londoni lähedal, Surrey krahvkonnas.

☆

Ühe siiasaabunud „Sirp ja Vasara" (20. jaan.) numbrist võime leida hävitavat kriitikat „Vanalinna õuede" teemal. Artikli autoriks Jaan Tamm. Autor kirjutab oma pikemas artiklis ms.: „Missugune on praegu vanalinna (juttu on Tallinnast) õuede olukord? Rohkem kui kurb. Veel paarkümmend aastat tagasi üsna korras olnud, on need nüüd tundmatuseni muutunud. Kunagistest korralikest munakividest on järel vaid riismed, enamasti on needki ära vajunud, osalt eemaldatud, osalt kaetud prahiga, vihmavee äravoolu rennid täis kasvanud, paeplaatkõnniteed lagunenud. Paljud kangialused on muutunud välikäimlateks. Haljastust kui sellist on minimaalselt, puukuurid on suuremalt osalt lagunenud, majade seintelt tolgendavad alla roosteta nud vihmaveetoru jupid, uste kohal asuvad varikatused ripuvad tihti ainult ühe naela otsas, ähvardades iga hetk kellelegi kaela kukkuda. Kuskil õuenurgas lõsutab prügikonteinerite kõrval tuhahunnik või prügimägi, õhuruumi risustavad juhtmed ja kaablid. Sageli hõivavad puuvirnad niigi ahtast pinnast ühe suure osa. Ka uste ja keldriluukide esised trepid või luugid ei ole mitte parimas korras. Suurel hulgal on puudus väravatest, või kui need olemas, siis ei saa neid sulgeda, rääkimata lukustamisest.

Ülaltoodu näib tontliku unenäona või koltunud pildina mõnest kauge mineviku agulist. Kahjuks on just ikkagi tänapäevast ning viimane ringkäik mööda vanalinna hoove ainult kinnitas seda. Muidugi leidub ligi 500 vanalinna hoovi hulgas ka meeldivaid erandeid. — Lõpuks Jaan Tamm küsib: „Mida on siiamaani tehtud? Näiteks Vene t. 10 õue korrastamine (munakivisillutise osaline kohendamine, paeplaat, kõnnitee ja kangialuse remontimine läks tellijale (Vanalinna Elamute Ekspluatatsiooni Valitsus) maksma 17.00 rubla. Juba mainitud regenereerimiskomisjoniga seda objekti vaatamas käies jäi allakirjutanul küll mulje, et iga ruutdetsimeeter peaks rublastega kaetud olema, sest selle raha eest oleksin lootnud vähemalt korralikku tulemust näha. Kaugel sellest. Munakatest õuepind oli ebatasane, vee äravoolurenn poolik, paeplaadid lohakalt sängitatud, kangialuses munakad mõttetult ja hooletult mördiga üle määritud." Nii Jaan Tamm Tallinna vanalinna hoovidest.

ARTO

Ontario Place.
Avatakse 20. mail.

Need on lõbustused. Kogu päeva kestel. Iga päev.

Muusika. Kinoetendused. Mitmesugused ettekanded. Laste teater. Marssivad orkestrid. Lõunastamise võimalused, tants ja muud. Laupäeval, 20. mail avatav Ontario Place on pairmaks lõbustuskohaks.

Forumi pöördlaval pakutakse iga päev kontserte, kus esitatakse kuulsamaid nimesid klassikalise, rock, küla ja populaarse muusika alalt. Käesoleval aastal on igal nädalal ka matineed. Bandshell'is esitatakse programme kaasaegsetelt kanada gruppidelt kuna Showboat viib muusika veepinnale. Kõik see meelelahutus on tasuta.

Children's Village ja Waterplay pakuvad suurejoonelisi seiklusi ja tasuta aktiivset tegevust nii lastele kui ka eelkoolieelistele. Kolmes Pavilion teatris on uus heliseadeldis, uus Children's teater ja teatrid pakuvad erakordseid „Reflections" (reflektsiooni) kogemusi. Cinesphere, mis on ainulaadne seda tüüpi kinoteater Kanadas, esitab hiigelekraanil kolme erakordset filmi.

Teie võite lõunat süüa ilusas Trilliumi restoranis või valida söögikohaks mõne kolme küla restoranidest ja kõrtsidest veeäärsete tantsupõrandatega ja lõbustustega. Teie võite külastada ka kauplusi, mänguasjade äri, mini golfiväljakut, HMCS Haida't, sõita pedaal-paatidel ja ringsõidupaatidel ning tutvuneda kunstnikega, klaunidega, Ontario Place'i loomadega paadisadamaga ja palju muuga. Need on lõbustused. Kogu päeva kestel. Iga päev.

Lahtioleku ajad: Park avatakse kell 10.30 e.l., suletakse kell 1 e.l. (Pühapäevadel kell 10.00 p.l.) Teatrid avatakse kell 11.00 e.l., viimane etendus algab kell 9.30 p.l.
Igapäevane programm kogu suve kestel: (20. maist kuni Labour Day'ni 4. septembril). Park on avatud seitse päeva nädalas.

Nädalalõppude programm sügisel: 9. septembrist kuni 9. oktoobrini. Park on avatud ainult laupäevadel, pühapäevadel ja pühadel.

Sissepääs *
Täiskasvanud (18-aastased ja vanemad) $2.50, $1.00 pärast kella 9.00 p.l.
Juuniorid (13 kuni 17), lapsed (12 ja alla selle) $1.50.
Laps (12 ja alla selle koos vanematega) 50 c.
Seenior kodanikele sissepääs tasuta.

* MÄRKUS: Mõned hinnad ja korraldused muutuvad Canadian National Exhibition'i ajal 16. augustist kuni 4. septembrini.

Avalik transport allmaaraudteelt edasi-tagasi toimub erihinnaga eribussidel ning samuti on sõitjatel kasutada bussid, trammid ja GO liiklusteenindus.
Parkimine on ette nähtud maismaal ja East Islandil.

Mitmesugust
Invaliididel on soovi korral kasutada tasuta ratastoolid, milleks tuleb helistada telefonil (416) 965-7619. Ontario Place'i aladele ei lubata tuua koduloomi, „skateboard'e" ja jalgrattaid.

Ontario Place, 955 Lakeshore Blvd. West, Toronto, Ontario. Canada. M6K 3B9 (416) 965-7711.

ontario place

A Cown Corporation of the Government of Ontario, Ministry of Industry and Tourism, Honourable John R. Rhodes, Minister.

Kiri Saksamaalt

JALGPALLIHULLUSTUS

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Jalgpall on sakslaste rahvusspordiks nr. 1. Peagu igas külas, alevis ja linnaosas on jalgpallimeeskonnad, kes nädalavahetustel peavad jalgpallilahinguid. Võistlusteks ei saa neid mänge igakord nimetada, kuna mängijate, eriti aga publiku hulgas töövad inetult lõkkele kolkapatriootilised kired. Üsna sageli pääseb vahekohtunik platsilt politseinike kaitse all. Eriti siis, kui ta julgeb anda vabalöögi platsimeeskonna vastu.

Olenevalt aktiivsete jalgpallurite kõrgest arvust ja peagu aasta ringi kestvast mänguhooajast on jalgpallispordi tase Saksamaal kõrge. Kaks korda on võitnud saksa rahvusmeeskond maailmameistri tiitli — 1954. a. Bernis ja 1974. a. Münchenis.

Nüüd, veidi aega enne maailmameistrivõistlusi Argentiinas, pühendavad ajalehed palju leheruumi jalgpallispordile. Saksa jalgpallifanaatikud küsivad murelikult: kas suudetakse kaitsta maailmameistri tiitlit? Viimased kaks maavõistlust kaotas Saksa rahvusmeeskond. Hamburgis kaotati brasiillaste vastu 0:1 ja Rootsis tuli võtta vastu kaotus 3:1. Nii Rootsi kui ka Brasiilia rahvusmeeskonnad võtavad osa maailmameistrivõistlustest.

Jalgpallihullustus võtab mõnikord veidrad vormid, kus inimesed unustavad oma väärikuse. Pärast kaotatud maavõistlust Rootsis esitas üks doktorikraadi omav rahvasaadik liidupäevas küsimuse, et mida mõtleb liiduvalitsus ette võtta saksa rahvusmeeskonna end. kapteni Franz Beckenbaueri toomiseks USA „Cosmose" juures maailma meistrivõistluse puhuks saksa rahvusmeeskonda. Arvesse võttes parlamendi väärikust, ei lubanud liidupäeva president prof. Carstens võtta seda küsimust päevakorda.

Kolm nädalat pärast kaotust Brasiilia vastu kaebas üks jalgpallihaige Münchenist saksa jalgpalliliidu kohtusse, nõudes pool piletiraha koos protsentidega tagasi. Ta põhjendas oma kaebust sellega, et saksa meeskond polevat tema arust mänginud oma kõige tugevamas koosseisus. Jalgpallifanaatik oli soovitanud 800 km. pikkuse reisi Münchenist Hamburgi ning maksnud pääsme eest 50 marka. Maavõistlust Brasiiliaga jälgisid staadionil ka liidupresident Scheel ja liidukantsler Schmidt.

Pahempoolsed „spordisõbrad" on püüdnud ässitada rahvusmeeskonna mängijaid Argentiina sõjaväelise diktatuuri vastu. „Ärge võtke Videla kätt tervituseks vastu!" soovitavad punased. Tabava vastuse andis ühele pahempoolse vaatega TV-reporterile rahvusmeeskonna kapten Vogts. Küsimusele, kas ta võtab Videla käe tervituse puhul vastu, esitas Vogts vastuküsimuse: „Kas esitaksite mulle sama küsimuse kui maailma meistrivõistlus toimuks Moskvas?"

★

Nagu alles nüüd avalikkusele teatavaks sai, juhtus 1970. aastal Offenbachis meditsiiniline erakordsus. Üks vallaline naine sünnitas kaksikpojad, kellest üks valge- ja teine mustanahaline. Asi tuli avalikuks tänavu aprillikuul, mil naine esitas kohtule kaebuse alimentide saamiseks. Ta on vahepeal abiellunud ning mõlemad lapsed on eraldi perekondadesse adopteeritud. Kohtu ees seletas naine, et tal olnud 1969. a. suvel 24 tunni vältel kaks galantset seiklust: üks sakslasega ja teine värvilise ameerika sõduriga. Kohus lükkas alimentide nõudmise tagasi, kuna liiderlike eluviisidega naine andis kohtule vastukäivaid seletusi oma armuseikluste kohta.

☆

Frankfurdi lähedal Köningsteinis toimus hiljuti endiste idatsooni poliitvangide kokkutulek, kus esinesid kõnedega endine Tshehhoslovakkia male suurmeister Ludek Pachmann ja saksa TV üks taibukamaid toimetajaid Gerhard Löwenthal.

Endiste poliitvangide ühingu poolt esitatud andmeil on Lääne-Saksamaa alates 1963. a. ostnud idatsoonist vabaks umbes 11.000 poliitvangi, kelle eest makstud idatsooni marionettidele 761 miljonit marka. Seega iga isiku kohta umbes 70.000 marka. Vastupidiselt eelmistele aastatele ei toetanud liiduvabariigi sisesaksa ministeerium rahaliselt kokkutuleku korraldamist.

☆

Lõuna-Saksamaal Bad Krozingenis suri 25. aprillil läti nimekamaid naiskirjanikke Zenta Maurina 80 a. vanuses. Tema sulest on ilmunud 27 romaani, jutustusi ja esseesid. Tuntumateks ja mitmesse keelde tõlgituks on Dostojevski monograafia ja kirjaniku kolmeköiteline autobiograafia.

Läti arsti ja sakslannast pianisti tütar Zenta Maurina oli alates viiendast eluaastast lastehalvatuna ratastoolis. Hoolimata selles ta sooritas pikemaid välismaareise, kus esines loengutega ning puutus kokku nimekate kirjanikega. Ta lõpetas 1938 Riia ülikooli doktorikraadiga. Enamlaste teise okupatsiooni eest põgenes Saksamaale, kust asus hiljem Rootsi. Ta andis külalisdotsendina Uppsala ülikoolis loenguid võrdleva kirjandusteaduse üle. Aastal 1960 ta vääristati Rootsi kultuuriauhinnaga. Oma elu viimased 15 aastat veetis kirjanik Saksamaal.

☆

Saksa TV-saates „ZDF-Magazin" näidati 26. aprillil New Yorgis tehtud intervjuud nõukogude rezhiimikriitik kindralmajor Pjotr Grigorenkoga. Intervjuus pudutati ka N. Liidus elavate rezhiimikriitikute seisukohta lääneriikide idapoliitika suhtes. Grigorenko seletusel on N. Liidu rezhiimikriitikud lääneriikide hoiakust pettunud ja kibestunud, kuna see on toonud välispoliitilist edu ja majanduslikke eeliseid ainult N. Liidule. Käsitledes Brezhnevi külaskäiku Bonni, vastas Grigorenko, et Lääne-Saksamaa tahab teha N. Liiduga äri inimõiguste arvel. See on N. Liidule jällegi poliitiliseks edusammuks, mis võimaldab tarvitada karmimaid abinõusid rezhiimikriitikute vastu. „Inimõigusi ei tohiks müüa läätseleeme eest," tähendas Grigorenko. Lääneriikide idapoliitika ei mõju rezhiimikriitikutele julgustavalt, kuna nad sooviksid lääneriikidelt rohkem moraalset toetust.

-kk

KIVI TRAVEL

Reiside korraldamine üle maailma

Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Suite 203, Toronto, Ontario M4K 2R6
Tel. 466-4813 ja kodus 759-3588

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Neljas värvis alumiiniumist veerennid ilma jätkudeta (ühes tükis). Tasuta hindamine.
Töö kiire ja korralik.

H. OSSO, tel. 884-4558 ja 832-2238, Richmond Hill, Ont.
Met. lic. nr. B 888

EESTI VABARIIGI VARANDUSED VABAS MAAILMAS

Kolm saatkonnahoonet ja fondid

STOKHOLM — Eesti varandused välismaal on meie saatkondade majad Berliinis, Pariisis ja Londonis ning kullafond või muud fondid — ka Saksamaalt ülevõetud clearing'u summad, ütles Kopenhaagenis asuv Eesti Vabariigi saatkonnannõunik ja Kinti valitsuse välisminister „Teataja" osana ilmunud Eesti Demokraatliku Unioni bülletäänile antud jutuajamises.

Berliini saatkonna maja omanikuks on endiselt kinnisvarade registris „Die Republik Eesti (der estnische Staat)." Maja on muidugi vana ja selle korrashoiuks ning kinnisvara maksudeks ei ole üüridest jätkunud. Maja hooldamist korraldab kohaliku hoolekande kohtu poolt määratud advokaadifirma. Kuna võlad aasta-aastalt suurenevad, siis võidakse maja määrata sundmüügile.

Pariisi maja kohta on omanikuks kinnisvarade registris „Le Government d'Esthonie (Legation)" millele a. 1973 on juurde lisatud „Par Son Excellence Monsieur l'Ambassadeur en France." Igatahes on meile kinnitatud, et N. Liidus puudub Eesti saatkonna maja asjus omandiõigus.

Londoni maja on inglise välisministeeriumi valduses ja sellest on meie ajakirjanduses küllaldaselt juttu olnud. Juriidiliselt on maja omandi küsimus õige keeruline.

— Ja kuidas on teiste varandustega, kullafondiga jne?

— Eesti riigi kulla küsimuses Inglismaal oli meil mõnede aastate eest (a. 1968) suur võitlus. Valitsus pöördus Haagi rahvusvahelise kohtu poole. Vormilisel põhjusel ei võetud meie kaebust arutusele. Mis puutub Eesti Vabariigi riigivarandustesse USA-s, siis on selles osas kõige kompetentsem meie peakonsul seal E. Jaakson, kes aga ei ole otstarbekohaseks pidanud mind üksikasjadest informeerida.

Lõpuks tähendab minister A. Koern, et küsimus ei ole ju ainult majanduslik, vaid suurel määral ka poliitiline.

MEIE ÄRI SUVISED LAHTIOLEKU AJAD ALATES 16. maist:

esmaspäeviti suletud.
teisipäeval ja kolmapäeval 8–6,
neljapäeval 8–7, reedel 8–8,
laupäeval 8–2.

Äri avatud neljapäeviti kella 7-ni ja reedeti kella 8-ni õhtul, et võimaldada suvilasse sõitjaile sisseostude tegemist.

Tellige meie suitsusinki ja -kalkunit suvilasse kaasavõtmiseks ja pidulaudadele.

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4G 3V5 — TELEFON 425-0450

AUSTRAALIA KROONIKA

G. Whitlami lahkumine

Austraalia Töölispartei endine juht G. Whitlam, kes teatavasti kaotas opositsioonijuhi koha oma erakonna ränga lüüasaamise tulemusena möödunud aasta lõpul toimunud valimistel, kuid säilitas oma koha parlamendis, otsustas mitteametlike teadete kohaselt oma parlamendiliikme volitused lähemas tulevikus maha panna ja parlamendiliikme kohalt tagasi astuda.

Parlamendi sügis-sessiooni viimasel päeval, 13. aprillil k.a. korraldas ta parlamendi restoranis lahkumislõuna oma endistele kaastöölistele peaministri päevilt, ehkki oma tagasiastumise kavatsust ta ei olnud veel avalikult teatavaks teinud. Seda pidi ta tegema eelolevast välismaa reisist naasmise järel. Nagu see on teada asub ta siis poliitikateaduse professori kohale Canberra ülikoolis.

Kuulduste kohaselt soovis ta saada mõnda saadiku kohta või olla Austraalia esindajaks Rahvusvahelises Kohtus Haagis või UNESCO-s, mida aga peaminister M. Fraser ei olnud kuuldavasti nõus oma kibedale poliitilisele vastasele võimaldama.

Kuidas on lood inkorporatsiooni tunnustuse tagasivõtmisega?

Selles osas läks asi veelgi segasemaks, kui see seni oli. Oma läkituses eestlastele E. V. 60. aastapäeva puhul kirjutab peaminister M. Fraser muuseas: „In fact, my Government took the decision, immediately after coming to office in December 1975, to withdraw recognition of the incorporation de jure of Estonia — and the other Baltic States — into USSR." („Mu valitsus tegelikult tegi otsuse, kohe ametisse astumise järel 1975 a., tagasi võtta Eesti — ja teiste Balti riikide — de jure inkorporeerimine N.S.V.L.-u").

Kuidas see oli tegelikult tehtud, selle kohta kuuleme välisminister A. Peacocki seletusest, mida ta andis parlamendis 8. novembril m.a. küsimuste ja vastuste ajal ja mis oli esmakordseks juhuseks, kus ta seda on ise täpselt avaldanud.

„On 17th December 1975, just four days after the present Government was elected to office, it instructed the Australian Ambassador in Moscow that he and members of his staff should not in future make official visits to Estonia, Latvia and Lithuania. Mr. McComas, the Honorary Consul for Latvia in Australia prior to the Labour Government's decision, was informed that he could resume his functions as Honorary Consul. We executed our duty to move away from de jure recognition." (House of Representatives Weekly Hansard, No. 22, 1977, page 3027).

Toome selle seletuse eestikeelses tõlkes. „17. detsembril, täpselt 4 päeva pärast seda, kui praegune valitsus oli valitud ametisse, tegi tema korralduse Austraalia saadikule Moskvas, et tema ja ta personali liikmed ei tohi tulevikus teha ametlikke külaskäike Eestisse, Lätisse ja Leedusse. Mr. McComas, Läti aukonsul Austraalias enne tööerakonna valitsuse otsust, oli informeeritud, et ta võib taas alustada oma ülesandeid kui aukonsul. Meie täitsime oma kohuse eemalduda de jure tunnustusest."

Nagu nähtub sellest A. Peacocki seletusest, G. Whitlami valitsuse poolt antud de jure tunnustus olevat tühistatud selle läbi, et Austraalia saadikule Moskvas anti korraldus Balti riike mitte külastada.

Kuigi valitsus nähtavasti siiralt usub, et kõne all oleva korraldusega saadikule G. Whitlami poolt antud de jure tunnustus on tühistatud, objektiivselt mõtlejale inimesele on selge, et see arvamine ei pea paika. Kuidas võib korraldus saadikule mitte külastada Balti riike tühistada ennemalt antud de jure tunnustuse nende riikide inkorporeerimise kohta Nõukogude Liidu poolt?

Asi läks nüüd veelgi segasemaks selles mõttes, et senise arvamise kohaselt Balti riikide de jure tunnustus oli antud sel viisil, et Austraalia saadik Moskvas sooritas G. Whitlami korraldusel ametliku külaskäigu Balti riikidesse.

Nüüd aga ütleb välisminister A. Peacock samas seletuses, et G. Whitlami otsus Balti riikide inkorporeerimise de jure tunnustamise kohta sai Austraalia rahvale teatavaks ajakirjanduslikku allika kaudu Moskvast kuu aega ja Austraalia saatkonnale Moskvas nädal aega pärast vastava otsuse tegemist. Kui Austraalia saadik Moskvas sai teada Balti riikide annektsiooni de jure tunnustamise otsuse alles nädal aega pärast seda, kui see otsus oli tehtud, siis de jure tunnustuse aluseks ei võinud ju mingil juhul olla sama saadiku ametlik külaskäik Balti riikidesse, vaid see pidi toimuma vastava noodi esitamise läbi Nõukogude saadikule Canberras.

Sel puhul on veelgi küsitavam, et uue valitsuse korraldus oma saadikule Moskvas Balti riike enam mitte külastada tähendab G. Whitlami poolt antud de jure tunnustuse tagasivõtmist.

Nagu käesolevate ridade kirjutaja neil veergudel juba varemalt väitis, tunnustuse tagasivõtmise toimet sel korraldusel ei või olla, vaid see tähendab ainult seda, et Austraalia uus valitsus ei ole rahul Balti riikide annektsiooni tunnustamisega ja soovib hoiduda omapoolsetest sammudest, milledest võib välja lugeda selle tunnustamise omaksvõtmist.

Farmerid näitasid oma võimu

Viimastel nädalatel Austraalia stseeni domineeris konflikt lihatööliste ja lihaekspordiga tegelevate firmade vahel.

Selgituseks olgu öeldud, et Austraalia lihaeksportfirmadel on sõlmitud lepingud Iraaniga ja rea Lähis-Ida riikidega elusate lammaste hulgalise väljaveo kohta. Kui need lepingud sõlmiti, lihatööliste ametiühingud esitasid nõude, et iga elusa lamba kohta tuleb eksportida kaks lambakere, vastasel korral nad teevad takistusi väljaveoks.

Eksportöörid püüdsid küll seda nõuet täita, kuid selle nõude ebapraktilisuse tõttu täpne kinnipidamine sellest ei olnud nende võimuses. See põhjustas alalõpmata pahandusi ja kokkupõrkeid lihatööliste ametiühinguga.

Mõni nädal tagasi eksportöörid tegid katset toimetada laevadele mitmes Lääne- ja Lõuna-Austraalia sadamas kokku mitukümmend tuhat elusat lammast, mida aga ametiühing asus takistama põhjusel, et nende lammastega ei kaasu lambakered proportsioonis 1:2. Lammaste saabumiskohtadesse ja sadamaisse seati piketid, mis ei lasknud lambaid läbi hoolimata kohtuotsusest Adelaides, et piketeerimine on ebaseaduslik ja tuleb lõpetada.

Ajajooksul kogunes vastavatesse paikadesse ettenähtud hulk lambaid, mis ei pääsenud sadamaisse. Sadamais aga asjatult ootasid laevad, mis hakkasid viimaks tühjalt lahkuma.

Meeleheitele viidud farmerid, kelle olukord Austraalias põua ja halva konjuktuuri tõttu on selletagi raske, viimaks ei olnud enam nõus alistuma lihatööliste omavolile.

Fremantle'i sadamasse ilmus hulgaliselt farmereid, kes surusid oma massiga piketeerijad ja sadamatöölised eemale ja laadisid ise kõik kohal olevad lambad laevadele.

Samal ajal toimus farmerite suuraktsioon ka Lõuna-Austraalias. Osa Adelaide'i ümbruskonda kogunenud lambaid, mis ei pääsenud laevadele Port-Adalaide'is, viidi üle veoautodel kiirelt ja osavalt organiseeritud aktsiooni korras Wallaroo väikelinna, kus asub teine lammaste väljaveo sadam Lõuna-Austraalias ja kuhu oli oodata vastavate laevade saabumist. Enne nende saabumist kogus Wallaroosse umbes tuhat vihast farmerit, kes piirasid sadama ümber ja asetasid valve kõigile strateegilistele kohtadele, lubades tarvitada takistajate vastu füüsilist jõudu. Samasse linna kogus Adelaide'ist ka mitusada lihaning sadamatöölist, kes asusid leeri farmerite vastas, lubades ka omalt poolt tarvitada vajaduse korral jõudu. Ametiühingute juhtide poolt defineeriti seejuures nende teguviisi kui demokraatlike õiguste kohast talitamist, farmerite oma aga antidemokraatlikuks vägivalla aktiks.

Asi lahenes sellega, et samal ajal toimunud sellekohasel ametiühingute konverentsil Adelaide'is lihatööliste ametiühing nõustus loobuma piketeerimisest ja otsustas piketeerijad ära kutsuda. Nii pääsid lambad laevale ilma tegeliku jõukatsumiseta farmerite ja lihatööliste vahel, mis oleks kõvasti kõigutanud legendi ametiühingute kõikvõimsuse kohta. Samas otsustati mitte teha esialgu enam takistusi elusate lammaste eksporteerimiseks, kuid teatati, et oma nõudest elusate lammaste ja lambakerede proportsioonist ei loobuta.

L. Trett

Rahvuslaste Kogule 2400 dollarit

Eesti Rahvuslaste Kogule laekus 1978. a. toetustähtedest 2400 dollarit. Preemiate jagamine toimus 4. mail ja preemiad langesid järgmistele numbritele: 1. — 568 ($100), 2. — 2218 ($50), 3. — 2219 ($25) ja ülejäänud preemiad on suurteos „Universitas Tartuensis": 4. — 52, 5. — 1131, 6. — 1552, 7. — 2258, 8. — 553, 9. — 538, 10. — 143, 11. — 146, 12. — 1475 ja 13. — 968.

Eesti Rahvuslaste Kogu avaldab siinjuures südamlikku tänu kõigile toetustähtede omandajaile. See toetus on järjekordne tunnustus senisele tööle ja see kindlustab me jätkuvat rahvuslikku tegevust.

Juhatus

VANCOUVER

Pensionärid tähistasid emadepäeva

Vancouveri eesti pensionäridel oli 10. mail korraline kokkutulek. Piduliku meeleolu tekitas asjaolu, et tähistati ka emadepäeva.

Kokku oli tulnud üle 80 pensionäri, keda tervitas sõnavõtuga ühingu esimees A. Raudsik.

Eeskavalises osas pr. Valgre esitas Marie Underi luuletuse „Sõduri ema". Päevakohane kõne oli K. Pikker'ilt ja pr. Adeele Unt kandis ette omaloomingu „Mu emake."

Kokkutulekust võttis osa ka pastor Vaga abikaasaga. Pastor Vaga pidas lauapalvuse ja esitas veel meie sõdurluuletaja Kalju Ahvena päevakohast luulet. Kalju Ahven suri teadupärast 1945. a. Saksamaal, olles ainult 25 a. vana.

Kuna oli emadepäeva tähistamine, siis serveerisid meespensionärid ja emadele anti „päev vabaks".

Vanimale ja lasterikkamale emale pr. Mirk'ile anti üle shokolaadikarp ja kõigile emadele kinnitati rinda lilled. Oli kohvilaud maitsvate suupistetega.

Tallinn-Harju moodustas Killamängude komitee

Esmaspäeval, 8. mail peetud Tallinn-Harju koosolekul moodustati ajutine Killamängude komitee, kuhu kuuluvad Merike Toomes, Kristina Meipoom ja Kaius Meipoom.

Tallinna asukohaks Killamängudel on „Moonstone" peamaja, mida tahetakse kujundada vastavalt Tallinna omapärale. Teiste maakondade kõrval on Tallinn-Harju kujunemas väga hoogsalt, peamiselt noore organiseeriva kosseisu tõttu. Noortel paistab ideid ja entusiasmi olevat ülikülluses ja jääb vaid loota, et vanemad neile oma abistavad käed ulatavad, et põlvkonnad üksteise kõrval saaksid anda oma parima — teistele eeskujuks ja rõõmuks.

Organiseerimiskomitee kutsub ülesse kõiki Tallinn-harjulasi osavõtma järgmisest koosolekust teisipäeval, 23. mail E. Majas „Kalevi" ruumis, kell 7.00 õhtul, et moodustada Killamängude Tallinn-Harju toimkonnad.

Lähemat informatsiooni annab Merike Toomes, tel. 493-0795.

Killamängude Informatsioon

„Kaja" toob külakosti Torontosse

Noorte Aasta raames esineb Torontos Portlandi eesti noorte ansambel „Kaja". See ansambel on saanud üsna hea nime Ameerika mandril. „Kaja" kontsert korraldatakse teisipäeval, 20. juunil Toronto Eesti Maja suures saalis.

„Kaja" pöördus Toronto Eesti Seltsi juhatuse poole sooviga, olla nende korraldav toimkond kohapeal.

Kõik on kutsutud kontserdile ning pärast kontserti serveeritakse Toronto Eesti Seltsi poolt tasuta kohvi ja kooke.

Portlandi noored ütlevad „tere-tulemast" nende kontserdile.

Kontserdi piletid eelmüügil: Poko ärides, Toronto Eesti Majas, T. E. Seltsi juhatuse liikmeilt. T. E. Selts palub kõiki kaasmaalasi olla publikuks kontserdil ja lunastada piletid eelmüügilt, sest neid on piiratud arvul.

Pärast kontserti tants noortele, kui on soovijaid. Väljastpoolt Torontot palume piletid reserveerida telefonil 757-7763.

Eestlanna Filipiinidelt Valges Majas

US Overseas Empolyees Tax Fairness Committee delegaadina käis Valges Majas president Carteri ja senaatorite ning kongressmeeste juttul eestlanna Kristi Heinsoo. Kristi oma perega elab Filipiinidel, kus teda valiti delegaadiks James M. Montgomery kompanii poolt, mille abipresidendiks on Kristi abikaasa Tiit Heinsoo. Üheteistkümnest naisdelegaadist koosnev grupp esindas kolmeteistkümne ülemeremaa ameerika perekondi. Kristi Heinsoo lõi isiklikud soodsad kontaktid presidendi assistendi Valerie Pinsoniga, rea poliitikutega kui ka ajakirjanduse esindajatega pressikonverentsidel ning lõunasöökidel, igal pool ka eestlust nimetades. Hiljem läbisõidul Los Angelesès oli Kristi Heinsool kokkusaamine oma kompanii presidendiga, samuti intervjueeris teda „Pasadena Star".

Kristi koos oma abikaasa ja lastega on Filipiinidel suure populaarsuse võitnud tennise- ja golfimängijana ning ujujana ja on saavutanud ka arvukaid auhindu. Kristi harrastab ka edukalt näitlemist.

-m.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

ADM. J. PITKA TÜTAR KIRJUTAB...

Ajakirjanduses on tehtud palju ridu adm. J. Pitkast, minu isast. Küll on rängalt kritiseeritud tema püüdeid ja tegusid 1944. aastal ja süüdistatud „Soome poiste" saatuses. Vabanduseks öeldakse, et ta oli elust väsinud rauk, kelle pea enam ei jaganud. Seniilsuse tõttu olevat ka sakslaste liimile läinud ja lasknud end nende poolt ära kasutada.

Mis kasutamisse puutub, siis oli see vastastikune. Ka Pitka püüdis seda teha sakslaste suhtes. Nendelt tahtis ta saada relvi eesti sõduritele. Kuna vaenlane oli ühine, siis oli ainus lootus sakslastega koos kodumaa pinda kaitsta. Eriti rõhutas ta, kui õnnestub venelasi tagasi tõrjuda, küll siis näeb kuidas sakslastest lahti saab.

Pitka oli sel ajal 72 aastane. Olen sageli mõtelnud, et need keskealised mehed, kes tol ajal ja ka hiljem kritiseerisid isa ja pidasid teda raugaks ja nüüd, 34 aastat hiljem kannavad oma turjal sama suurt aastate koormat, — kas on ka nemad nüüd elust väsinud ja peavad endid raukadeks?

Mäletan isa kui energilist, tervet ja terava mõistusega meest. Temale ei teinud mingit raskust meie kodunt Piritalt minna jalgsi Tallinna. Ta käis seda vahet tihti. Bussid olid tavaliselt hommikuti viimse võimaluseni inimesi täis. Isa lsegi loovutas kord oma koha bussis ühele naisele, kes kandis suurt pakki ja oleks muidu bussist maha jäänud. Isa astus bussist välja ja seadis oma sammud linna poole. Nii ta jutustas meile õhtul.

Kui isa Soomest Eestisse saabus aprillis 1944, siis imestasime, et tal

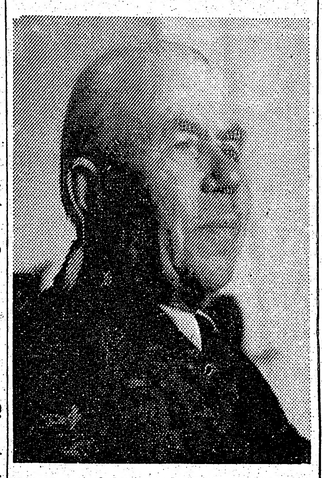

Admiral J. Pitka üks viimaseid ülesvõtteid.

polnud enam habet. See oli nii veider, sest ainult üks kord varemalt olime näinud teda ilma habemeta. Siis oli aasta 1918, kui isa end enamlaste eest varjas maal talusulasena. Aga miks nüüd, 1944, oli meie isa sileda lõuaga ja nii võõra näoga? Meie küsimuste peale ta vastas, et kuna sakslased ei ole annud temale luba Eestisse tulekuks, oli ta püüdnud seda teha salaja ning oli siis ka oma välimust muutnud. Merel oli aga paadi mootoril tekkinud rike ja nad olid olnud sunnitud pöörama tagasi Soome randa. Pitkal oli tol korral olnud kavatsus Eestisse jõudes hakata põranda all tegutsema kodumaa kaitseks. Enne aga kui habe jõudis kasvada, olid sakslased annud temale loa Eestisse tulekuks.

Ma olen teinud väljalõikeid kõigest, mis on kirjutatud isa kohta.

Raadio-jutuajamisel Tallinnas 6. mail 1944 ütles Pitka: „Kolmandat võimalust meil ei ole. Needsamad, kes esimeses Vabadussõjas meid aitasid kommunismi vastu, on nüüd ise liidus kommunistidega." Eriti valus oli olnud tal Soomes kuulda, kui Inglise ringhääling avaldas „rõõmusõnumi", et enamlased jõudsid oma pealetungil Eesti piirini.

Ringhäälingu esindaja küsimusele, — mis saab eestlastest, milliseks kujuneb Eesti tulevik, — vastas Pitka: „Nende küsimuste kohta üldiselt sõna võttes pean tähendama, et neile täielikku vastust nõuda on varajane ja enneaegne. Igal asjal on oma aeg, sellest etteruttamine on niisama kahjulik, kui mahajäämine. Eesti rahval ei ole praegu kasu suurte kahtlevate mõtete arutamisest, kuna võitlus eesti rahva verivaenlase — bolshevismiga on alles otsustamata. Võitlus käib väga ägedal kujul ning bolshevism ei ole sugugi veel loobunud oma kavatsusest eesti rahvast maa pealt ära pühkida, mida muuseas tõendavad ka nende õhurünnakud, millel ei ole mingit sõjalist eesmärki. Selles võitluses on meie ainsaks kindlaks vastuseks — me näitame oma maa kaitsmisel, et bolshevismil pole pinda Eestis, nagu polnud seda ka 26 aasta eest. Me anname tegudega vastuse Moskva propagandale, mis väga mesimagusalt püüab maailmale ja eriti liitlastele selgeks teha Eesti ühinemist Venemaaga. Meie kaitsevõitlus bolshevismi vastu on esimeseks aluseks küsimusele — mis saab ja milliseks kujuneb Eesti tulevik".

Toon siin veel ära ühe osa „Eesti Sõnas" 25. aprillil 1944 ilmunud jutuajamisest admiral Joh. Pitkaga. Alguses kohe on tähendatud: „Joh. Pitka on endiselt täie jõu ja tervise juures ning energiaküllane, vaatamata oma aastaile."

Küsimusele: „Milliseil kaalutlusil, härra admiral, sõitsite 1940 aastal Soome?" ta vastas: „Võitluses kommunistidega olen omanud kindla teadmise, mida neilt tuleb oodata. Selles olukorras aga, mis tookord kodumaal valitses, paistis mulle, et ei ole küllaldasi eeldusi, et võitlus kommunistide vastu oleks saanud kujuneda aktiivseks. Sellepärast põgenesin viimaseil võimalikel hetkeil Soome, kuna mul oli kindel otsus ennast mitte kommunistide tapaohvriks anda; ja olles veendunud, et soomlased esimesel võimalusel võitlust kommunismi vastu jatkavad, millisel pubul lootsin võimalust leida kodumaa heaks midagi ette võtta."

„Härra admiral, kuidas hindate kommunistlikku hädaohtu Euroopa, eriti Ida-Euroopa suhtes?"

„Minu arvates on kommunistlik hädaoht inimkonnale ja tsivilisatsioonile suurim kõigist hädaohtudest mis kunagi on sellel planeedil inimkonda ähvardanud. See ei ole mitte ainult Ida-Euroopas asuvate rahvaste oma, vaid kogu Euroopa tsivilisatsiooni häving, kui bolshevism Euroopas võimule pääseks. Bolshevismi aitajad kannatavad lõpuks samuti selle all kui selle vastu võitlejad. Sellepärast pean ma liitlaste kaastööd ja toetust bolshevismile lausa nende eneste poomisköie keerutamiseks".

Lubage meile, härra admiral, lõpuks veel üks isiklik küsimus". Kas pärast pikka eemalviibimist kavatsete end pühendada täielikult oma perekonnale või on teil kavatsus Eesti tuleviku pärast ka aktiivselt kaasa lüüa?"

„Minu seisukoht ja põhimõte pole muutunud. See on sama, mis eelmise Vabadussõja päevil nimelt: kõik peab jääma tahaplaanile, kui saatus nõuab kodumaa ja rahva kaitseks kaasalöömist. Mul on võimatu selle peale mõtelda, et ma peaksin oma perekonna ja isikliku elu ja olemise kõrgemale seadma kui miljonilise rahva perede elud ja meie rahva tuleviku. Ma ei pelga kommunisti kuule ja jaksan veel relva kanda ning tulistada."

☆

Mul endal on olnud alati see tunne isast, et mida kriitilisem olukord seda rahulikumaks jääb isa. Ei mäleta, et ta kunagi oleks sattunud paanikasse. Tema lähedus alati mõjus julgustavalt. Kuigi tal kunagi polnud aega tegeleda meiega, kui olime lapsed, tuli ta alati meie voodi juure, kui keegi meist oli haige. Ainult suurtel pühadel ta pühendas oma aja meile, lastele. Siis ta jutustas oma meremehe-aegseid lugusid ja viis meid mõttes kaugele kaugele võõrastele mandritele. Elasime kaasa suurtele tormidele ja purjelaeva meeskonna skorbuuti jäämisele. Need olid huvitavad lood ja ilusamad pühad.

Viimast korda nägin isa 21. septembril 1944, meie põgenemise päeval Tallinnast. Ootasime Sadama tänaval oma pakkide juures sõiduvõimalust Saaremaale pääsemiseks. Minu õemehe kaudu, kes töötas Merelaevanduses, oli meil teada, et Saaremaa rannas on laev, millega saab Rootsi minna, aga meil ei olnud veokit, et sõita sinna laeva juure. Pakid olid koos ja kõik oli valmis, pidime istuma ja ootama. Siis jäi mul aega, et minna isa vaatama tema staabis sealsamas ligidal Narva maanteel.

Õhkkond staabis oli närviline. Üks noormees parajasti kurtis isale oma häda, et tal ei ole saapaid jalga panna. Isa pahandas temaga, et kas mina pean minema teile saapaid otsima? Kahju oli mul isast ja kahju oli mul noorest mehest. Kuna isa polnud sel päeval aega saanud süüa, siis keetsin talle staabi köögis kaerahelbe putru. Isa põgenemisest polnud juttu. Ta ütles vaid, et püüavad niikaua kui suudavad venelaste edasitungimist takistada, et enam inimesi saaks põgeneda. Tal oli kiire, ja nii me lahkusime.

Saima Joasalu-Pitka

MÜÜGIL

HELIPLAAT

„LINDAU ÕED"

Hind $7.50 + Ont. müügimaks 7%

☆

KOKARAAMAT

„Retseptide kogumik" I

Hind $3.50

Postiga tellides lisandub saatekulu.

„Meie Elu" talituses

958 Broadview Ave.

Toronto, Ont. M4K 2R6

OOTAMATULT LAHKUS MINU UNUSTAMATA ARMAS ABIKAASA

LEIDA PAJOMÄGI

sündinud 19. märtsil 1905
surnud 15. mail 1978

leinab sügavas kurbuses

ABIKAASA
SUGULASED Eestis ja Rootsis

Kirstupanek kolmapäeval, 17. mail, kell 8 õ. MURRAY E. NEWBIGGING MATUSEMAJAS, 733 Mt. Pleasant Rd.
Ärasaatmine samast neljapäeval, 18. mail, kell 10 hom.

Lahkus igavesele unele meie unustamata kallis ema, ämm, vanaema ja vanavanaema

ANNA SOKK

sünd. 26. septembril 1889 Eestis
surn. 12. märtsil 1978 Põlvas, Eestis

mälestavad sügavas leinas

poeg EVALD perekonnaga Kodu-Eestis
poeg RICHARD perekonnaga Thunder Bay's, Kanada
tütar ENDLA perekonnaga Kodu-Eestis
OMAKSED Kodu-Eestis

Mamma kallis puhka rahus!

Surma läbi lahkunud kallist lauluvenda

ARTHUR METS'a

mälestab leinas

TORONTO EESTI MEESKOOR

KAUAAEGSET KIRIKUVANEMAT JA NÕUKOGU LIIGET

JOHANNES SIKKAL'IT

sünd. 24. mail 1897 Põlvas
surn. 10. mail 1978 Vancouveris

mälestavad sügavas leinas

Las ma läen,
las ma läen sinna,
kus ma Jeesust näen.

EELK VANCOUVERI PEETRI KOGUDUS
ÕPETAJA ja NÕUKOGU

OOTAMATULT LAHKUNUD KALLIST KOOLIVENDA

ARTHUR METS'A

Saaremaa Ühisgümnaasiumist

mälestavad kurbuses

EERIK JOASAARE
ELLA KALD
HELMI VAMMUS
HEINO VAMMUS
LEMBIT KOLK abikaasaga
SAIMA ROOS abikaasaga
KARL MÖLDER abikaasaga
MART JOASAARE abikaasaga
MILLA PORK abikaasaga
EUGENIA ja EVALD WALLASTE.

ARMAST

ARTHUR METS'A

mälestavad kurbuses

SÕBRAD ja TUTTAVAD Eesti Kodust

KALLIST SÕPRA

AUGUST ROOSIMÄE'D

leinavad kurbuses

ANNA-LIISA RAMMUL
HERBERT E. VALDSON

HEAD JA ABIVALMIS

AUGUST ROOSIMÄE'D

mälestavad

EDGAR ja NIINA JOHANSON
OLEV ja TÕNU

MEIE II VABADUSVÕITLUSE AEGSET EESTI OMAVALITSUSE JUHTI

DR. HJALMAR MÄE'D

mälestab

BIRET HOLDINGS CO. LTD.

ARMAST KODUKÜLA SÕPRA

JOHANNES SIKKAL'IT

mälestavad kurbuses

JAAN KURVITS abikaasaga Vancouveris
KRISTJAN KURVITS abikaasaga Torontos

TÄNUAVALDUS

Südamlik tänu kõigile sõpradele, kes minu abikaasa

ARTHUR METS'A

viimsele teekonnale saatmist järelhüüetega austasid ja tema muldasängitamist rohkete liledega kaunistasid. Eriline tänu õpetaja O. Puhm'ile, Toronto Eesti Meeskoorile, Toronto Eesti Segakoorile ja Pensionäridekoorile. Suur tänu kõigile.

Abikaasa ELFRIEDE

Kaul A. Kadak 75-aastane

Eesti Vabariigi kätki juures seisnute read harvenevad üha — seepärast on eriti austamisväärsed need, kes kaasa elanud Vabariigi sündi ja rajamist. Nende hulka kuulub ka juubilar Kaul Andres Kadak.

Vanemate kaudu pärineb ta Hiiumaalt, ent ta sünnipaigaks on Harjumaa, kuhu uus maailma kodanik saabus 24. mail 1903. Ta isa teenis aednikuna mõisades, poja sünni ajal Kloostris, kus Kaul veetis oma lapsepõlve ja sai alghariduse. Keskhariduse omandas Tallinna Kaubandus- ja Reaalkoolides ja Õpetajate Seminaris. Kooliõpilasena oli energiliselt ja juhtivalt tegev koolinoorte organiseerimisel üle eestimaalises noorsoo liikumises. Töötas pedagoogina reas koolides ja kutsetöö kõrval lõpetas a. 1934 Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. Üliõpilasena oli ta üks Harjumaa üliõpilaskogu asutajaid liikmeid. Lühemat aega kuulus U.S. Veljestosse, kuid Harjumaa üliõpilaskogu muutudes U.S. Concordiaks, ühines eelmainituga. Oli Üliõpilaskonna Edustuse liige. 1935 aastal tegutses juhtival positsioonil Haridusministeeriumis ja hiljem Propaganda ministri Oiderma abina — meie riikliku iseseisvuse lõpuni.

Pääses õnnega bolshevike vangistusest ja küüditamisest. Saksa okupatsiooni ajal pages Soome, kus töötas tihedas kontaktis minister Varma ja Erik Laid'iga. Astus vabatahtlikuna Soome sõjaväkke, kuuludes eesti üksusse JR 200 staabi ja rinde ohvitserina.

Võitluse lõppedes Soomes siirdus Rootsi, võttes elavalt osa sealsete Eesti organisatsioonide tegevusest ja juhtimisest.

Asus 1948 aastal Lõuna Aafrikasse, kus tegutses Johannesburgis pedagoogiha ja sealse Eesti Seltsi esimehena.

Usumehena ühines kohaliku Rootsi luteriusu kogudusega, kuuludes selle nõukogusse.

Viimaseks rändamise etapiks on kujunenud Kanada — kus a. 1975 valiti Peetri koguduse Torontos esimeheks. Kaul A. Kadaku avar ja intelligentne isiksus võitis paljude tunnustuse ja koguduse liikmete tänu. Tema esimeheks oleku ajal muutus kogudus võlavabaks ja kiriklik tegevus süvenes ja avardus.

Kaul A. Kadak pole kunagi olnud oma ülesandeis pealtvaataja, vaid ikka andnud vaimustust ja innustust teistele, et meie võitlus vabaduse eest ei raugeks, vaid jätkuks vaibumata hooga.

Iseseisvale ja vabale Eestile on juubilar pühendanud terve oma sisuka ja tulemusliku elu.

Soovime väärikale eestlasele, kes oma paljude talentidega on ustavalt tegutsenud ja ka raskeil aegadel pole kaotanud lootust paremasse ja õiglasemasse tulevikku — ja selleks on kõigiti kaasa aidanud, et see teostuks. Meie parimad ja südamlikumad õnnitlused ja soovid juubilar Kaul A. Kadak'ule ja tema kunstnikust ja õpetlasest kaasale Tiiu Kadak'ule! Rohkeid ja helgeid päevi värvirikkal ja kaunil elusügisel.

Sõbrad

Uno Plank 40. a. kirikuõpetaja

Ameerika mandril asuvate eesti kirikuõpetajate seas on Uno Plank'il silmapaistev koht. Ta on üks neist väga vähestest, kes rindevõitlejana seisis Vabadussõjas ja nägi Vabaduse koitu oma rahvale lähedalt ja kes on veel elavate seas. Ta on üks neist, kes teenis oma rahvast kodumaal, sõja keerises Saksamaal ja paguluses Ameerikas kuni aastad ja tervis käskisid puhkusele minna. Ta on ainuke eesti kirikuõpetajate peres, kelle sulest paguluses on ilmunud kolm ladusalt loetavat jutluskogu oma rahvale.

Uno Plank sündis 22. juunil 1902 Rõngus, Tartumaal, veskite pidaja viienda lapsena.

Tema 75. a. sünnipäev möödus vaikselt, aga 40. a. ordinatsiooni päev võeti Baltimores ülesse.

Õpetaja Uno Plank lõpetas Tartu Ülikooli Usuteaduskonna 1937 aastal. Kambja õpetaja O. Erits'a juures pidas ta prooviaasta ja 5. juunil 1938 ordineeriti ta õpetaja ametisse.

Tal tuli asuda suure Vastseliina koguduse teenimisele Võrumaal, kuhu valiti 1940. aastal.

Õpetaja Plank teenis eesti sõdureid ja nende perekondi Posenis ning hiljem eestlaste laagris Augsburgi linnas.

Märtsis 1950 õp. U. Plank jõudis perekonnaga USA-sse ja rakendub kohe koguduste teenimisele. 1951. a. üks Ameerika Luteri kogudus Colorados kutsub ta oma õpetajaks.

1953 a. aga kutsuvad eestlased ta Baltimore'sse Markuse kogudust teenima. Kümme aastat hiljem 1972 a. siirdus ta pensionile, kuid ta teenib kogudusi ikka jõudumööda edasi eesti, saksa ja ingliskeeles.

Selle intensiivse koguduse töö kõrval ilmusid tema sulest 3 jutluskogu: „Jumala otsijad" — 1960; „Teelolijad" — 1971 ja „Kojujõudnud" — 1975.

Juubilari kõrval on truult seisnud töös ja võitluses tema abikaas Selma n. Rätsep. Neil on ainuke tütar, kes abiclus. Akadeemiliselt kuulub juubilar 1923. a. alates Eesti Üliõpilaste Seltsi perre.

18. juunil on Baltimore emakoguduse kutsel juubilari austamise päev Baltimore Püha Markuse Luteri kirikus, kus ameerika kogudus koos kaasakutsutud eestlastega ütleb tänu U. Plankile ta töö eest. Sellel teenistusel jutlustab eesti-piiskop ja annab edasi meie kiriku tänu, austuse ja õnnistuse juubilarile.

ARSTID

Leo Kann, D.C.

CHIROPRACTOR
Tel.: 489-0562
212 Dinnick Cr.
VASTUVÕTT KOKKULEPPEL

Arthur Mets maeti

Arthur Mets suri 7. mail ootamatult südameataki tagajärjel. Kadunu oli Torontos lauluga tegelejate hulgas hästi tuntud. Ta kuulus T. E. Meeskoori 1964. a. alates, laulis T. E. Segakoori ridades ja juhatas Pensionäride klubi koori. Puusärkipanekul Kane matusemajas seisid T. E. Meeskoori ja T. E. Segakoori liikmed leinalooristatud lippudega puusärgi juures auvalves. Pensionäride koor laulis „Jumal, sul ligemal..." ja T. E. Meeskoor Harri Toi juhatusel laulis „Püha, püha..." ning „Requiem". Järelhüüdeid ütlesid: E. Loosberg, T. E. Pensionäride klubi nimel, T. E. Segakoori nimel esimees G. Teres ja T. E. Meeskoori nimel R. Pulk. Reedel, 12. mail saatsid hulk sõpru, lauluvendi- ja õdesid kadunut Yorki surnuaiale. Vaimuliku talituse toimetas nii matusemajas, kui ka surnuaial praost O. Puhm. Surnuaialt siirduti E. Majasse peietele.

Arthur Mets oli sündinud 21. jaanuaril, 1908. a. Saaremaal, lõpetanud Kuressaare gümnaasiumi ja oli kooliõpetajaks Saaremaal.

LEINATEATEID

2. märtsil suri Göteborgis veskiasjanduse teadlane Harry Ennus, sünd. 19. märtsil 1913 a. Tartus.

27. veebruaril suri Londonis metskonna raamatupidaja Evald Matsbeck, sünd. 28. okt. a. 1898 Amblas.

3. märtsil suri Stokholmis end peapiiskopi lesk Marie Helene Kõpp, sünd. Grant, 22. mail 1886 Orajõel.

31. märtsil suri Stokholmis laevandustegelane, kaugesõidukapten Joonas Koolmeister, kes oli sündinud 28. okt. 1885 Emmastes, Hiiumaal.

17. märtsil suri Stokholmis kohtunik Peeter Väljaots, kes oli sünd. Tartus 21. 6. 1903.

1. aprillil suri Södertäljes Louise Liikane, sünd. Dammert 13. 7. 1887 Läänemaal.

KAASMAALASED

Laenu vajaduse korral kasutage TORONTO EESTI ÜHISPANGA madalaid laenuintressimäärasid.

HÜPOTEEKLAENUD ..... **9.75% aastas**
Intressid arvestatakse veerandaasta viisi laenud on lahtised

PERSONAALLAENUD ..... **10.2% aastas**

Personaallaenud on laenuvõtja surma ja jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10,000.00 ulatuses.

ÜHENDUSES ON JÕUD

Dr. HJALMAR MÄE

1901–1978

leinavad

KAASMAALASED VABADUSES ja EESTIS

Ootamatult lahkunud lugupeetud koorijuhti

ARTHUR METS'A

mälestab kurbuses

TORONTO PENSIONÄRIDE KLUBI LAULUKOOR

Meie keskelt lahkus

JOHANNES SIKKAL

mälestab leinas

VANCOUVERI PENSIONÄRIDE ÜHING

Oma armast asutaja liiget

ARTHUR METS'A

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SEGAKOOR

Armast sõpra

RIHO MARK'I

mälestavad leinas

GERDA ja REET
TIIT perega
ALMA ja VALTER
ANNE ja JAAN
ALMA ja PEETER

Kallist tuttavat ja naabrit

LEIDA PAJOMÄGI

leinab

JUHAN RÜNK perega

Ootamatult igavesti meie keskelt lahkunud

LEIDA PAJOMÄGI

leinavad kaasmaalased Keswick'is

E. VELIN perekonnaga
R. PROOS abikaasaga
K. KÕRGESAAR abikaasaga
E. TAMMSAAR
M. MARRAS

Ootamatult lahkunud kallist

AUGUST ROOSIMÄE'D

mälestab kurbuses

F. PAJOMÄGI abikaasaga

Armast sõpra

AUGUST ROOSIMÄE'D

mälestavad sügavas kurbuses

ARTUR KOMI perekonnaga
ALBERT MARTEN perekonnaga

KIRIKLIKKE TEATEID

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid.
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont.
M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL
kl. 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 21. mail kell 10.15 hommikul pühapäevakool. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb H. Eller. K. Raid tshellol.

Kell 6 õ. kõneleb K. Raid. Solist A. Kaups.

Hamiltonis pühapäeval, 21. mail kell 3 p.l. PIIBLIÕPETUS YMCA saalis. Kõneleb K. Raid.

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd.,
Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8
telefon 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 21. mail kell 11 hommikul.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 28. mail kell 11 hommikul.

INGLISKEELSED jumalateenistused igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Teenib õp. A. H. Jalonen. Õp. A. H. Jaloneni tel. 483-4863.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

Eelteade: Cantate Domino „Laulude õhtu" toimub kolmapäeval, 24. mail kell 8 õhtul.

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto.
Tel.: 698-7977 või 766-7853

Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.

Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough.

LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS on Kolmainujumala Pühal, 21. mail kell 1.30 armulauaga.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8-ni kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M0G 2K6
Tel. 656-5248, kirikus: 923-5172

Pühapäeval, 21. mail KOLMAINUJUMALA PÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 enne lõunat.

Pühapäeval, 28. mail PIHIJUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Armulaud. Armulaud on mõeldud peamiselt leerilaste vanematele, vanavanematele, vaderitele ja sõpradele.

Eelteade: Pühap., 4. juunil leeripüha. Jumalateenistus kell 11 e.l.

Õpetaja kõnetunnid igal teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church,
45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. RÜDMIK
P.O. Box 234, Toronto 18.
Tel. 233-5390.

Laupäeval, 20. mail kell 7 õ. PIIBLITUND, kõneleb H. Söderholm.

Pühapäeval, 21. mail kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab misjonär C. O. Hagwall.

„USUSÕNUMI" RAADIOJUMALATEENISTUSED
iga pühapäeva hommikul kella 9.30—10.00, lainel CHIC — 790 kc.

Raadiojutluse teema pühapäeval, 21. mail: „Jeesuse esimene jutlus".

Eesti arst valvekorras

20., 21. ja 22. mail
dr. H. Tari 922-3824

27. ja 28. mail
dr. R. Vanaselja 921-7777

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1912
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

MITMESUGUST

Korrastan väike mootoreid
Murumiitjad, kettsaed, lumepuhujad ja päramootorid.
Tel. 225-3983 — H. KASK

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepäärl
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251

PRILLID
parimas kvaliteedis nagu Christian Dior, Rodenstock, Zeiss jne.
Soft contact-lenses.

KELLAD
Omega, Tissot, Bulova, Accutron

VEOD

SUUR VEOK KOLIMISEKS
J. KRULL
Tel. 493-1485, helistada õhtul.

KORTERID

Vajatakse korterit üksikule daamile
ÜKS TUBA ja KÖÖK
Oma mööbel. Helistada tel. 488-4594

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002
(lõunapool Eglintoni)

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-
PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES:	376 College St.
	319 Danforth Ave.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talitus	858 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.

THUNDER BAY

Finnish Book Store	168 S. Algoma st.

SUDBURY

Wolfe's Bookstore	133—135 Durham St. E.

Hüatsindid

Hyacinthus, liilialiste (Liliaceae) sugukonnast. Idahüatsint. Healõhnalised õied on valged, kollased, helesinised ja tumeroosad, sinised ja lillad. Õitseb mais. Kõrgus 8—12 tolli. Vajab kergemat, hästi rammusat kompostmulda, ei talu värsket sõnnikut. Hüatsinte ei istutata puujuurte lähedusse või niiskesse varjulisse kasvukohta. Soovitav on soe, päikesepaisteline, tuule eest kaitstud kasvukoht kas majaseina või müüri ees. Hästi sobivad hüatsindid madalakasvuliste lillede hulka, kus nende kaunis õisik pääseb mõjule.

Igal suvel pärast lehtede kolletumist on soovitav sibulad üles võtta ja kuivatada. Sibulad pannakse maha uuesti augusti lõpul, vahekaugusega 6—8 tolli, 4—6 tolli sügavusse. Nii talitades saadakse järgmisel kevadel suuremad õied. Vajavad talvekaitset. Kaitseks hiirte vastu võib tarvitada kompostmulla all kruus- või killustikaluspõhja ja külgedel aluspõhja sügavuseni kitsast traatvõrku.

Kobarhüatsindid (Muskari) liilialiste (Liliaceae) sugukonnast.

Kobarhüatsint (M. botryoides). Õied tumesinised, kobarates. Õitseb aprilli lõpul ja mais. Kõrgus kuni 10 tolli. Mullastiku suhtes vähenõudlik, kuid huumusmullal kasvavad suuremad õied. Eelistab päikesepaistet, kuid talub ka kerget varju. Sobib suuremate rühmadena murusse ning põõsaste äärtele, aga ka hõreda võraga puude alla või rühmana madalate püsilillede vahele. Meeldiv üksinda või koos kollaste ja valgete nartsissidega ning valgeõielise hanerohuga.

Sibulad istutatakse kasvukohale septembris või oktoobri algul. Sibulad istutatakse 5—6 tolli sügavusse ja 5—6 tolli kaugusele, üksteisest.

Väetamiseks võib tarvitada 5-10-5 või sellele lähedast väetist.

Soovitav sort on „City of Harlem".

Ainetel J. S.

Siil ja rukkirääk Rootsis kadumas

Keskkond muutub tööstusmaades kiiresti. Ka Rootsis, kuigi pealiskaudsel vaatlusel näib, et Rootsis on veel küllalt metsi ja muud puutumatud loodust. Igal juhul on ajakirja Faunavärid järgi suur hulk loomaliike hävimisohus, kuna nende elutingimused kiiresti muutuvad, kokku ulatub nende arv ligi poolteistsajale.

Peamised ohtlikud tegurid selle puhul on: Vana kultuurmaastiku hävimine seoses moodsa põlluharimise levikuga. Moodne metsakasvatus. Inimeste vaba aja veetmisega seoses olevad ohud. Surm liikluse läbi. Keskkonnamürgid.

Tähtsamad ja tuntumad hävimisohus looma- ja linnuliigid on järgmised:

SIIL. Kannatab autosurma all. Tundlik mürkide suhtes. Ei leia talvitamispaiku, kui hao- ja lehehunnikud ära koristatakse.

SINIREBANE (Fjällräv). Teiste loomade laibad, millest ta talviti elab, vähenevad.

SAARMAS. Vähenenud drastiliselt veereguleerimise tulemusena. Puhkuseveetjad veekogude ääres segavad. Tundelik veeroiskumise suhtes.

KALJUKASS. Esines ainult veel 50—80 eksemplaris. Lumemotorollerid moodustavad talle surmava ohu.

RABAPISTRIK. Leidub ainult 9 paarina. Jaht ja munade korjamine kipub neidki hävitama.

RUKKIRÄÄK. On katastroofiliselt vähenenud pärast loomulikkude heinamaade kadumist.

KASSIKAKK. Leidub u. 170 paarina. Mürkidest ohustatud. Metsa lagedaksraiumine hävitab pesaplatsid.

VALGE SELJAGA RÄHN. Vajab putukate poolt rünnatud vanemaid lehtpuid ega ela üle moodsat metsakasvatust. Leidub ainult 20 paarina.

NASTIK. Segatakse ära rästikuga ja tapetakse. Ka muutunud maakasutamine on talle ohtlik. (EPL)

KUHU MINNA?

★ **Reedel, 19.—22. mai „Trent '78" Trenti Ülikoolis.**

★ **Pühap., 24. mail Cantate Domino laulude õhtu Peetri kirikus algusega kl. 8 õ.**

★ **Laup., 27. mail Seedrioru noorte talgud. Kogunemine kl. 9 h.**

★ **Laup., 27. mai—3. juunini K. L. Marley maalide näitus Baptisti kiriku kõrvalsaalis. Avamine laup. kl. 5 õ.**

★ **Laup., 3. juunil „Eesti Kodu" korterimajade õnnistamine algusega kl. 5 õ.**

★ **Laup., 10. juunil Kanada Eesti Teatri Pillerkaar Eesti Majas algusega kl. 6 õ.**

Inglismaa ja Hiina ühiseks vaenlaseks on N. Liit

Moskvas on löönud laineid Briti sõjavägede staabiülema väljendus oma külastusreisil Pekingis, et Hiinal ja Inglismaal on ühiseks vaenlaseks kommunistlik Venemaa. Vaatamata sellele, et Pekingi ja Moskva vahel valitseb üldiselt vaenulik vahekord peetakse läbirääkimisi piiritülide lahendamiseks. Kuid vaidluse all olevaid küsimusi on selliseid, et kokkulepet ei ole näha. Hiinlased peavad neid läbirääkimisi ainult selleks, et saada paremaid tingimusi oma vahekordade lahendamisel USA-ga.

Kanadlaste sissetulek ületas USA oma

Statistika näitas, et 1978. a. sissetulekute aruandes tõusid tasud Kanadas niivõrd kõrgeks, et kanadlase per capita sissetulek ületas USA kodaniku per capita sissetuleku. Rootsi on esikohal maailmas oma $9,030, Shveits teisel kohal $8,870 ja Kanada on kolmandal kohal oma $8,410 per capita sissetulekuga. Seda teatab oma uurimustes „Org. Economic Cooperation and Development".

KGB terrori ohver

Ukraina rahvusest Liitunud Rahvaste Organisatsiooni, LRO Moskva kõrgem ametnik Arkadi Shevchenko deserteerus New Yorgis ja oli mõni aeg kadunud, kuid palus hiljem USA valitsuselt assüüli. Kuid tema abikaasa jäi KGB kätte ning viidi koos lastega Moskvasse, kus lasti tal KGB surve all teha mitmeid avalikke süüdistusi oma mehe Arkadi vastu. Nüüd sai dissidentide kaudu teatavaks, et proua Shevchenko võttis suure hulga unerohtu ja suri selle tagajärjel.

Rahutused Pärsias

Kommunistid tõstavad pead Pärsias, kus toimusid ulatuslikud rahutused Shahhi vastu. Kommunistid nõuavad Shahhi kõrvaldamist ja kommunistliku rahvavalitsuse sisseseadmist. Rahutustevastased politsei eriüksused tulistasid õhku ja ajasid mässulised laiali. Pärsias juhib mässulist liikumist shahh Mohammed R. Pahlavi vastu eriline kommunistlik inimõiguste komitee, mille juhiks on dr. K. Sanjabi. Pärsia olukord muutus raskeks pärast seda, kui Moskva kommunistlike ohvitseride kaasabil mõrvas Afganistani riigijuhi M. Daoudi ja tuhanded kommunismivastased. Mässu levitatakse mitmete suguharude kaudu, mille liikmeid elab nii Afganistani ja Pärsia territooriumil.

Valitsus sulges kommunistliku partei ja teised pahempoolsed organisatsioonid Pärsias ja shahh lükkas edasi omad väliskülastused.

Allveelaev „Lembit" Tallinnas

E. V. ehitas Allveelaevastiku Sihtkapitali poolt rahvalt vabatahtlikke annetustega kogutud summadega 2 allveelaeva, „Lembit'i" ja „Kalevi". Need ehitati Inglismaal. Teatavasti läksid Eesti okupeerimisel need allveelaevad venelaste kätte, kes neilt kõrvaldasid eesti meeskonna. Allveelaevadele jäeti siiski mõned allohvitserid, nagu diiselomootorite korrashoidja Sikemäe, pootsman L. Pere, elektrik E. Aartee jt.

Teise Maailmasõja ajal hävis allveelaev „Kalev" kuid „Lembit" säilis ja on nüüd rivist väljas ning asetati Tallinna meremuuseumi.

TÄNUAVALDUS

Südames ja mõtteis viibin veel ikka tunnete kammitsais, mis mind sooja südamlikkusega ümbritsesid minule korraldatud lahkumis-austamisõhtul Eesti Majas. Koosviibimine, mis tuli minule ootamatu üllatusena, oli nii meeldivalt korraldatud. Pidulik ja väga rikkalik kohvilaud, kaunistatud küünalde ja lilledega, saal tulvil külalisi.

Siinjuures minu suurim tänu lasteaia kasvatajaile ja lastevanemaile kui õhtu algatajaile ja korraldajaile. Tänu kõigile organisatsiooni esindajaile ja endisile õpilasile, kes mind sel puhul isiklikult heade soovide ja lilledega tervitasid, Noortele tänu toredate lauluettekannete ja luule eest. Lõpuks tänan veel kõiki, kõiki, endiseid kasvatajaid, lastevanemaid, sõpru ja õpilasi, kes arvukalt olid kogunenud mind tervitama ja mulle ümbriku koos õnnitlustega üle andsid.

Nimetati, kui palju olen endast lasteaiale andnud, isiklikult tunnen, et olen samaväärselt sellest tööst rõõmu ja rahulolu vastutasuks saanud. Lasteaed on meie tuleviku taimelava, ärgem laskem tal kaduda.

ALICE KULLANGO

TEADAANNE

TORONTO EESTI ÜHISPANK

on esmaspäeval – Victoria Day –

22. mail 1978 asjaajamiseks suletud.

JUHATUS

FINNISH DELICATESSEN

(Endine Parkway äri)

461 Queen St. W. – Tel. 363-7676

5 ust läänepool Spadina Ave.

TÄHELEPANU! Uued lahtioleku ajad: esmasp.—reedeni 9—6, laup. 8—4

Palume suuremad leiva ja muude pagaritoodete tellimised sisse anda 2 päeva varem. Aitäh!

JOHN E. SOOSAAR, C.A.

Chartered Accountant

Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7

Tel. 862-7115

TORONTO LINN

TEADE JÄÄTMETE ÄRAVIIMISE KOHTA

Esmaspäev, 22. mai on puhkepäev, sel päeval ei ole jäätmete äraviimist.

Esmaspäevane äravõimine toimub teisipäeval ja teisipäevane äraviimine kolmapäeval.

Kolmapäeval, 24. mail 1978 ei ole vanade ajalehtede, vana kolu, külmutuskappide, okste ja muu prahi äraviimist, see toimub kolmapäeval, 31. mail 1978.

Jäätmed palutakse panna välja õigetel äraviimise päevadel.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works
City of Toronto.

NÄDALA RISTSÕNA

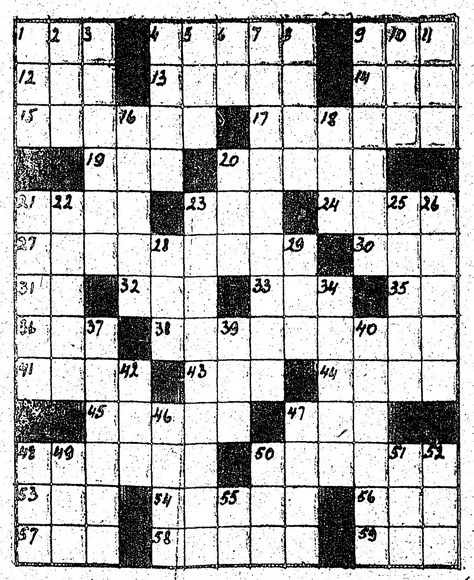

Põikread: 1. Haava jälg, 4. Naisenimi, 9. Eputav, 12. Suur madu, 13. Vana, 14. Nõnda, 15. Suurriigi president, 17. Rahutu paik Lähis-Idas, 19. Küsimus, 20. Kahe Eesti saare nimi, 21. Käsklus, 23. Ajal — luulevormis, 24. Virk, 27. Vallaline isik, 30. Kümme — rootsi keeles, 31. Duur, 32. Mehenimi, 33. Minu — prantsuse keeles, 35. Doktor — lüh., 36. Omaaegne suurettevõte Eestis, 38. Maa Lääne-Saksa Liiduvabariigis, 41. Üksteise järel, 43. Vanadus, 44. Hea, hästi — prantsuse keeles, 45. Petlik, kuritahtlik, 47. Eesti malemeister, 48. Troopikalind, 50. Poliitiline rühmitus, 53. Eesti luuletaja, 54. Mehenimi, 56. Ohver, 57. Endine eesti spordiselts = lüh. nimi, 58. Itaalia naisenimi, 59. Pagaritoode.

Püstread: 1. Esimesed tähed, 2. Toidu, 3. Aadlitiitel, 4. Seal elavad kalad, 5. Pinnamõõtühik, 6. Tekstis sageli kasutatud lühend, 7. Koht Harjumaal, 8. Eesruum, 9. Eesti kirjandus- ja rahvaluuleteadlane, 10. Naisenimi, 11. Kreeka täht, 16. Eesti kunstnik ja kirjanik, 18. Koht Tallinna lähedal, 20. Eesti tegelane Rootsis, 21. Hitleri lähemaid mehi, 22. Taimede paljunemisvahend (käändevormis), 23. Ulatus, laius, 25. Väga vana (käändevormis), 26. Saadab tihti magamist, 28. Vorm sõnast saama, 29. Hädasignaal, 34. Viljahakk, 37. Kaherattaline vanker, 39. Endine eesti ajakiri, 40. Tunnustus, hea hinnang, 46. Koht Pärnumaal, 47. E. Zola teos, 48. Planeet, 49. Vankri telg, 50. Poola tiitel, 51. Tsiviil, 52. Kolmikvokaal.

Lahendus

Põikread: 1. Arm, 4. Valve, 9. Alp, 12. Boa, 13. Eakas, 14. Nii, 15. Carter, 17. Siinai, 19. Kas, 20. Pakri, 21. Seis, 23. Aal, 24. Usin, 27. Poissmees, 30. ETK, 36. Alam-Saksi, 41. Reas, 43. Iga, 44. Bion, 45. Alatu, 47. Nei, 48. Marabu, 50. Partei, 53. Asi, 54. Juhan, 56. Uri, 57. ASK, 58. Adina, 59. Sai.

Püstread: 1. Abc, 2. Roa, 3. Markii, 4. Vees, 5. Aar, 6. LK, 7. Vasalemma, 8. Esik, 9. Annist, 10. Lia, 11. Pii, 16. Tassa, 18. Iru, 20. Pae, 21. Speer, 22. Eosin, 23. Amplituud, 25. Tidse, 26. Norin, 28. Saa, 29. SOS, 34. Naber, 37. Kaarik, 39. Agu, 40. Kiitus, 46. Ahja, 47. Nana, 48. Maa, 49. Ass, 50. Pan, 51. Era, 52. Iii.

Pedestri Jaan

TÜLI

„Mispärast need mehed seal tänaval nii naljakalt teevad, ema?", küsis Helen ja libistas enese aknaalusel sohval põlviliasendist istukile.

„Mis sa mõtled — teevad?", küsis vastu ema, kes õmbluslaua taga istudes ei ulatanud nägema tänavale.

„Nii", püüdis Helen matkida meeste käeliigutusi.

Ema pidi töö käest panema ja akna juurde tulema, et oma silmaga näha, mis tänaval lahti oli.

„Kas sa siis ei näe — need kaks vaidlevad ju seal üksteisega ägedalt, tülitsevad... Nad on riidu läinud."

Läbi kahekordsete akende ei kostnud vähimatki heli, kuigi meeste käitumisest nähtus, et sõnavahetus oli päris äge. See tumm sõnalahing koos üksteise võidu kätega vehklemisega paistis nii veider, et emagi hetkeks akna juurde tülitsejaid vaatama jäi.

„Millest see tuleb, et inimesed nii riidlema hakkavad?", küsis Helen elutargalt ja võttis ema käe oma kahe pisikese kämbla vahele. Enne aga kui ema jõudis vastata, tuli ka isa tuppa, jäi ema kõrvale seisma ja ütles tülisejatele osutades:

„See väiksem on ju vihane, nagu kiskja loom! Iga silmapilk kõrri kargamas."

„Mis see kõrr on, kuhu see inees kargab?", küsis Helen pärast lühikest mõtlemisaega.

Selline küsimus pani vanemad südamest naerma ja tegi nalja Helenilegi, kui talle ära seletati selle kummalise sõna metamorfoos.

„Millest tuleb riid?", kordas Helen hetke pärast oma küsimust, kuna sõnasõda tänaval jätkus raugemata hooga.

„Millest ta muust tuleb, kui et inimesed on sallimatud üksteise vastu, tigedad ja õelad", seletas isa.

„Ega head inimesed ei lähe iialgi üksteisega tülli ega riidu", täiendas ema omalt poolt.

„Aga kui üks on hea ja teine on paha?", päris Helen pärast lühikest pausi.

„Vaevalt küll. Sellepärast, et..." Kaugemale ema ei jõudnud, sest isa tuli oma seletusega vahele:

„Hea inimene ei ole lihtsalt riiust huvitatud ja läheb parem oma teed... Või ignoreerib teise sõjakust ja on vait... Ja kaua sel õelalgi on enam tahtmist oma monoloogi pidada."

„See tähendab, et kurjal inimesel kaob lihtsalt tülitsemise tuju ära, kui ta üksinda käratsema jäetakse", täiendas ema.

„See on ju täpselt seesama, mis ma lapsele juba seletasin".

„Seletasid küll, aga lastega peab ikka neile arusaadavate sõnadega rääkima".

„Küll ta aru saab, on eksitus laste intelligentsi alahinnata".

„Helen, kas sa tead, mis sõna monoloog täehndab", küsis ema.

„Mis asi?", küsis see.

„Monoloog".

„Ei tea", vastas Helen nagu häbenedes, siirdes pilku emalt isale.

Ka ema vaatas isa poole, kuid ei pidanud vajalikuks lisada kommentaare äsja sooritatud eksperimendile.

„Ega sellega veel midagi katki ei ole, kui laps vahel mõnest sõnast aru ei saa", vaidles isa. „Kõik tuleb omal ajal. Kogu kõnelema õppimise protsess seisneb ju selles, et laps kuuleb sõnu, millest ta alguses aru ei saa, kuid kui need uuesti erisugustes tuntud sõnade kombinatsioonides jälle korduvad, siis taipab ta ise, mis tähendus neil on".

„Sa võid targutada nii palju kui sa tahad, aga lastega tuleb ikka rääkida nii, et nad kohe aru saavad, mis sa neile öelda tahad", oli ema resoluutne arvamine. „Keerukamaid väljendusi on neil aega õppida siis küll, kui nad selleks juba küllalt vanad on".

„Kui last iialgi ei kõnetata täiskasvanu keeles, siis teeb ta enese oma beebiliku keelega ainult naeruväärseks, kui ta täiskasvanuks saab", väitis isa kategooriliselt.

„See on ju täitsa jama, mis sa nüüd ajad. Mõtle ometi ise, kui palju selleni veel aega on", ütles ema jäisel häälel, minnes tagasi oma õmbluslaua juurde.

„Aeg läheb kiiremini kui sa arvad. Sa eksid kui sa last tahad nii kasvatada, nagu jääks ta igavesti beebiks", ütles isa oma häälele detsibelle lisandades.

„Kas sa siis arvad, et sa oma paari' võõrsõnaga siin lapse kasvatamisel ei-tea-mis imeteo korda saadad", tõstis ka ema oma häält. „Ma tean küll, kuidas sa igal pool oma võõrsõnadega eputad".

„Ma tarvitan neid vähemalt õiges kohas, aga kui sina nendega välja tuled, siis kuula alati hirmuga pealt, kas sa ennast mitte jälle naeruväärseks ei tee".

„Mis võõrsõnadesse puutub, siis sina küll ei ole minu õpetaja. Sa ei saa ühtegi võõrkeeltki korralikult ära õpitud. Alati pean mina olema see, kes su hädast välja aitab, kui sul midagi kirjutada tuleb."

Nüüd olid hääled juba nii valjuks paisunud, nagu toimunuks keskustelu võidu puhkpilli-orkestri kontserdiga.

„Kui sa rumalusi räägid, siis on see ükskõik missuguses keeles sa seda teed".

„Ise sa oled, kellel pea alati igasugust lollust täis on. Lapselegi annad sa igasuguseid rumalaid ideesid. Ja mina pean neid alati takka järele klaarima, kui laps minult seletusi pärima tuleb."

„Rumalaid ideesid", mõnitas isa. „Kui ta alati ainult sinu juttu kuulaks, oleks ta pea igasugustest ideedest lage."

Ema ei jõudnud sellele valangule enam omapoolse tulistamisega vastata, sest isa tormas toast välja ust enese järel kinni lajatades.

Piinlik vaikus täitis ruumi. Oma rahu enam-vähem taastanud, pöördus ema Heleni poole:

„Millest me rääkisime siin sinuga kahekesi?... Ah ja, sa küsisid, millest tülid tulevad".

„Jah, aga ma tean nüüd isegi", vastas Helen enne kui ema jõudis seda seletama hakata.

NALJAD

Armunud jänesepaar satub koerte ette. Suure vaevaga õnnestub neil endid päästa lipsamisega maa-alusse koopasse.

„Mis nüüd saab?" küsib emajänes.

„Ootame ära," trööstib isajänes. „Mõne kuu pärast oleme arvuliselt ülekaalus."

☆

Direktoriproua mehele :

„Otu. Sulle on telefonikõne."

„Kes seal räägib?"

„Sinu ületunnid eile õhtul."

☆

Koolipoiss emale:

„Kas sa kujutad ette! Meil oli täna kolm tundi inglise keelt."

„Sul vedas," trööstib ema. „Inglased, ameeriklased ja kanadlased peavad elu aja inglise keelt rääkima."

☆

„Eile nägin üht pianisti, kel oli ainult üks käsi," kiidab Maali sõbratarile.

„See pole veel midagi. Ma kuulsin nädal tagasi üht lauljannat, kel polnud üldse häält olemas."

☆

Üks TV-näidendite autor teisele. Mu tükkidel on menu. Vaatajate arv on juba kahekordistunud."

„Mis?" imestab teine. „Kas sa oled vahepeal abiellunud?"

☆

Noor näitsik istub kinos kahe mehe vahel. Kui kinosaal pimedaks läheb, käratba ta:

„Võtke jalamaid oma käsi mu põlve pealt ära!|" Moment hiljem ütleb ta uuesti:

„Mitte teie, vaid teie."

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS MEIE ÜHISKONNA TEENISTUSES.

EESTI MAJA
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

Allohvitser nekrutile:

„Teie seisate kasarmuväravas vahis ja näete öösel mingit kahtlast tüüpi neljakäpukil kasarmu väravast sisse ronimas. Mida teie teete?"

„Kannan härra allohvitseri tema korterisse."

☆

Patsient arstile:

„Kas see operatsioon on väga kallis?"

„See mure jätke parem pärijatele."

☆

„Kas vastab tõele, et härra Siilivill on ühemeheteatris autor, näitejuht ja peategelane ühes isikus?"

„Vastab tõele. Vaatasin peaproovi ja arvan, et ta võtab üle ka publiku rolli."

☆

„Kas olete kuulnud, et härra Õllekeha sai eile koera käest hammustada?"

„Kuidas tal läheb?"

„Õllekehal läheb hästi, aga koer viskas vedru välja. Ta sai alkoholimürgistuse."

☆

Teatrisaalis vaibub jahe aplaus. Lava taga küsib peaosaline direktorilt:

„Kas mu suremisstseen polnud suurepärane?"

„Kahju, et see ei tulnud tund aega varem," sähvab direktor.